

รายงานการวิจัย
การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

CURRICULUM DEVELOPMENT FOR BACHELOR OF ARTS IN ENGLISH, WITHIN THE ASEAN UNIVERSITY NETWORK FRAMEWORK, FACULTY OF HUMANITIES, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด)

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย
การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด)

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่เสริมสร้างสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบการประกันคุณภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA Version 4.0) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และ (3) เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ตามรูปแบบ RDIE Model (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดของ Borg and Gall (1989) ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัย (R_1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การพัฒนา (D_1) การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร และระยะที่ 3 การวิจัย (R_2) การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 123 คน ประกอบด้วย (1) ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ที่ตอบแบบสำรวจความต้องการ จำนวน 88 คน ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร 15 คน (ซึ่งร่วมการสนทนากลุ่มด้วย) คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร นักศึกษา บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับระยะที่ 1 (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร การสอนภาษาอังกฤษ พระพุทธศาสนาศึกษา การประกันคุณภาพ และการประกอบอาชีพ จำนวน 5 คน สำหรับระยะที่ 2 และ (3) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2–3 จำนวน 30 คน ซึ่งมีขนาดเพียงพอตามการคำนวณด้วยสูตร Power Analysis (Cohen, 1988) ที่ระดับ α = .05 และ Effect Size d = 0.80 สำหรับระยะที่ 3

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร (Document Synthesis Form) แบบสำรวจความต้องการแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Cronbach's α = .89) ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guide) แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร (α = .91) แบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบ CEFR จำนวน 4 ทักษะ (α = .87) แบบทดสอบความรู้ด้านพระพุทธศาสนา 4 ด้าน (α = .84) แบบประเมินผลการเรียนรู้ตาม PLOs (Analytic Rubric Scoring, α = .88) และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร 5 ด้าน (α = .91) เครื่องมือทุกชิ้นผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1.00 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบ t-test แบบ Paired Sample การหาขนาดอิทธิพล (Effect Size: Cohen's d) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวทางของ Braun and Clarke (2006)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ: สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Mean = 3.95, S.D. = 0.87) โดยปัญหาที่มีความรุนแรงสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาขาดทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ (Mean = 4.35) ขาด

ห้องปฏิบัติการภาษาที่ทันสมัย (Mean = 4.28) และหลักสูตรไม่บูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา (Mean = 4.25) ความต้องการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.72, S.D. = 0.42) ความต้องการด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (Mean = 4.85) โดยต้องการให้บัณฑิตมีคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา (Mean = 4.93) สื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mean = 4.87) และมีจิตสำนึกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (Mean = 4.87) ผลการสนทนากลุ่มยืนยันปัญหา 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านทักษะผู้เรียน และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร: หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่พัฒนาขึ้นมีปรัชญา คือ "สร้างบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน" มีโครงสร้างหลักสูตร 130 หน่วยกิต ระยะเวลาการศึกษา 4 ปี (8 ภาคการศึกษา) ประกอบด้วย 3 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 94 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต โดยหมวดวิชาเฉพาะจัดเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาแกน (18 หน่วยกิต) กลุ่มทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูง (21 หน่วยกิต) กลุ่มพระพุทธศาสนาศึกษา (18 หน่วยกิต) กลุ่มการประยุกต์ใช้และอาชีพ (19 หน่วยกิต) และกลุ่มปฏิบัติการและฝึกงาน (12 หน่วยกิต) หลักสูตรกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) 6 ด้าน ครอบคลุมการอธิบายหลักธรรมเป็นภาษาอังกฤษ การสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนา การใช้ภาษาตามหลักภาษาศาสตร์ การประยุกต์หลักธรรม การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการประเมินคุณค่าวรรณกรรมภาษาอังกฤษ ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน อยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.62, S.D. = 0.31) ทุกองค์ประกอบผ่านเกณฑ์การยอมรับ (Mean ≥ 3.50)

3.ผลการทดลองใช้และประเมินประสิทธิผล: การทดลองใช้หลักสูตรกับนักศึกษา 30 คน ผ่านรายวิชาต้นแบบ 4 รายวิชา ในช่วง 1 ภาคการศึกษา (16 สัปดาห์) ได้ผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติและทางปฏิบัติหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพทุกตัวชี้วัด แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการภาษาอังกฤษกับเนื้อหาพระพุทธศาสนาตามแนวทาง Content and Language Integrated Learning (CLIL) ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีประสิทธิผลสูงในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน หลักสูตรนี้สามารถนำไปเป็นต้นแบบสำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน และเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA ที่บูรณาการพระพุทธศาสนากับทักษะในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน AUN-QA การศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ การบูรณาการเนื้อหาและภาษา

ABSTRACT

This research aimed to (1) investigate the problems and needs regarding the development of a Bachelor of Arts curriculum in English that enhances competencies in English for Buddhist propagation and professional practice among undergraduate students; (2) develop a Bachelor of Arts curriculum in English in accordance with the ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA Version 4.0) framework, Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University; and (3) conduct a curriculum trial and evaluate the effectiveness of the developed curriculum.

The study employed a Research and Development (R&D) methodology following the RDIE Model (Mariam Nilphan, 2012), which was adapted from Borg and Gall (1989), implemented across three phases: Phase 1 – Research (R_1): baseline study; Phase 2 – Development (D_1): curriculum development; and Phase 3 – Research (R_2): curriculum trial and effectiveness evaluation. The total sample comprised 123 participants: (1) 88 stakeholders who responded to the needs survey — comprising 15 curriculum instructors (who also joined the focus group), together with faculty, experts, administrators, students, graduates, and employers — selected through purposive sampling for Phase 1; (2) 5 curriculum experts for Phase 2; and (3) 30 second- and third-year English major students for Phase 3 — a sample size validated through power analysis (Cohen, 1988) at α = .05 with a large effect size (d = 0.80).

Research instruments included a document synthesis form, a five-point Likert-scale needs assessment questionnaire (Cronbach's α = .89), a focus group discussion guide, a curriculum appropriateness rating scale (α = .91), CEFR-referenced English skills tests across four domains (α = .87), a Buddhist knowledge test covering four areas (α = .84), PLO achievement rubric assessments (α = .88), and a five-domain satisfaction questionnaire (α = .91). All instruments were validated by experts with IOC values ranging from 0.67 to 1.00. Data were analysed using mean, standard deviation, Paired Sample t-test, Effect Size (Cohen's d), and Thematic Content Analysis (Braun & Clarke, 2006).

The findings were as follows:

Phase 1: The overall level of learning management problems was high (M = 3.95, SD = 0.87). The three most critical issues were: insufficient listening and speaking skills (M = 4.35), inadequate modern language laboratories (M = 4.28), and lack of integration between English and Buddhist content (M = 4.25). The overall need for curriculum development was very high (M = 4.72, SD = 0.42). The highest-priority expected learning outcomes were: Buddhist ethics and morality (M = 4.93), effective

English communication (M = 4.87), and commitment to Buddhist propagation (M = 4.87). Focus group analysis confirmed four problem domains: curriculum design, instructional management, learner competency, and learning support resources.

Phase 2: The developed curriculum was guided by the philosophy of "nurturing graduates with English expertise, Buddhist virtues, and digital technology skills to propagate Buddhism and contribute to sustainable social development." The curriculum totals 130 credits over four years (eight semesters), comprising three subject groups: general education (30 credits), specific courses (94 credits), and elective courses (6 credits). The specific course group is sub-divided into core subjects (18 credits), advanced English skills (21 credits), Buddhist studies (18 credits), applied and professional skills (19 credits), and practicum/internship (12 credits). Six Programme Learning Outcomes (PLOs) were defined, covering: explanation of Buddhist doctrine in English; English communication for Buddhist propagation; linguistically accurate language use; application of Buddhist teachings; use of modern digital technology; and appreciation of English literary works. Expert evaluation of the curriculum blueprint rated overall appropriateness as very high (M = 4.62, SD = 0.31), with all components meeting the acceptance threshold (M ≥ 3.50).

Phase 3: Following a 16-week trial across four prototype courses with 30 students, all effectiveness indicators surpassed their respective criteria. Key results are summarized below.

The curriculum met all effectiveness criteria, demonstrating that integrating English language instruction with Buddhist content through Content and Language Integrated Learning (CLIL), combined with student-centred pedagogies and digital technology, yields highly effective outcomes in developing learner competencies. This curriculum serves as a replicable model for Buddhist universities across Thailand and the ASEAN region, and as a framework for AUN-QA-aligned curriculum development that bridges Buddhist studies with 21st-century skills.

Keywords: curriculum development; Bachelor of Arts in English; English for Buddhist propagation; ASEAN University Network Quality Assurance; AUN-QA; outcome-based education; content and language integrated learning; CLIL

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีก็เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากคณะอาจารย์ ผู้สอนคณะมนุษยศาสตร์ ที่ท่านได้ช่วยตรวจสอบข้อบกพร่อง พร้อมแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ด้วยดี ยังให้ความร่วมมือในการให้นักศึกษาตามชั้นปีกรอกแบบสอบถามและติดตามผลข้อมูลแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบคุณและเจริญพรไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวชิรญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในครั้งนี้ และขอขอบใจพระนักศึกษาและอนุโมทนานักศึกษาทุกท่าน ที่ให้เอื้อเฟื้อข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ จึงทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย

คุณประโยชน์พร้อมด้วยคุณงามความดีแห่งวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคณะอาจารย์และผู้สอน สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษหรือวิชาที่เกี่ยวข้องสืบไป

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	**ก**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**ค**
กิตติกรรมประกาศ	**จ**
สารบัญ	**ฉ**
สารบัญตาราง	**ซ**
สารบัญภาพประกอบ	**ฌ**
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 คำถามการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	**10**
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร	10
2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE)	20
2.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL)	21
2.4 แนวการสอนภาษาอังกฤษและภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English Language Teaching และ English for Specific Purposes)	21
2.5 ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม	22
2.6 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ภาษา และความพร้อมในการทำงานของบัณฑิต	22
2.7 แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และรูปแบบ RDIE	23
2.8 มาตรฐานและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร	24
2.9 กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network)	33
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
2.11 กรอบแนวคิดในการวิจัย	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	**50**
3.1 รูปแบบการวิจัย	50
3.2 ระยะที่ 1: การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (R_1)	50
3.3 ระยะที่ 2: การพัฒนาหลักสูตร (D_1)	52

3.4 ระยะที่ 3: การทดลองใช้และประเมินผล (R_2) 53
3.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย 54
3.6 จริยธรรมการวิจัย 54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 55
4.1. ระยะที่ 1: การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสำรวจความต้องการ (R1) 55
4.2 ผลการดำเนินงานระยะที่ 2: การพัฒนาหลักสูตร (D_1) 74
4.3 ผลการดำเนินงานระยะที่ 3: การทดลองใช้หลักสูตร (R_2) 76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 79
5.1 สรุปผลการวิจัย 79
5.2 อภิปรายผล 80
5.3 ข้อเสนอแนะ 87
บรรณานุกรม 89
ภาคผนวก 96
ภาคผนวก ก 97
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย 138
ภาคผนวก ค แผนที่หลักสูตร (Curriculum Mapping) 141
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ค่าคุณภาพเครื่องมือวิจัย 143
ภาคผนวก จ แผนการจัดการเรียนรู้ตัวอย่าง (Sample Lesson Plan) 145
ประวัติผู้วิจัย 147

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 องค์ประกอบคุณภาพตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA Version 4.0)	5
1.2 ข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามระยะการวิจัย	5
1.3 กรอบระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ปีงบประมาณ 2568	6
2.1 สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	19
2.2 ตารางสรุปความเชื่อมโยงของปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร	40
2.3 สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ	43
4.1 การสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตร	56
4.2 ระดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักตามกรอบ AUN-QA	69
4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจความต้องการ	70
4.4 สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน (n = 88)	71
4.5 ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร (n = 88)	72
4.6 โครงสร้างหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	75
4.7 ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ (n = 5)	75
4.8 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองด้วย Paired Sample t-test	76
4.9 ผลการประเมินการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs)	77
4.10 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร (n = 30)	78
4.11 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร	78

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2.1 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (Tyler, 1949)	17
2.2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์	19
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA	41
2.4 ความเชื่อมโยงของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	43

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบริบทโลกาภิวัตน์ที่โลกเชื่อมโยงกันอย่างไร้พรมแดน ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสื่อสารระหว่างประเทศ ด้วยการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนทางศาสนาในระดับโลก ทำให้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยกลายเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย, 2563) โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาเถรวาทที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก การพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านภาษาอังกฤษและพระพุทธศาสนาจึงมีความจำเป็นเร่งด่วน

ในบริบทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษาอังกฤษได้รับการกำหนดให้เป็นภาษาทำงาน (Working Language) อย่างเป็นทางการตามกฎบัตรอาเซียน ส่งผลให้ความสามารถทางภาษาอังกฤษกลายเป็นสมรรถนะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน การศึกษา และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมข้ามพรมแดน ทั้งนี้ Kirkpatrick (2016) ได้ชี้ให้เห็นว่าภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง (English as a Lingua Franca: ELF) ในบริบทอาเซียนมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการใช้ภาษาอังกฤษในบริบทเจ้าของภาษา จึงจำเป็นต้องอาศัยแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสื่อสารเชิงหน้าที่และความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมมากกว่าการมุ่งความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยสู่ประชาคมโลกจึงมิได้เป็นเพียงพันธกิจทางศาสนา หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมอำนาจละมุน (Soft Power) และการทูตเชิงวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีสมรรถนะทางภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพเฉพาะทาง

จากรายงาน EF English Proficiency Index ประจำปี 2566 (EF Education First, 2023) ซึ่งสำรวจผู้ใหญ่จำนวน 2.2 ล้านคนใน 113 ประเทศและภูมิภาคทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 101 จาก 113 ประเทศ ด้วยคะแนน 416 คะแนน จัดอยู่ในระดับต่ำมาก (Very Low Proficiency) อันดับที่ 21 จาก 23 ประเทศในเอเชีย และอันดับที่ 8 จาก 8 ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่อยู่ในการสำรวจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของคนไทยในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในกลุ่มพระสงฆ์และนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ต้องสื่อสารกับชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาพระพุทธธรรม

สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทธวัจน์ ธมฺมวจฺจโน (2563) ที่พบว่า พระสงฆ์และนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของไทยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็นในการเผยแผ่หลักธรรม โดยเฉพาะทักษะการพูดและการเขียนเชิงวิชาการ รวมทั้งยังขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและบริบททางสังคมของชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Harvey (2019) ที่ยืนยันว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทโลกาภิวัตน์

จำเป็นต้องอาศัยทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูง ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย และความสามารถในการประยุกต์หลักธรรมให้เข้ากับบริบทสังคมร่วมสมัย

ความต้องการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีลักษณะเป็นภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for Specific Purposes: ESP) ที่ต้องบูรณาการองค์ความรู้ทางภาษาเข้ากับเนื้อหาสาระทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ มิใช่การเรียนภาษาอังกฤษทั่วไปที่แยกส่วนจากบริบทการใช้งานจริง สอดคล้องกับหลักการของ Hutchinson and Waters (1987) ที่เสนอว่าการออกแบบหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะต้องเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ความจำเป็น (Needs Analysis) ของผู้เรียนและบริบทการใช้ภาษาเป็นสำคัญ นอกจากนี้ พระราชวรมุนี (2564) ยังได้เน้นย้ำว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกยุคใหม่จำเป็นต้องปรับวิธีการสื่อสารให้สอดรับกับผู้รับสารที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิหลัง ซึ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีทั้งความลุ่มลึกในหลักธรรมและความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมด้วยภาษาอังกฤษ

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบปัญหาเชิงประจักษ์ว่าหลักสูตรเดิมยังขาดรายวิชาที่บูรณาการภาษาอังกฤษเข้ากับบริบทพระพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม ผลสัมฤทธิ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ โดยเฉพาะทักษะการพูดและการเขียน รวมถึงยังขาดสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเผยแพร่ธรรมะ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการนำไปใช้ในบริบทการทำงานจริง ผลการสำรวจความต้องการจากผู้มีส่วนได้เสีย 88 คน (บทที่ 4) ยังยืนยันว่า สภาพปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.95) โดยปัญหาที่มีความรุนแรงสูงสุด ได้แก่ การขาดทักษะการฟัง–พูด (Mean = 4.35) ขาดห้องปฏิบัติการภาษาที่ทันสมัย (Mean = 4.28) และหลักสูตรไม่บูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา (Mean = 4.25)

สภาพปัญหาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของหลักสูตรที่ออกแบบตามแนวทางดั้งเดิมซึ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาและโครงสร้างทางภาษาแบบแยกส่วน โดยมิได้มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้จริงในบริบทวิชาชีพ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบหลักสูตรที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based Education: OBE) ตามแนวคิดของ Spady (1994) และ Harden (2007) ซึ่งได้รับการยืนยันประสิทธิผลในงานทบทวนอย่างเป็นระบบร่วมสมัยของ Amirtharaj และคณะ (2022) ว่าช่วยยกระดับคุณภาพบัณฑิตผ่านการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างชัดเจนและวัดได้ ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) ตามแนวคิดของ Coyle, Hood and Marsh (2010) ซึ่งงานทบทวนอย่างเป็นระบบของ Hidalgo และ Ortega-Sánchez (2023) ยืนยันว่าให้ผลสัมฤทธิ์ทางภาษาสูงกว่าการสอนภาษาแบบแยกส่วน โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านเนื้อหาที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตจริง อันสอดคล้องกับแนวคิดแรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) ของ Gardner (2011) และสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของ Byram (2021)

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มี

ทักษะศตวรรษที่ 21 รวมถึงทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะดิจิทัล และการส่งเสริมมูลค่าทางเศรษฐกิจจากฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ (องค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2564) ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA

ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ยังต้องคำนึงถึงการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล ตามกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของ Trilling and Fadel (2009) รวมถึงการเสริมสร้างความพร้อมในการทำงานของบัณฑิต (Graduate Employability) ตามแนวคิดของ Bridgstock (2009) และ Tomlinson (2017) ที่ชี้ว่าหลักสูตรซึ่งเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงานและบริบทวิชาชีพจะช่วยเพิ่มทั้งแรงจูงใจในการเรียนและโอกาสในการได้งานของผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบกับการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ภาษา (Technology-Enhanced Language Learning: TELL) ตามแนวคิดของ Chapelle and Sauro (2017) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาและการสร้างสื่อดิจิทัลเพื่อการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาสงฆ์ที่มีพันธกิจสำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม และมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเข้ากับองค์ความรู้พระพุทธศาสนาตามกรอบ Outcome-based Education (OBE) จึงเป็นทิศทางที่ตอบสนองพันธกิจของสถาบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Spady (1994), Harden (2007) และ Coyle, Hood and Marsh (2010) ที่ยืนยันว่าการเรียนภาษาที่บูรณาการกับเนื้อหาที่มีความหมาย (CLIL) ช่วยพัฒนาทักษะภาษาและสมรรถนะวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิผล

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่ายังไม่ปรากฏหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบภายใต้การบูรณาการกรอบการประกันคุณภาพระดับอาเซียน (AUN-QA) แนวคิดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (OBE) และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) เข้ากับบริบทเฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาสงฆ์ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ช่องว่างทางวิชาการ (Research Gap) ดังกล่าวจึงเป็นประเด็นสำคัญที่การวิจัยนี้มุ่งเติมเต็ม ทั้งในเชิงองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในบริบทเฉพาะ และในเชิงปฏิบัติที่ได้หลักสูตรต้นแบบซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้จริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่มีอัตลักษณ์เฉพาะทางศาสนาต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA Version 4.0) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) แบบ RDIE Model (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) เป็น 3 ระยะ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีทั้งทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูง ความเข้าใจใน

หลักธรรม และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้

1.2.1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่เสริมสร้างสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2.2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่เสริมสร้างสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ ตามกรอบมาตรฐานเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA Version 4.0) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.2.3. เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้น

1.3 ปัญหาวิจัย

1.3.1. สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นอย่างไร

1.3.2. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบ AUN-QA มีองค์ประกอบ โครงสร้าง และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) อย่างไร และได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับใด

1.3.3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อทักษะภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา การบรรลุ PLOs และความพึงพอใจของผู้เรียนอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตรยึดตามกรอบ AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network, 2020) ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์คุณภาพ 8 ด้าน 53 ข้อกำหนด สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พ.ศ. 2565 รายละเอียดขององค์ประกอบคุณภาพแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 องค์ประกอบคุณภาพตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน(AUN-QA Version 4.0)

ลำดับ	องค์ประกอบ (AUN-QA)	รายละเอียด	ความเชื่อมโยงกับหลักสูตร
1	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)	กำหนดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ผู้เรียนจะบรรลุ	การกำหนด PLOs 6 ด้าน ที่ชัดเจนและวัดได้
2	โครงสร้างโปรแกรมและเนื้อหา (Programme Structure and Content)	การจัดองค์ความรู้และรายวิชา	โครงสร้าง 130 หน่วยกิต บูรณาการภาษาอังกฤษ–พระพุทธศาสนา
3	แนวทางการจัดเรียนการสอน (Teaching and Learning Approach)	วิธีสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	CLIL, PBL, Authentic Learning, Blended Learning
4	การประเมินผู้เรียน (Student Assessment)	การประเมินสอดคล้องกับ PLOs	Authentic Assessment, Portfolio, Rubric Scoring
5	คุณภาพบุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff Quality)	คุณสมบัติและความเชี่ยวชาญอาจารย์	การพัฒนาอาจารย์ด้านภาษาอังกฤษและพระพุทธศาสนา
6	การบริการและสนับสนุนผู้เรียน (Student Support Services)	ระบบสนับสนุนการเรียนรู้	การให้คำปรึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
7	สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities and Infrastructure)	ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้	ห้องปฏิบัติการภาษา สื่อดิจิทัล ฐานข้อมูลออนไลน์
8	ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes)	ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนและสังคม	ติดตามบัณฑิต ประเมินสมรรถนะ ความพึงพอใจ

ที่มา: ASEAN University Network (2020)

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ แต่ละระยะมีกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน ดังนี้

ระยะ	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	วิธีการสุ่ม
ระยะที่ 1 (R_1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร (ร่วมสำรวจและสนทนากลุ่ม)	15	Purposive Sampling
	ผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ (คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร นักศึกษา บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต)	73	Purposive Sampling
	รวมระยะที่ 1 (ผู้ตอบแบบสำรวจ)	88	
ระยะที่ 2 (D_1) การพัฒนาหลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์หลักสูตร (ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษ พระพุทธศาสนา AUN-QA อาชีพ)	5	Purposive Sampling

ระยะ	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	วิธีการสุ่ม
ระยะที่ 3 (R_2) การทดลองใช้หลักสูตร	นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2-3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	30	Purposive Sampling
รวมทั้งหมด		**123**	

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบ AUN-QA Version 4.0 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ประสิทธิผลของหลักสูตร 4 ด้าน ได้แก่

1) ทักษะภาษาอังกฤษ (การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน) วัดตามกรอบ CEFR

2) ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา (หลักธรรมพื้นฐาน ประวัติ การปฏิบัติธรรม การเผยแพร่ธรรมะ)

3) การบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs 1–6)

4) ความพึงพอใจต่อหลักสูตร (5 ด้าน)

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตารางที่ 1.3 กรอบระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ปีงบประมาณ 2568

ระยะ	กิจกรรม	ช่วงเวลา	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
R_1	ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำรวจความต้องการ สนทนากลุ่ม	มกราคม – เมษายน 2568	รายงานการวิเคราะห์ความต้องการ (Needs Analysis Report)
D_1	พัฒนาโครงร่างหลักสูตร วิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุง	พฤษภาคม – สิงหาคม 2568	โครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญ
R_2	ทดลองใช้หลักสูตร 16 สัปดาห์ ประเมินประสิทธิผล	กันยายน – ธันวาคม 2568	รายงานประสิทธิผลหลักสูตรและหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดหลัก 3 ชุด ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนี้

ชุดที่ 1 กรอบคุณภาพ AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network, 2020): เป็นกรอบการออกแบบและประกันคุณภาพหลักสูตรระดับโปรแกรม ประกอบด้วย 8 เกณฑ์ ที่เริ่มจาก

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (ELOs/PLOs) และครอบคลุมไปถึงการประเมินผลลัพธ์ของบัณฑิต โดยมีหลักการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ฝังอยู่ในทุกเกณฑ์

ชุดที่ 2 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร: สังเคราะห์จากแนวคิดของ Tyler (1949), Taba (1962) และ Saylor, Alexander and Lewis (1981) และงานสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัยของ มารุต พัฒนาผล (2567) ซึ่งเน้นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผล รวมถึงรูปแบบ RDIE ของมาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ที่ประยุกต์แนวคิดดังกล่าวสำหรับการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรในบริบทการศึกษาไทย

ชุดที่ 3 แนวคิดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (OBE) และการบูรณาการเนื้อหากับภาษา (CLIL): OBE ของ Spady (1994) และ Harden (2007) ซึ่งได้รับการยืนยันในงานทบทวนอย่างเป็นระบบร่วมสมัยของ Amirtharaj และคณะ (2022) เป็นรากฐานของการกำหนด PLOs ขณะที่แนวคิด CLIL ของ Coyle, Hood and Marsh (2010) และงานทบทวนอย่างเป็นระบบของ Hidalgo และ Ortega-Sánchez (2023) สนับสนุนการบูรณาการภาษาอังกฤษกับเนื้อหาพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาและมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

ตัวแปรต้น (Input)		**กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Process)**		**ตัวแปรตาม (Output)**
กรอบทฤษฎีและมาตรฐาน Tyler / Taba / Saylor AUN-QA Version 4.0 OBE / CLIL มาตรฐาน อว. 2565 ความต้องการ Stakeholders	→	RDIE Model (3 ระยะ) R_1: ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน • วิเคราะห์เอกสาร • สำรวจ Stakeholders (n=88) • สนทนากลุ่ม (n=15) D_1: พัฒนาหลักสูตร • ร่างโครงร่างหลักสูตร • วิพากษ์ผู้เชี่ยวชาญ (n=5) R_2: ทดลองใช้และประเมิน • ทดลองใช้ 16 สัปดาห์ (n=30)	→	หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ 130 หน่วยกิต / 4 ปี PLOs 6 ด้าน ประสิทธิผล: • ทักษะภาษาอังกฤษ (+13.37) • ความรู้พระพุทธศาสนา (+21.97) • ผ่าน PLOs 93.33% • ความพึงพอใจ 4.62/5.00

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความชัดเจนในการทำความเข้าใจงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง กระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตามกรอบ AUN-QA Version 4.0 โดยใช้รูปแบบ RDIE Model ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (R_1) การพัฒนาหลักสูตร (D_1) และการทดลองใช้หลักสูตร (R_2)

กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน AUN-QA (ASEAN University Network Quality Assurance) หมายถึง กรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน Version 4.0 (ตีพิมพ์ตุลาคม 2563) ซึ่งเน้นการจัดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (OBE) และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (CQI) ประกอบด้วย 8 เกณฑ์คุณภาพ 53 ข้อกำหนด (ไม่ใช่ 11 เกณฑ์ ซึ่งเป็นเวอร์ชั่นก่อนหน้า)

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง PLOs (Programme Learning Outcomes) หมายถึง ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ผู้เรียนพึงบรรลุเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ PLO1 การอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ PLO2 การสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนา PLO3 การใช้ภาษาอังกฤษตามหลักภาษาศาสตร์ PLO4 การประยุกต์หลักธรรม PLO5 การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และ PLO6 การประเมินคุณค่าวรรณกรรมภาษาอังกฤษ

แผนที่หลักสูตร (Curriculum Mapping) หมายถึง ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชาในหลักสูตรกับ PLOs และคุณลักษณะบัณฑิตตาม TQF โดยแสดงความรับผิดชอบหลัก (Primary) และรอง (Secondary) ของแต่ละรายวิชา

ประสิทธิผลของหลักสูตร (Curriculum Effectiveness) หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น วัดใน 4 มิติ ได้แก่ (1) คะแนนทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน (2) คะแนนความรู้ด้านพระพุทธศาสนาทั้ง 4 ด้าน (3) ร้อยละผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ PLOs และ (4) ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตร

ตัวแปรอิสระ หมายถึง หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบ AUN-QA Version 4.0 ประกอบด้วย ปรัชญา วัตถุประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาต้นแบบ 4 รายวิชา และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ซึ่งนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 3

ตัวแปรตาม หมายถึง ประสิทธิผลของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น วัดใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะภาษาอังกฤษ 4 ทักษะ (การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน) วัดด้วยแบบทดสอบตามกรอบ CEFR (2) ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา 4 ด้าน (หลักธรรมพื้นฐาน ประวัติพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่ธรรมะ) วัดด้วยแบบทดสอบความรู้ (3) การบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLO1–PLO6) ประเมินด้วยแบบทดสอบและรูบริกเชิงวิเคราะห์ และ (4) ความพึงพอใจต่อหลักสูตร 5 ด้าน วัดด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สมรรถนะการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสาร อธิบาย และเผยแผ่หลักธรรมแก่ชาวต่างชาติ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่

การบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเข้ากับเนื้อหาพระพุทธศาสนา (Coyle, Hood & Marsh, 2010) ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการออกแบบรายวิชาของหลักสูตรนี้

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1.7.1. ด้านองค์ความรู้ (Academic Contribution): ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษในบริบทมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งสามารถนำไปเป็นฐานความรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรที่คล้ายคลึงกันในสถาบันอุดมศึกษาอื่น

1.7.2. ด้านหลักสูตร (Curriculum Contribution): ได้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่เสริมสร้างสมรรถนะการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพตามกรอบ AUN-QA และสามารถนำไปใช้จริงในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2569

1.7.3. ด้านแนวปฏิบัติ (Practical Contribution): ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA ที่ประยุกต์ใช้รูปแบบ RDIE เป็นต้นแบบสำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ในเครือข่ายอาเซียน

1.7.4. ด้านการประกันคุณภาพ (QA Contribution): ได้ข้อมูลประสิทธิผลของหลักสูตรที่ใช้ในการปรับปรุงและรับรองคุณภาพตามวงจร CQI ของ AUN-QA

1.7.5. ด้านสังคมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (Social Contribution): ผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สนับสนุนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยสู่ระดับนานาชาติ

บทที่ 2
แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

1.1 ความหมายของหลักสูตร

1.2 รูปแบบของหลักสูตร

1.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

1.4 ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร

1.5 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)

2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE)

2.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)

2.4 แนวการสอนภาษาอังกฤษและภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ELT และ ESP)

2.5 ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

2.6 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ภาษา และความพร้อมในการทำงานของบัณฑิต

2.7 แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และรูปแบบ RDIE

2.8 มาตรฐานและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

2.9 กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network)

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.11 สรุปกรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

2.1.1 ความหมายของหลักสูตร

คำว่า “หลักสูตร”ในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า “Curriculum”ซึ่งมีนักวิชาการได้พยายามให้คำจำกัดความไว้หลากหลายรูปแบบ เช่น โอลิวา (Oliva. 199) ได้แบ่งการให้คำนิยามของ หลักสูตร ไว้ดังนี้

1. การให้คำนิยาม หลักสูตร โดยยึดจุดประสงค์ (Purpose) ว่าหลักสูตรมีหน้าที่ ในการทำให้ผู้เรียนควรเป็นอย่างไรหรือมีลักษณะอย่างไร หลักสูตรแนวนี้จึงมีความหมายในลักษณะที่เป็นวิธีการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เช่น หลักสูตร คือ การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม หลักสูตรคือ การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เป็นต้น

2. การให้คำนิยาม หลักสูตร โดยยึดบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Contexts) การนิยามในลักษณะนี้ เป็นการอธิบายลักษณะทั่วไปของหลักสูตร แล้วแต่ว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นเช่นไร เช่น หลักสูตรที่ยึดเนื้อหาวิชา หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักสูตรเพื่อการปฏิรูปสังคมเป็นต้น

3. การให้นิยาม หลักสูตร โดยยึด วิธีดำเนินการหรือยุทธศาสตร์ (Strategies) เป็นการให้คำนิยามในเชิงวิธีการที่เป็นกระบวนการ ยุทธศาสตร์หรือเทคนิควิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรคือกระบวนการแก้ปัญหา หลักสูตรคือการทำงานกลุ่ม หลักสูตรคือการเรียนรู้รายบุคคล หลักสูตรคือแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Sayler,Alexander and Lewis.1981) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรหมายถึง แผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา

ส่วนนักวิชาการของไทย เช่น ธำรง บัวศรี (2542) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ และ รุจิร์ ภู่สาระ (2545) ได้อธิบายว่า หลักสูตรหมายถึง แผนการเรียนประกอบด้วย เป้าหมายและจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา รวมถึงแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และต้องมีการประเมินผลการเรียน ดังนั้น การนิยาม หลักสูตร ของนักวิชาการแต่ละท่านมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาอธิบาย ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าหลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และท้ายสุดจะต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้นั้นด้วย

2.1.2 รูปแบบของหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร มีนักวิชาการได้ออกแบบไว้หลากหลายรูปแบบ คล้ายคลึงกันบ้างแตกต่างกันบ้าง อย่างเช่นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba,1962) ที่บอกไว้มีรายละเอียดอยู่เจ็ดขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ (Diagnosis of Need) เป็นการตรวจสภาพของปัญหาความต้องการและความต้องการจำเป็นต่างๆของสังคมและผู้เรียน เนื่องจากหลักสูตรเป็นการออกแบบเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นเมื่อเด็กแต่ละคนมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องวินิจฉัยความแตกต่าง ข้อบกพร่องและความแตกต่างของภูมิหลังเด็ก การวินิจฉัยดังกล่าวจะทำให้สามารถกำหนดหลักสูตรให้เหมาะสมกับเด็กที่จะเรียนหลักสูตรนั้นได้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดประสงค์ (Formulation of Objective) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนหลังจากได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรต้อต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สังคม วัฒนธรรม ทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กและธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นจริงและเหมาะสมได้ต้องอาศัยข้อมูลตามระดับความสามารถเฉพาะของเด็กของเด็กแต่ละกลุ่มจุดเน้นที่จำเป็นตามประสบการณ์เด็ก

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) ซึ่งเนื้อหาถือว่าเป็นองค์ประกอบใหญ่ของหลักสูตร ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วัยและความสามารรถของผู้เรียน อีกทั้งต้องมีความน่าเชื่อถือและมีความสัมพันธ์ต่อผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อสาระ (Organization of Content) จะต้องพิจารณาความต่อเมื่องและจัดลำดับการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความยากง่าย วุฒิภาวะ ความสามารถ ความสนใจ รวมถึงความหลากหลายของความสามารถที่จะเรียนรู้ของเด็ก

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์เรียนรู้(Selection of Learning Experiences) ผู้สอนต้องเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์เรียนรู้(Organization of Learning Experiences) ผู้สอนจะต้องแปลงเนื้อหาไปสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สอดคล้องกับความสามารถหรือแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นที่ 7 การกำหนดสิ่งที่ต้องการจะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing it) เป็นการตัดสินใจว่าจะประเมินคุณภาพการเรียนรู้อย่างไร เพื่อให้ทราบว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ประสบผลสำเร็จ

สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ทราบ สภาพปัญหาและความต้องการ

ขั้นที่ 2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 3. การคัดเลือก การจัดเนื้อหาสาระ และการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 4. การกำหนดมาตรฐานการวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 5. การนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นที่ 6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

จะเห็นได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ ความแตกต่างของระดับความสามารถของผู้เรียนก่อนที่จะตั้งวัตถุประสงค์ เลือกและจัดประสบการณ์โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นสำคัญ นอกจากนี้จะต้องประเมินตัวหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นด้วย

2.1.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรต้องมีองค์ประกอบครบถ้วนตามโครงสร้าง จึงจะสามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงสร้างภายในของหลักสูตรมีส่วนประกอบที่สำคัญจะช่วยให้เข้าใจถึงขอบเขตของหลักสูตรชัดขึ้นและทำให้มองเห็นแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้วิจัยขอนำเสนอความเห็นของนักการศึกษาชาวต่างประเทศ ดังนี้

ทาบา (Taba, 1962) คอร์ และเคเน็ท (Kerr & Keneth, 1976) และไทเลอร์ (Tyler, 1994) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไปในทิศทางเดียวกัน ว่าหลักสูตรมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Objective) 2) เนื้อหาสาระ (Content) 3) ประสบการณ์การเรียน (Organizing Learning Experience) 4) การประเมินผล (Evaluation)

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor, Alexander & Lewis, 1981) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มีดังนี้ 1) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) การออกแบบหลักสูตรหรือรูปแบบการเรียนการสอน 3) การประเมินหลักสูตร

ออนน์สเตน และฮันกินส์ (Ornstein & Hunkins, 2004) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย 2) เนื้อหา 3) ประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล

นอกจากนี้นักการศึกษา และนักวิชาการ ชาวไทย ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2542) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังนี้ 1) เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Golds And Policies) 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) 3) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types And Structures) 4) จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) 5) เนื้อหา (Content) 6) จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) 7) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) 8) การประเมินผล (Evaluation) 9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564) สรุปองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอนและการดำเนินการและการประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันดังนี้

1. จุดประสงค์ (Objectives) เป็นแนวทางของการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนรู้ว่ามีจุดประสงค์อะไรบ้างในการสอน ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนใคร สอนทำไม และจะมีวิธีการสอนและประเมินผลอย่างไร

2. เนื้อหา (Subject Matter) เป็นสาระของความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ ให้กับผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. วิธีสอนและการดำเนินการ (Methods and Organization) โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการจิตใจที่ดี และคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Assessment) ในอดีตจะใช้คาว่าประเมิน (Evaluation) เพื่อตัดสินผลการเรียน แต่ในอนาคตจะเปลี่ยนเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Formative Assessment) โดยประเมินผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการจิตใจ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

นอกจากนี้ นิตยา เปลื้องนุช (2554) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า มีส่วนสำคัญ 5 ประการ คือ

1. Curriculum Objectives คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร และการเรียนการสอนของหลักสูตรโดยต้องมีความชัดเจนทั้งความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมายเฉพาะ

2. Curriculum Structure คือ โครงสร้างของหลักสูตร กล่าวถึง การแบ่งระบบการศึกษา การใช้เวลาเรียนในการจบหลักสูตร การวัดผล เป็นต้น

3. Curriculum Contents คือ เนื้อหาของหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญที่ต้องกำหนดว่าจะต้องสอนอย่างไร มีการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของเนื้อหา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4. Curriculum Materials คือ วัสดุประกอบหลักสูตร กล่าวคือวัสดุจะมีความมุ่งหมายมีโครงสร้าง หรือเนื้อหาอย่างไร จะต้องคำนึงถึงวัสดุประกอบหลักสูตร เช่น แบบเรียน อุปกรณ์ การสอน ห้องสมุด สื่อ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ภาพยนตร์ วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งอาจกล่าว ได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็น Teaching Materials เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสะดวกยิ่งขึ้น

5. Curriculum Process คือ กระบวนการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามหลักสูตร เริ่มด้วยวิธีสอน การจัดชั้นเรียน เทคนิคในการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียน การวัดผลและประเมินผลการเรียน

จากการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวองค์ประกอบหลักสูตร ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรที่จะนามาใช้ในการวิจัยดังนี้ องค์ประกอบของหลักสูตรมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมาย 2) สมรรถนะ 3) โครงสร้าง 4) แนวทางการพัฒนา 5) ทรัพยากร 6) การวัดและประเมินผล

2.1.4 ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนหรือวิธีการประเมินซึ่งมีความสำคัญ นักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร ดังนี้

สมคิด พรมจุ้ย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2543) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีขั้นตอน ในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดหลักการและเหตุผลของการประเมินหลักสูตร ตลอดจนความจาเป็นหรือความสำคัญของการประเมินหลักสูตร
2. วิเคราะห์หลักสูตรที่มุ่งประเมิน
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
4. ออกแบบการประเมินหลักสูตร
5. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานของการประเมิน
8. การวิเคราะห์ข้อมูล
9. การรายงานผลการประเมิน

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2543) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร ควรมีการประเมินให้ต่อเนื่องกันและสิ่งที่ต้องประเมิน สามารถแบ่ง 4 แบบ ได้ดังนี้

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรว่าจุดหมาย จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ และวิธีการวัดและประเมินผล ว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสมครอบคลุม และถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ภาษาที่ใช้สามารถสื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนาไปสู่การปฏิบัติหรือไม่ หลักสูตรที่สร้างขึ้นเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และสามารถสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนมากน้อยเพียงใด การประเมินเอกสารหลักสูตรมักใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้วิธีให้ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการประเมินนอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีอื่น ๆ เช่น การใช้การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามโดยกำหนดรายการและระดับที่ต้องการประเมิน เป็นต้น

2. การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรในการใช้หลักสูตร เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ วิธีการประเมินอาจจะใช้การสังเกต สัมภาษณ์ และส่งแบบสอบถาม ให้ผู้ใช้ คือครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น การประเมินการใช้หลักสูตรอาจประเมินการใช้หลักสูตรทั้งหมดก็ได้ เช่น การประเมินการใช้หลักสูตรวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรหรืออาจจะประเมินเพียงบางส่วนของการใช้หลักสูตรก็ได้ เช่น ประเมินเฉพาะประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ หรือบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นต้น

3. การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ (Academic Achievement) ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ ที่เรียนและสัมฤทธิ์ผลที่ไม่ใช่ทางวิชาการ (Non-Academic Achievement) ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ เป็นต้น การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรนั้น นอกจากจะประเมินผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่แล้ว ยังควรติดตามผลความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียน ไปใช้ในการปฏิบัติงานและประสบความสำเร็จในการทำงาน หรือศึกษาต่อหรือไม่ เพียงใด มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะแก้ปัญหาและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ดีหรือไม่ โดยติดตามสอบถามจากผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษานายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์การส่งแบบสอบถาม เป็นต้น

4. การประเมินระบบหลักสูตร ในการประเมินหลักสูตรหากประเมินในแต่ละส่วนอาจทำให้มองเห็นภาพรวมไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง จึงควรมีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบพร้อมกันไปเพราะการประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรเป็นสิ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรนั้นมีขอบเขตและระยะเวลาในการประเมินที่แตกต่างกันไป แล้วแต่ละจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งการประเมินหลักสูตรที่ดีจึงต้องมีการตรวจสอบหรือประเมินหลักสูตร โดยแบ่งขั้นตอนในการประเมินได้เป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะการประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (Project Analysis) เป็นการประเมินหลักสูตรที่อยู่ในช่วงของการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร อาจมีการดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรตั้งแต่การการหนดจุดมุ่งหมายไปถึงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 ประเมินหลักสูตรเมื่อสร้างหลักสูตรฉบับร่างเสร็จแล้วก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริงควรมีการประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่าง และองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรการประเมินหลักสูตรในระยะนี้ต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรทางด้านวิชาชีพ ทางด้านการวัดผล หรือจะให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หรือพิจารณาก็ได้

1.2 ประเมินผลในขั้นตอนทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ไม่สมบูรณ์ หรือเป็นปัญหาเพื่อให้มีหลักสูตรประสิทธิภาพในการนาไปใช้จริงต่อไป

2. ระยะการประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร (Formative Evaluation) เป็นสิ่งที่ควรมีการประเมินหลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้เพียงใด หรือมีข้อบกพร่องในจุดหรือประเด็นใด จะได้นำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น ประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรในด้านการบริหาร การจัดการหลักสูตร การนิเทศการกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นต้น

3. ระยะการประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) หลังจากมีการนำหลักสูตรไปใช้มาแล้วระยะหนึ่ง ควรจะต้องมีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ได้แก่ การประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรทั้งหมด เช่น เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน ฯลฯ เพื่อสรุปผลตัดสินใจว่าหลักสูตรที่จัดทาหรือพัฒนาขึ้นนั้นควรจะดำเนินการใช้ต่อไปหรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือควรจะยกเลิก เป็นต้น

สรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตร ควรมีการประเมินให้ต่อเนื่อง เป็นระยะ ได้ 4 ระยะ คือ ระยะการประเมินก่อนการพัฒนาหลักสูตร ระยะการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ระยะการประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร และระยะการประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร รวมทั้งสิ่งที่ต้องประเมินหลักสูตร แบ่งได้ 4 แบบ คือ การประเมินเอกสารหลักสูตรการประเมินการใช้หลักสูตรการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร และการประเมินระบบหลักสูตร

2.1.5 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมีแนวคิดอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ความหมายของคำว่า การพัฒนาหลักสูตรจะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน ซึ่งระบบการพัฒนาหลักสูตรนั้นจะเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร ได้แก่ การร่างหรือการสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร นักการศึกษาหลายท่าน ได้พัฒนารูปแบบหลักสูตรตามแนวคิดที่แตกต่างกัน ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949) กล่าวถึงหลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร (Tyler Rational) ว่า ในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ คือ มีความมุ่งหมายของการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันควรแสวงหา มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันจัดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ และรู้ได้อย่างไรว่าความมุ่งหมายที่กำหนดไว้บรรลุผลแล้ว หลักการและเหตุผล 4 ประการนี้จะต้องตอบคำถามตามลำดับ ดังนั้นความมุ่งหมายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะกำหนดรายละเอียดในข้ออื่น ๆ ตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์มีลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การกำหนดจุดม่งหมายชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสังคม ผู้เรียนและความคิดเห็นของนักวิชาการ จากนั้นจึงเลือกเป็นจุดมุ่งหมายถาวร โดยผ่านการกลั่นกรองเพื่อคัดเอาเฉพาะสิ่งที่สำคัญด้วยการพิจารณาจากจิตวิทยาการเรียนรู้ ปรัชญาการเรียนรู้ และปรัชญาสังคม เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายหรือจุดมุ่งหมายถาวรที่นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้มีสิ่งที่ต้องพิจารณา ได้แก่

1. ผู้เรียนควรได้ฝึกกิจกรรมและเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย

2. กิจกรรมและประสบการณ์ควรจะทำให้ผู้เรียนพอใจที่จะปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย

3. กิจกรรมและประสบการณ์อยู่ในขอบข่ายที่ปฏิบัติได้

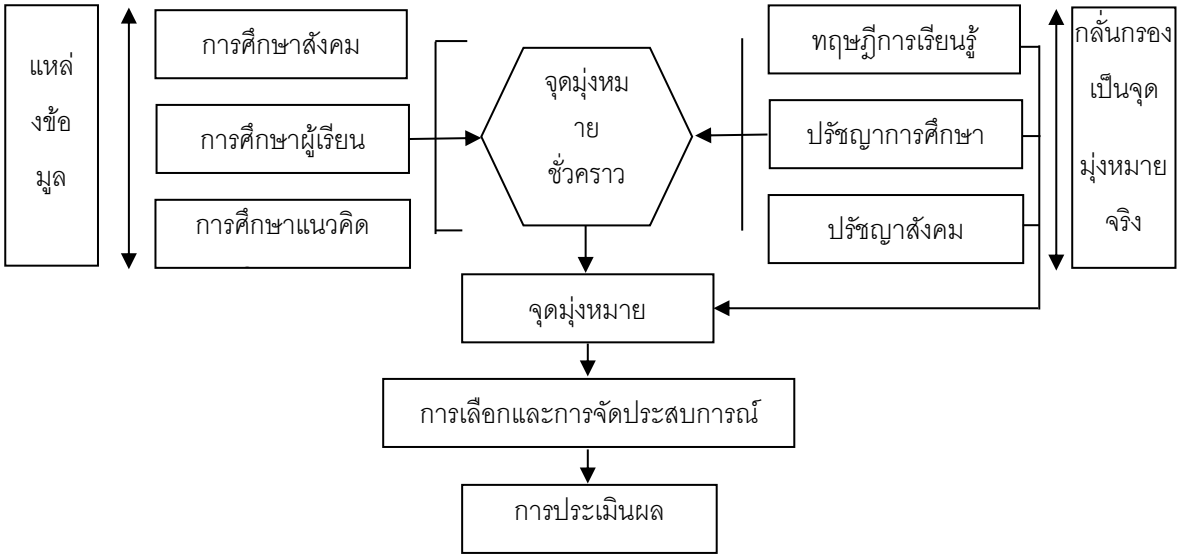
4. กิจกรรมและประสบการณ์หลาย ๆ ด้านอาจนาไปสู่จุดมุ่งหมายเพียงข้อเดียว หรือกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เพียงหนึ่งอย่างอาจตอบสนอง จุดมุ่งหมายหลาย ๆ ข้อได้

ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เป็นหน่วยการเรียน ต้องมีการสำรวจความสัมพันธ์ทางด้านเวลาและเนื้อหา โดยมีเกณฑ์ในการจัดอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ความต่อเนื่อง (Continuity) การเรียงลำดับขั้นตอน (Sequence) การบูรณาการ (Integration)

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

การประเมินผลเป็นขั้นตอนที่พิจารณาว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (Tyler, 1949)

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของฮิลดาทาบา (Hilda Taba,1962) มีลักษณะจากล่างขึ้นบน (Grassroots Approach) 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นทางสังคมศึกษา พัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และธรรมชาติของการเรียนรู้ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก ควรเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริงและเป็นแนวทางในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เนื้อหาที่คัดเลือก

บรรจุลงในหลักสูตรจะต้องมีความสำคัญและถูกต้อง

ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหลังซึ่งจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จะต้องวางแผนเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด เพื่อจะได้ทาการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1981) ได้เสนอแนวคิดกระบวนการวางแผนหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรจะไม่ดำเนินไปในลักษณะเส้นตรง การปรับปรุงจะเริ่มที่ขั้นตอน หรือกระบวนการใดก็ได้ ขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต เริ่มจากเป้าหมายหลัก วัตถุประสงค์เฉพาะที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายหลัก จากนั้นกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน

ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจโดยใช้เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต พร้อมทั้งพิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ เช่น ธรรมชาติของวิชา ความสนใจของผู้เรียน และสังคม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำวิธีสอนต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ไปปฏิบัติวิธีการสอนรวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่นำไปใช้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน

ขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร ผู้สอนต้องเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบต่าง ๆ เพื่อบอกความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมทั้ง ประสิทธิภาพการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรดังภาพที่ 2.2 ดังนี้

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander)

ตาราง 2.1 สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler, 1949)	ทาบา (Taba, 1962)	เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor Alexander, 1981)	ผู้วิจัยนำมาใช้
ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็น ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย	ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต	ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้	ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ ขั้นที่ 5 การเลือก	ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร	ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler, 1949)	ทาบา (Taba, 1962)	เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor Alexander, 1981)	ผู้วิจัยนำมาใช้
	ประสบการณ์การเรียนรู้		
ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้	ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร
ขั้นที่ 4 การประเมินการจัดประสบการณ์	ขั้นที่ 7 การประเมิน	ขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร	

2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE)

การจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) เป็นปรัชญาการจัดการศึกษาที่ Spady (1994) พัฒนาขึ้น โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนพึงแสดงออกได้จริงเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางของการออกแบบหลักสูตร ซึ่งแตกต่างจากการจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมที่ยึดเนื้อหาและระยะเวลาเรียนเป็นหลัก แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความชัดเจนของเป้าหมาย (Clarity of Focus) การออกแบบย้อนกลับจากผลลัพธ์ (Designing Down หรือ Backward Design) การตั้งความคาดหวังที่สูงต่อผู้เรียนทุกคน (High Expectations) และการขยายโอกาสในการเรียนรู้ (Expanded Opportunity)

หัวใจสำคัญของ OBE คือการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) ในระดับต่าง ๆ อย่างชัดเจนและวัดได้ ทั้งผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร (Programme Learning Outcomes: PLOs) และระดับรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs) โดยผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ (Constructive Alignment) เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนบรรลุสมรรถนะที่กำหนดไว้จริง

Harden (2007) ได้ขยายการประยุกต์แนวคิด OBE สู่ระดับอุดมศึกษา โดยชี้ว่าการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์เป็นทิศทางที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียน ผู้สอน และผู้มีส่วนได้เสียมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับสมรรถนะที่พึงเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานทบทวนอย่างเป็นระบบของ Amirtharaj และคณะ (2022) ที่ยืนยันว่า การประเมินการบรรลุผลลัพธ์อย่างเป็นระบบช่วยยกระดับคุณภาพบัณฑิตและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ในบริบทของประเทศไทย แนวคิด OBE ได้รับการบรรจุไว้ในมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และเป็นหลักการพื้นฐานของกรอบการประกันคุณภาพระดับอาเซียน (AUN-QA Version 4.0) ซึ่งกำหนดให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นองค์ประกอบแรกและสำคัญที่สุดของการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรในการวิจัยนี้จึงยึดแนวคิด OBE เป็นฐานในการกำหนด PLOs และออกแบบโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง

2.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) เป็นแนวทางที่ Coyle, Hood and Marsh (2010) พัฒนาขึ้น โดยมีลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบมุ่งเน้นสองประการ (Dual-focused) กล่าวคือ ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาสาระวิชา (Content) ผ่านการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะทางภาษา (Language) ในเวลาเดียวกัน แนวทางนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อว่าการเรียนภาษาผ่านเนื้อหาที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทจริงย่อมให้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการเรียนภาษาแบบแยกส่วน

กรอบแนวคิดสำคัญของ CLIL คือ กรอบ 4Cs อันประกอบด้วย เนื้อหา (Content) การสื่อสาร (Communication) กระบวนการคิด (Cognition) และวัฒนธรรม (Culture) ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ผู้เรียนพัฒนาความรู้ในเนื้อหาไปพร้อมกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง และการเสริมสร้างความเข้าใจและความตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

งานทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบของ Hidalgo และ Ortega-Sánchez (2023) ที่สังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 19 เรื่อง ยืนยันว่า การจัดการเรียนรู้แบบ CLIL ช่วยพัฒนาทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาและความสามารถทางภาษาของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อเนื้อหามีความหมายและสัมพันธ์กับชีวิตและบริบทของผู้เรียน ซึ่งสอดรับกับแนวคิดแรงจูงใจเชิงบูรณาการในการเรียนภาษา

ในการวิจัยนี้ แนวทาง CLIL ได้รับการประยุกต์ใช้เพื่อบูรณาการภาษาอังกฤษเข้ากับเนื้อหาพระพุทธศาสนา โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษผ่านการศึกษาหลักธรรม ประวัติพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่ธรรมะ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความหมายและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาสงฆ์ อันเป็นการเสริมสร้างทั้งสมรรถนะทางภาษาและความลุ่มลึกในหลักธรรมไปพร้อมกัน

2.4 แนวการสอนภาษาอังกฤษและภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English Language Teaching และ English for Specific Purposes)

แนวการสอนภาษาอังกฤษได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงตามลำดับ ดังที่ Richards and Rodgers (2021) ได้สังเคราะห์ไว้ว่า การสอนภาษาได้เคลื่อนจากวิธีการสอนแบบไวยากรณ์และการแปล (Grammar-Translation Method) ซึ่งเน้นความถูกต้องทางไวยากรณ์ ไปสู่แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) ที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative Competence) และการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงเป็นสำคัญ

ในบรรดาแนวการสอนดังกล่าว ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for Specific Purposes: ESP) เป็นแนวทางที่ Hutchinson and Waters (1987) พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักการวิเคราะห์ความจำเป็น (Needs Analysis) ของผู้เรียนและบริบทการใช้ภาษาเป็นจุดเริ่มต้นของการ

ออกแบบหลักสูตร แนวทางนี้เหมาะสมอย่างยิ่งกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีเป้าหมายการใช้ภาษาเฉพาะด้าน เช่น การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลทางภาษามีบทบาทสำคัญต่อการยืนยันการบรรลุผลการเรียนรู้ โดย Brown and Abeywickrama (2018) ได้เน้นหลักการประเมินภาษาที่มีความตรง (Validity) ความเที่ยง (Reliability) และความเป็นจริง (Authenticity) การวิจัยนี้จึงประยุกต์แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและหลักการของ ESP ในการออกแบบรายวิชาและเครื่องมือวัดผล เพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนในบริบทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2.5 ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องอาศัยสมรรถนะทางภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพเฉพาะทาง พระมหาสุทธวัจน์ ธมฺมวจฺจโน (2563) พบว่า พระสงฆ์และนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของไทยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็น โดยเฉพาะทักษะการพูดและการเขียนเชิงวิชาการ ขณะที่ พระราชวรมุนี (2564) เน้นย้ำว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกยุคใหม่จำเป็นต้องปรับวิธีการสื่อสารให้สอดรับกับผู้รับสารที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สมรรถนะสำคัญประการหนึ่งคือ สมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communicative Competence) ที่ Byram (2021) เสนอว่าประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ทัศนคติที่เปิดกว้าง ทักษะการตีความและเชื่อมโยง และการตระหนักรู้เชิงวิพากษ์ทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Harvey (2019) ที่ยืนยันว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาข้ามวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยทั้งความสามารถทางภาษาและความเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับสาร

นอกจากนี้ แรงจูงใจมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา โดย Gardner (2011) เสนอว่าแรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) ซึ่งเกิดจากความปรารถนาที่จะเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและชุมชนของภาษาเป้าหมาย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษา การบูรณาการภาษาอังกฤษเข้ากับพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความหมายและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของผู้เรียนในบริบทสถาบันสงฆ์ จึงเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจและประสิทธิผลของการเรียนรู้ไปพร้อมกัน

2.6 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ภาษา และความพร้อมในการทำงานของบัณฑิต

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี Trilling and Fadel (2009) ได้เสนอกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม อันได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความคิดสร้างสรรค์ (2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ (3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะเหล่านี้เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่หลักสูตรระดับอุดมศึกษาพึงเสริมสร้างให้แก่ผู้เรียนควบคู่กับความรู้เฉพาะสาขา สอดคล้องกับ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564) ที่เสนอว่านวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทักษะดังกล่าว และ กัญญารัตน์ เอี่ยมวันทอง (2566) ที่พบว่านักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องการการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นกิจกรรมและการปฏิบัติจริงมากกว่าการบรรยายเนื้อหา

ในด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ภาษา การเรียนรู้ภาษาโดยใช้เทคโนโลยีช่วยสนับสนุน (Technology-Enhanced Language Learning: TELL) และการเรียนภาษาโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วย (Computer-Assisted Language Learning: CALL) ได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาร่วมสมัย Chapelle and Sauro (2017) ชี้ว่าเทคโนโลยีช่วยขยายโอกาสการฝึกใช้ภาษาในบริบทที่หลากหลายและเป็นจริง ขณะที่ Stockwell (2012) เน้นถึงความหลากหลายของรูปแบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ต้องเลือกให้เหมาะสมกับบริบทและเป้าหมายของผู้เรียน สำหรับบริบทของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระมหาสุทธวัจน์ ธมฺมวจฺจโน (2563) พบว่าการเผยแผ่ธรรมะด้วยภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัลต้องอาศัยสมรรถนะการผลิตสื่อดิจิทัลควบคู่กับทักษะทางภาษา หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยนี้จึงกำหนดสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเผยแผ่ธรรมะเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นอกจากนี้ ความพร้อมในการทำงานของบัณฑิต (Graduate Employability) เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา Bridgstock (2009) เสนอว่านอกเหนือจากทักษะเฉพาะสาขาแล้ว บัณฑิตจำเป็นต้องมีทักษะการบริหารจัดการอาชีพ (Career Management Skills) เพื่อปรับตัวในตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ Tomlinson (2017) ที่อธิบายว่าความพร้อมในการทำงานของบัณฑิตประกอบด้วยทุนหลายรูปแบบ ทั้งทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม ทุนอัตลักษณ์ และทุนจิตวิทยา ซึ่งหลักสูตรพึงเสริมสร้างอย่างเป็นระบบ ขณะที่ อรรชนิดา หวานคง (2559ข) ยืนยันว่าภาษาอังกฤษเป็นสมรรถนะที่ตลาดแรงงานยุคดิจิทัลต้องการสูง การพัฒนาหลักสูตรในการวิจัยนี้จึงออกแบบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ครอบคลุมทั้งสมรรถนะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสมรรถนะการประกอบอาชีพของบัณฑิต

2.7 แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และรูปแบบ RDIE

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่มุ่งสร้างและพัฒนานวัตกรรมหรือผลผลิตทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ Borg and Gall (1989) อธิบายว่าการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ใช้ผลการวิจัยเป็นฐานในการออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการใหม่ทางการศึกษา แล้วนำไปทดสอบภาคสนาม ประเมินผล และปรับปรุงอย่างเป็นวงจร จนกระทั่งได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด จุดเด่นของการวิจัยและพัฒนาคือการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากการวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริง จึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

สำหรับบริบทการวิจัยทางการศึกษาของไทย มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ได้พัฒนารูปแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่เรียกว่า RDIE Model ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิจัย (Research: R) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน บริบท และความต้องการจำเป็น (2) การพัฒนา (Development: D) การสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตรหรือนวัตกรรม (3) การนำไปใช้

(Implementation: I) การทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และ (4) การประเมินผล (Evaluation: E) การประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงให้สมบูรณ์ รูปแบบดังกล่าวช่วยให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีความเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่การศึกษาฐานข้อมูลเชิงประจักษ์จนถึงการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดการวิจัยและพัฒนาและรูปแบบ RDIE ให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา โดยปรับการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัย (R_1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสำรวจความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนา (D_1) การพัฒนาโครงร่างหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA และการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ และระยะที่ 3 การวิจัย (R_2) การทดลองใช้หลักสูตรและการประเมินประสิทธิผล ดังรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยที่นำเสนอในบทที่ 3

2.8 มาตรฐานและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

2.8.1 มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) อาศัยอำนาจตามความในบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา 4 มาตรา 6 วรรคหนึ่ง และมาตรา 17 (6) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 และบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา 3 และมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมโดยข้อเสนอแนะและความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิก

(1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

(2) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

(3) ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

ข้อ 3 ในกฎกระทรวงนี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน

“มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินการ ผลลัพธ์ คุณภาพ และเกณฑ์อื่นในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

“มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา” หมายความว่า มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา

“ผลลัพธ์การเรียนรู้” หมายความว่า ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา

“หลักสูตรการศึกษา” หมายความว่า หลักสูตรระดับปริญญาและต่ำกว่าปริญญาตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาก าหนดซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ

“แผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า แผนระยะห้าปีซึ่งกำหนดทิศทาง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาให้ความเห็นชอบ เพื่อใช้ในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

ข้อ 4 ให้ใช้มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงนี้ ในการส่งเสริมการกำกับดูแล การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง

ข้อ 5 มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาประกอบด้วยมาตรฐานศักยภาพและความพร้อม มาตรฐานการดำาเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานการดำเนินการเพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ

ข้อ 6 มาตรฐานศักยภาพและความพร้อม เป็นมาตรฐานเพื่อใช้ในการพิจารณาการจัดตั้งและการประเมินสถานภาพการดำรงอยู่ของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ 7 สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความพร้อมด้านกายภาพ

ข้อ 8 สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความพร้อมด้านวิชาการ

ข้อ 9 สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความพร้อมด้านการเงินและการบัญชี

ข้อ 10 สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ข้อ 11 มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา เป็นมาตรฐานเพื่อให้การดำเนินการตามภาระหน้าที่หลักเป็นไปอย่างครบถ้วนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ข้อ 12 สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อ 13 สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม

ข้อ 14 สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

ข้อ 15 สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ข้อ 16 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานตามหมวด 1 มาตรฐานศักยภาพและความพร้อม และหมวด 2 มาตรฐานการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา อย่างครบถ้วน และเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาล สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการ

ข้อ 17 ให้คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงกว่ามาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนด

ข้อ 18 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมีหน้าที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ 19 คณะกรรมการอาจออกประกาศหรือแนวปฏิบัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานี้ได้การออกประกาศหรือแนวปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของประเภทและกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

ข้อ 20 ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประเมินผลและทบทวนข้อกำหนดในกฎกระทรวงนี้ทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยรับฟังความคิดเห็นของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เรียน คณาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตอย่างกว้างขวาง

ข้อ 21 ในวาระเริ่มแรก การใดๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ตามประกาศว่าด้วยมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา บรรดาที่ถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวงนี้ ซึ่งดำเนินการอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ และสถาบันอุดมศึกษาได้แจ้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ดำเนินการต่อไปตามประกาศดังกล่าวจนกว่าจะแล้วเสร็จ เว้นแต่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

2.8.2 มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) อาศัยอำนาจตามความในบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา 4 มาตรา 6 วรรคหนึ่ง และมาตรา 17 (6) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 และบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา 3 และมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมโดยข้อเสนอแนะและความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงศึกษาธิการและประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกฉบับที่เกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิในสาขาหรือสาขาวิชา ทั้งนี้ ไม่ว่าในระดับใด สาขาใด หรือสาขาวิชาใด

ข้อ 3 ในกฎกระทรวงนี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน

“มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการศึกษาตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดขึ้นตามระดับการศึกษาแต่ละระดับ

“ผลลัพธ์การเรียนรู้” หมายความว่า ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา

“หลักสูตรการศึกษา” หมายความว่า หลักสูตรระดับปริญญาและต่ำกว่าปริญญาตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนดซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

ข้อ 4 ให้ใช้มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงนี้ ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง

ข้อ 5 ในการจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องบริหารจัดการหลักสูตรและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล โดยต้องแสดงถึงพัฒนาการของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันตามระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ข้อ 6 มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ข้อ 7 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาต้องมีอย่างน้อยสี่ด้าน

ข้อ 8 นอกจากผลลัพธ์การเรียนรู้ตามข้อ 7 คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านอื่นเพิ่มเติมหรือกำหนดรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามความจำเป็นทางวิชาการหรือวิชาชีพของแต่ละสาขาหรือสาขาวิชา โดยประกาศเป็นมาตรฐานคุณวุฒิในสาขาหรือสาขาวิชาก็ได้

ข้อ 9 เพื่อประโยชน์ในการสร้างความมั่นใจในคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการประกันคุณภาพผลลัพธ์การเรียนรู้จริงของทุกหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและติดตามประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าว ที่สามารถติดตามตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาลและนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิแต่ละระดับ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อ 10 การนำผลการเรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้ สมรรถนะ หรือประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต มาเทียบหน่วยกิตและสะสมไว้เพื่อขอรับคุณวุฒิตามระดับ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ข้อ 11 ให้คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงกว่ามาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่กำหนด

ข้อ 12 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ 13 คณะกรรมการอาจออกประกาศหรือแนวปฏิบัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษานี้ได้การออกประกาศหรือแนวปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของประเภทและกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

ข้อ 14 ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประเมินผลและทบทวนข้อกำหนดในกฎกระทรวงนี้ทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยรับฟังความคิดเห็นของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เรียน คณาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิตอย่างกว้างขวาง

ข้อ 15 คุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาในหลักสูตรที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดสอนอยู่หรือที่สถาบันอุดมศึกษาแจ้งให้ส านักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบตามมาตรา 55 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงนี้แล้ว

ข้อ 16 คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาเดิมที่กำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงหรือคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาใหม่ที่อยู่ระหว่างการพัฒนาในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ และได้แจ้งการปรับปรุงหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่ดังกล่าวให้สำนักงานปลัดกระท รวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ดำเนินการต่อไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการและประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิในสาขาหรือสาขาวิชา บรรดาที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ จนแล้วเสร็จ ซึ่งต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่ดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามกฎกระทรวงนี้แล้ว

2.8.3 มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) อาศัยอำนาจตามความในบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา 4 มาตรา 6 วรรคหนึ่ง และมาตรา 17 (6) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 และบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา 3 และมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยข้อเสนอแนะและความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิก ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ข้อ 3 ในกฎกระทรวงนี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน

“มาตรฐานการอุดมศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและเกณฑ์อื่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ข้อกำหนดขั้นต่ำของหลักสูตรการศึกษาและข้อกำหนดขั้นต่ำของเกณฑ์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานอื่นตามที่กำหนด

ในกฎกระทรวง เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

“มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดขั้นต่ำของหลักสูตรการศึกษา คุณลักษณะ คุณภาพ และเกณฑ์อื่นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแลการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

“มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา” หมายความว่า มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

“ผลลัพธ์การเรียนรู้” หมายความว่า ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา

“หลักสูตรการศึกษา” หมายความว่า หลักสูตรระดับปริญญาและต่ำกว่าปริญญาตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาก าหนดซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ

“ระบบทวิภาค” หมายความว่า ระบบการจัดการศึกษาในหนึ่งปีการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นสองภาคการศึกษาปกติ และหนึ่งภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าสัปดาห์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

ข้อ 4 ให้ใช้มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงนี้ ในการส่งเสริมการกำกับดูแล การตรวจสอบ การติดตามและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง

ข้อ 5 มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ข้อ 6 มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา ต้องมีระยะเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนคิดเป็นจำนวนหน่วยกิตรวมตามระบบทวิภาค

ข้อ 7 มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องมีระยะเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนคิดเป็นจำนวนหน่วยกิตรวมตามระบบทวิภาค

ข้อ 8 มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ต้องมีระยะเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนคิดเป็นจำนวนหน่วยกิตรวมตามระบบทวิภาค

ข้อ 9 ให้คิดหน่วยกิตในระบบทวิภาคตามข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 8

ข้อ 10 มาตรฐานหลักสูตรควบระดับปริญญาตรีสองปริญญา หรือหลักสูตรควบระดับปริญญาโทสองปริญญา ในสาขาวิชาที่ต่างกัน ต้องมีระยะเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนคิดเป็นจำนวนหน่วยกิตรวมตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และต้องมีผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิของทั้งสองปริญญานั้น

ข้อ 11 มาตรฐานหลักสูตรควบระดับปริญญาตรีและปริญญาโท หรือหลักสูตรควบระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาเดียวกันหรือต่างสาขาวิชา ต้องมีระยะเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนคิดเป็นจำนวนหน่วยกิตรวมตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และต้องมีผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิของทั้งสองปริญญานั้น

ข้อ 12 หลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต และประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ข้อ 13 เพื่อประโยชน์ในการสร้างความมั่นใจในคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการประกันคุณภาพผลลัพธ์การเรียนรู้จริงของทุกหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และติดตามประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าวที่สามารถติดตามตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล และนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อ 15 การสะสมผลการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ เพื่อพัฒนาตนเอง หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสำเร็จหลักสูตรการศึกษาหรือเพื่อขอรับปริญญา ให้กระท าได้โดยระบบคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษาตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อ 16 การเทียบหลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศกับหลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศเพื่อรับรองคุณวุฒิของผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อ 17 การเทียบหลักสูตรการศึกษาที่จัดโดยองค์กรวิชาชีพ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชน กับหลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรับรองคุณวุฒิของผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อ 18 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเผยแพร่หลักสูตรที่ให้ปริญญาทั้งที่ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยข้อเสนอแนะและความเห็นชอบของคณะกรรมการไม่รับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาของหลักสูตรการศึกษาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ 19 ให้คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงกว่ามาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนด

ข้อ 20 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ 21 คณะกรรมการอาจออกประกาศหรือแนวปฏิบัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษานี้ได้การออกประกาศหรือแนวปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของประเภทและกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

ข้อ 22 ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประเมินผลและทบทวนข้อก าหนดในกฎกระทรวงนี้ทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยรับฟังความคิดเห็นของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เรียนคณาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตอย่างกว้างขวาง

ข้อ 23 หลักสูตรการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดสอนอยู่หรือที่สถาบันอุดมศึกษาแจ้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบตามมาตรา 55 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามกฎกระทรวงนี้แล้ว

ข้อ 24 ในวาระเริ่มแรก การใด ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ตามประกาศว่าด้วยมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา บรรดาที่ถูกยกเลิกโดย

กฎกระทรวงนี้ ซึ่งดำเนินการอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ และสถาบันอุดมศึกษาได้แจ้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ดำเนินการต่อไปตามประกาศดังกล่าวจนกว่าจะแล้วเสร็จ เว้นแต่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาจะก าหนดเป็นอย่างอื่น

2.8.4 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) อาศัยอำนาจตามความในข้อ 21 แห่งกฎกระทรวงมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ประกอบกับมติคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ในคราวประชุมครั้งที่ 6/2565 (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565 จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

1. ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565”

2. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2565 เป็นต้นไปให้ใช้ประกาศนี้สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชา โดยใช้สำหรับหลักสูตรที่จะเปิดใหม่และหลักสูตรปรับปรุงของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

3. ในประกาศนี้

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

“อาจารย์ประจำ” หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ และตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าในสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้นตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดหรือบุคคลในองค์กรภายนอกที่มีการตกลงร่วมผลิต ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบตามพันธกิจของการอุดมศึกษาและมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

สำหรับอาจารย์ประจำที่สถาบันอุดมศึกษารับเข้าใหม่ตั้งแต่เกณฑ์มาตรฐานนี้เริ่มใช้บังคับต้องมีคะแนนทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

“อาจารย์ประจำหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรที่สภาสถาบันอุดมศึกษาเห็นชอบหรืออนุมัติ มีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งนี้ สามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน

“คุณวุฒิที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร” หมายถึง คุณวุฒิที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสาขาวิชา หากสาขาวิชาใดยังไม่มีประกาศมาตรฐานสาขาวิชา หรือประกาศมาตรฐานสาขาวิชาไม่ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ ให้หมายถึงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาการหรือวิชาชีพของหลักสูตร หรือคุณวุฒิอื่นแต่มีประสบการณ์ตรงที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็นที่ประจักษ์ที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนในหลักสูตรสาขาวิชานั้นบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาได้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยการพิจารณาคุณวุฒิที่สัมพันธ์กันให้อยู่ในดุลยพินิจของสภาสถาบันอุดมศึกษา

“อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร” หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรนั้นตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา โดยจะเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกัน

ไม่ได้ยกเว้นหลักสูตรพหุวิทยาการหรือสหวิทยาการ ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้อีกหนึ่งหลักสูตรในกรณีนี้ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถซ้ำได้ไม่เกิน 2 คน

“อาจารย์พิเศษ” หมายถึง ผู้สอนที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำ

“การตกลงร่วมผลิต” หมายถึง การทำข้อตกลงร่วมมือกันอย่างเป็นทางการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร โดยผ่านความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรภายนอกนั้น ๆ

“องค์กรภายนอก” หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในหรือต่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของประเทศนั้น หรือเป็นหน่วยราชการระดับกรมหรือเทียบเท่าหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือบริษัทเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น

หากเป็นบริษัทเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้อยู่ในดุลยพินิจของสภาสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องแสดงศักยภาพและความพร้อมในการร่วมผลิตบัณฑิตของบริษัทดังกล่าว และต้องให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษา

“ประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ” หมายถึง การทำงานร่วมกับสถานประกอบการโดยมีหลักฐานรับรองผลการปฏิบัติงานที่เกิดประโยชน์กับสถานประกอบการ หรือหลักฐานรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน หรือมีผลงานทางวิชาการประเภทการพัฒนาเทคโนโลยี หรือผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมเผยแพร่มาแล้ว

4. ชื่อปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ปริญญาใดยังมิได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาที่คณะกรรมการกำหนด

5. ปรัชญา และวัตถุประสงค์มุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากลให้การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่บนฐานความเชื่อว่ากำลังคนที่มีคุณภาพ ต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาไทยภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาอันดีงามเพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียมมาตรฐานสากล

6. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ หรือเทียบเคียงได้ไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

7. การคิดหน่วยกิตตามระบบทวิภาค

8. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

9. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิต ของแต่ละหมวดวิชา

10. คุณวุฒิ คุณสมบัติ และจำนวนอาจารย์

11. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

12. การลงทะเบียนเรียน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติสำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติสำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

13. เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่าและบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

14. ปริญญาบัตรและใบแสดงผลการศึกษา

15. การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

16. การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยโดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี

17. ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัตินอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ และให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการนั้นเป็นที่สุด

2.8.5 กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network)

ในบทนี้ผู้วิจัยจะทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างและการบริหารจัดการองค์กรของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อหาความสอดคล้องต้องกันเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายที่ช่วยส่งเสริมความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัย ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล โดยพิจารณาจากลักษณะของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือประเภทต่าง ๆ รูปแบบกิจกรรม ไปจนถึงการพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงทั่วไป อาทิ รายงานประจำปี แผนยุทธศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ ฯลฯ และเอกสารปฐมภูมิ อาทิ ข้อมูลจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2.9 โครงสร้างและการบริหารจัดการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN)

จากการศึกษาโครงสร้างและการบริหารจัดการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN) พบว่า จุดกำเนิดของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน หรือ ASEAN University Network (AUN) นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 (the 4th ASEAN Summit) ณ ประเทศสิงคโปร์เมื่อเดือน มกราคม ปีค.ศ. 1992 โดยที่ประชุมลงความเห็นว่าอาเซียนควรมีกลไกที่ช่วยในการเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นและพัฒนาอัตลักษณ์ของภูมิภาคไปพร้อม ๆ กันผ่านการส่งเสริมความร่วมมือของเครือข่ายมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาภายในภูมิภาคของอาเซียนเอง (ศุภชัย, 2545) ทั้งนี้ หลังจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) ได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนาแนวคิดดังกล่าวจึงนำไปสู่การจัดตั้งคณะอนุกรรมการการศึกษาอาเซียน (ASEAN Subcommittee on Education

ASCOE) ซึ่งได้มีการประชุมร่วมกันครั้งแรกระหว่างวันที่ 10-12 พฤศจิกายน ค.ศ. 1992 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย และได้ข้อสรุปในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอาเซียนโดยจัดให้มีศูนย์กลางของเครือข่ายที่ทำหน้าที่ประสานงานการอุดมศึกษาระดับภูมิภาค (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2548)

ต่อมาในการประชุมคณะอนุกรรมการการศึกษาอาเซียนครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 10-12 มกราคม ค.ศ. 1994 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่ประชุมก็ได้ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ 5 ปี เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในแวดวงวิชาการด้วยการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน โดยฝ่ายเลขานุการได้เตรียมร่างกฎบัตร ข้อตกลง และแผนงานในระยะเวลา 5 ปี สำหรับการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนตามลำดับ (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2548) ซึ่งในระหว่างวันที่ 20-21 เมษายน ค.ศ. 1995 คณะผู้เชี่ยวชาญอาเซียนก็ได้มีการประชุมเกี่ยวกับการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ได้พิจารณาร่างกฎบัตร ข้อตกลง และแผนงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนร่วมกัน และได้เสนอโครงการฉบับแก้ไขต่อเลขาธิการอาเซียนเพื่อเข้าสู่วาระการพิจารณาในการประชุมคณะอนุกรรมการการศึกษาอาเซียนครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 20-22 มิถุนายน ค.ศ. 1995 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบและเสนอว่ากฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนควรได้รับการลงนามเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยตรงด้านการอุดมศึกษาของแต่ละประเทศสมาชิก และควรได้รับการลงนามร่วมกันระหว่างอธิการบดีของมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกในแต่ละประเทศด้วย (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2548) สำนักเลขาธิการอาเซียนจึงได้ดำเนินการตามมติที่ประชุมโดยจัดส่งเอกสารไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งกระบวนการต่างๆแล้วเสร็จในเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1995 ถือเป็นการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนอย่างเป็นทางการนับแต่บัดนั้น (ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2545)

โดยในระดับนโยบายอยู่ภายใต้การบริหารงานและวิสัยทัศน์ของ คณะกรรมการบริหาร (AUN Board of Trustees AUN-BOT) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจาก 10 มหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลของประเทศนั้น ๆ รวมถึงประธานเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Senior Officials Meeting on Education SOM-ED) ผู้อำนวยการองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization SEAMEO) และ เลขาธิการอาเซียน (Secretary-General of ASEAN) ซึ่งเป็นสมาชิกโดยตำแหน่งตามวาระ (ex-officio) โดยมีผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN Secretariat) ดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการ (Network, 2006) ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการบริหารของ AUN-BOT คือเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจากประเทศไทย (Office of the Higher Education Commission OHEC) ซึ่งเป็นสมาชิกโดยตำแหน่งตามวาระเช่นเดียวกัน

ส่วนในระดับประสานงาน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักเลขาธิการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN Secretariat) ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการ วางแผน ประสานงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบความร่วมมือของประเทศสมาชิก ทั้งทางด้านทรัพยากรบุคคลและการจัดสรรทุน นอกจากนี้ยังมีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนในแต่ละรอบปีอีกด้วย (Network, 2006) สำนักงานเลขาธิการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN

Secretariat Office) ตั้งอยู่ที่ประเทศไทย ณ อาคารจามจุรี 10 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประงานในการบริหารจัดการจากรัฐบาลไทย

ทั้งนี้ ในการประสานงานระดับภูมิภาค เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนมีหน้าที่ในการรายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานให้แก่ ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Senior Officials Meeting on Education SOM-ED) และที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ASEAN Education Ministers Meeting (ASED) เพื่อนำข้อมูลไปต่อยอดในการประชุมระดับ SOMED+3 และ ASED+3 ต่อไป นอกจากนี้ รายงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนจะถูกบรรจุอยู่ในเอกสารการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ในแต่ละปีอีกด้วย (Network, 2019)

ส่วนในระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยชั้นนำที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกจากกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเมื่อเริ่มก่อตั้งในปีค.ศ.1995 มีจำนวนมหาวิทยาลัย 11 แห่งเข้าร่วมได้แก่ 1.Universiti Brunei Darussalam 2. Universitas Indonesia 3.Universitas Gadjah Mada 4.Universiti Sains Malaysia 5.Universiti Malaya 6.University of Philippines 7.De la Salle University 8. National University of Singapore 9. Nanyang Technological University 10.Chulalongkorn University และ 11.Burapha University ต่อมาในปีค.ศ. 1999 ได้เปิดรับสมาชิกเพิ่มอีก 6 มหาวิทยาลัยได้แก่ 12.Royal University of Phanom Penh 13.National University of Laos 14. Yangon University of Economics 15.University of Yangon 16.Vietnam National University – Hanoi 17.Vietnam National University – Ho Chi Minh City และยังคงขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มอย่างต่อเนื่องได้แก่ 18.Universiti Kebangsaan Malaysia 19.Institut Teknologi Bandung 20.Mahidol University ในปีค.ศ. 2006 21.Ateneo de Manila University ในปีค.ศ. 2007 22.Royal University of Law and Economics ในปีค.ศ. 2009 23.Universitas Airlangga 24.University Putra Malaysia 25.Singapore Management University 26.Chiang Mai University ในปีค.ศ. 2010 และในปีค.ศ. 2013 ก็ได้เปิดรับอีก 4 มหาวิทยาลัยได้แก่ 27.University of Mandalay 28.University Utara Malaysia 29.Prince of Songkhla University 30.Can Tho University รวมเป็นเครือข่ายของ 30 มหาวิทยาลัยชั้นนำที่เป็นสมาชิกหลัก หรือ AUN30 (Network, 2019)

นอกเหนือจากสมาชิกหลักทั้ง 30 มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนยังมีสมาชิกสมทบจากอีก 3 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน +3 เกิดเป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน +3 (ASEAN+3 Unet) อันประกอบไปด้วย 5 มหาวิทยาลัยชั้นนำจากประเทศจีน ได้แก่ 1.Guangxi University 2. Guizhou University 3.Peking University 4.Xiamen University 5. Yunnan University และ 10 มหาวิทยาลัยชั้นนำจากประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ 1.Chiba University 2.Kanazawa University 3.Keio University 4.Kumamoto University 5.Kyoto University 6.Nagasaki University 7.Niigata University 8.Okayama University 9. Tokyo Institute of Technology 10. Waseda University และอีก 6 มหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศเกาหลีใต้ ได้แก่ 1.Daejeon University 2.Dongguk University 3.Seoul National University 4.Kyung Hee University

5.Chung-Ang University 6.Chonnam National University รวมเป็นเครือข่ายพันธมิตรของ 51 มหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Network, 2020)

อนึ่ง เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนยังมีหน่วยงานย่อย หรือเครือข่ายความร่วมมือเฉพาะด้าน (AUN Thematic Networks) อีกกว่า 17 หน่วย ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นและสมาชิกที่หลากหลาย ทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียนไปจนถึงสมาชิกที่มีสถานภาพเป็นองค์การระหว่างประเทศ อาทิ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JICA) องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ(UNESCO) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) คณะกรรมการยุโรป (European Commission) สถาบันเอเชีย-ยุโรป (AEI) และมูลนิธิญี่ปุ่น (Japan Foundation) ฯลฯ (วรชัย วิภูอุปรโคตร, 2559)

โดยหนึ่งในหน่วยงานย่อยที่ความโดดเด่นและมีจำนวนสมาชิกมากที่สุดได้แก่ เครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network Quality Assurance AUNQA) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกหลัก 30 มหาวิทยาลัยและสมาชิกภาคสมทบนอกเหนือเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนอีกกว่า 100 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ AUN-QA เป็นระบบงานประกันคุณภาพที่ไม่ได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการให้แก่หลักสูตร แต่มีสาระของเกณฑ์ที่ระบุแนวทางของการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการของการจัดการศึกษาโดยใช้ผลการเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome-Based Education OBE) และมุ่งผลักดันการใช้วงจรคุณภาพ (PDCA cycle) ในการดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นระบบและมีการประปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (อัธิยาพร แก้วงาม , 2561)

อนึ่ง AUN-QA แบ่งรูปแบบของการดำเนินงานออกเป็น 4 ประเภทได้แก่ 1. AUN-QA Programme Assessments หรือการตรวจประกันคุณภาพระดับหลักสูตร 2. AUN-QA Institutional Assessments หรือการตรวจประกันคุณภาพระดับสถาบัน 3. AUN-QA Assessor Trainings หรือ หลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใต้การดูแลของทีมงาน Chief Quality Officers (CQOs) ที่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยสมาชิก แบ่งออกเป็น 4 ระดับตาม เกณฑ์ของการเรียนรู้ได้แก่ Tier 1 การฝึกอบรมระดับเริ่มต้นสำหรับบุคลากรผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับระบบมาตรฐานการศึกษาของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน Tier 2 การอบรมระดับกลางที่เป็นการต่อยอดความรู้ด้วยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจริง Tier 3 การอบรมระดับสูงสำหรับบุคลากรที่ผ่านการอบรมในระดับก่อนหน้าและต้องการต่อยอดความรู้ไปถึงงานประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถาบัน และ OBE Training Workshop หรือการอบรมเกี่ยวกับการใช้ผลกการเรียนรู้เป็นพื้นฐาน 4. AUN-QA International Conference หรือการจัดประชุมระดับนานาชาติทางด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (Network, 2019)

AUN-QA แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสมาชิกผ่านการบูรณาการในระดับภูมิภาคภายใต้ระบบการประกันคุณภาพรูปแบบเดียวกัน โดยมีการจัดทำคู่มือ AUN – QA Guideline และ AUN – QA Implement Manual เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบนมาตรฐานเดียวกัน ไปจนถึงการจัดการฝึกอบรมระดับต่าง ๆ และการจัดประชุมระดับ

นานาชาติที่มีผู้เข้าร่วมจากทั้งมหาวิทยาลัยสมาชิกไปจนถึงพันธมิตรจากองค์กรและสถาบันอุดมศึกษาภายนอก อาทิ European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) Cambridge Assessment English และ Universitat Potsdam เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพให้มีความเป็นสากลอยู่เสมอ

นอกจากนกี้ยังมีเครือข่ายมหาวิทยาลัยเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน (AUN University Social Responsibility & Sustainability AUN USR&S) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกหลัก 30 แห่ง และสมาชิกสมทบที่อยู่ภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนอีกกว่า 63 แห่งภายใต้ร่ม AsiaEngage ซึ่งเป็นการประชุมในระดับภูมิภาคทางด้านการศึกษาและงานวิจัย (Network, 2019)

เครือข่ายความร่วมมือเฉพาะด้าน (AUN Thematic Networks) ได้ขยายขอบข่ายของพันธมิตรมหาวิทยาลัยให้ไกลออกไปนอกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สู่ความร่วมมือในระดับสากลที่ข้ามไปยังทวีปยุโรป อเมริกา และแอฟริกา แต่ยังคงมีแกนกลางเป็นกลุ่ม AUN30 หรือกลุ่มสมาชิกหลักของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเป็นผู้รับผิดชอบในหัวเรื่องต่างๆโดยทำหน้าที่เป็นเลขาธิการเพื่อบริหารจัดการและประสานความร่วมมือภายในหน่วยย่อยนั้น ๆ ทั้งนี้ หนึ่งในตัวอย่างของโครงการที่เป็นการต่อยอดความร่วมมือจากภายในภูมิภาคสู่ความร่วมมือในระดับสากลคือ Tuning Asia – South East (TA-SE) ที่มีเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนและ University of Deusto ประเทศสเปนเป็นเจ้าภาพร่วม โดยเป็นโครงการย่อยภายใต้การสนับสนุนของโครงการ Erasmus+ จากสหภาพยุโรป ซึ่ง Tuning เป็นชุดโครงการที่มีขอบข่ายไปทั่วโลกแยกย่อยไปตามแต่ละทวีปเพื่อร่วมกันสร้างมาตรฐานทางด้านการศึกษาในสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา การแพทย์ และศึกษาศาสตร์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Network, 2019)

อนึ่ง เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาคทางด้านอุมดมศึกษามีวัตถุประสงค์หลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1. การส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพขั้นสูง 3. การสร้างความเข้มแข็งในการเคลื่อนย้ายพรมแดนและการศึกษาเป็นสากล และ 4. การให้การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนงานต่าง ๆ (วรชัย, 2559, p. 101) โดยดำเนินการผ่านรูปแบบของกิจกรรมหลัก 6 ด้าน ดังนี้ 1. ASEAN Studies Program เพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้กับประเทศสมาชิก 2. Student and Faculty Exchange Program ที่สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนนิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัยสมาชิก 3. Scholarship for study at ASEAN universities ที่มอบทุนการศึกษาให้กับนิสิตเดินทางไปศึกษายังมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก 4. Information networking among ASEAN universities เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างเครือข่ายระหว่างกันของมหาวิทยาลัยในภูมิภาค 5. Collaborative Research ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการผสานความร่วมมือทางด้านงานวิจัยระหว่างสถาบัน และ 6. ASEAN Executive Development Program ที่เป็นโครงการพัฒนาให้แก่บุคลากรระดับบริหาร (สลิตา สีดอกไม้, 2553)

นอกจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระดับภูมิภาคแล้ว (intra-ASEAN) เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนยังมีกิจกรรมความร่วมมือภายใต้ ASEAN-Dialogue Partners หรือประเทศคู่เจรจาอาเซียน ได้แก่ ASEAN-China ASEAN-EU ASEAN-India ASEAN-Japan ASEAN-ROK ฯลฯ โดยกิจกรรมที่ เกิดขึ้น

มีตั้งแต่การสนับสนุนทางด้านทุนการศึกษาอย่างโครงการ China-AUN Scholarship โครงการแลกเปลี่ยนนิสิตข้ามภูมิภาคอย่าง ASEAN-Korea Academic Exchange Program หรือ ASEAN European Engineering Exchange (ASE) เป็นต้น (สลิตา สีดอกไม้, 2553) ทั้งนี้ เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนยังเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการประชุมและการสัมมนานานาชาติ โดยในระดับบริหารมีการจัดการประชุมระดับอธิการบดีมหาวิทยาลัยในอาเซียน และประเทศคู่เจรจาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการทางด้านการอุดมศึกษาร่วมกัน อาทิ 1. AUN Rectors' Meeting 2. ASEAN+3 Rectors' Conference 3. ASEAN-China Rectors' Conference 4. ASEM Rectors' Conference ส่วนในระดับเยาวชนมีกิจกรรมที่สอดรับกับวัตถุประสงค์หลักในการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความเป็นสากล ดังนี้ 1. AUN and ASEAN+3 Educational Forum and Young Speakers' Contest 2. ASEAN Youth Cultural Forum 3. ASEAN Student Leaders Forum และยังมีโครงการฝึกงาน AUN Internship Programme สำหรับนิสิตในมหาวิทยาลัยสมาชิกอีกด้วย (Secretariat, 2012)

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.10.1 งานวิจัยในประเทศ

กณิกา แสนศรีสม และคณะ (2565) ศึกษาทิศทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 282 คน พบว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การบูรณาการเนื้อหาเฉพาะทางกับทักษะภาษา 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง 3) การพัฒนาทักษะดิจิทัล และ 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรในการวิจัยนี้ที่เน้นการบูรณาการภาษาอังกฤษกับเนื้อหาเฉพาะทาง

ปิยะนุช เลาศรีรัตนชัย (2562) พัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมบริการ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 120 คน พบว่า การบูรณาการเนื้อหาเฉพาะทางกับภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนถึงร้อยละ 85 และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 15.34$, $p < .01$) โดยมีขนาดอิทธิพล (Effect Size) $d = 1.45$ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง

อาทิตย์ อินต๊ะแก้ว และปิย สุดิสุสดี (2563) วิจัยและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจการบิน โดยใช้แนวคิด CLIL (Content and Language Integrated Learning) กับนักศึกษา 61 คน พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.5 และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพสูงขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 4.56 จากคะแนนเต็ม 5)

พระมหาสุทธวัจน์ ธมฺมวจฺจโน (2563) ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์พระสงฆ์และนักเผยแผ่ 45 รูป/คน พบว่า ปัญหาหลัก 3 ประการ คือ 1) ขาดทักษะภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ (78%) 2) ขาดความเข้าใจบริบทข้ามวัฒนธรรม (65%) และ 3) ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (82%) ข้อค้นพบนี้สนับสนุนความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการทั้งสามด้าน

วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย (2563) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา โดยศึกษากับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 320 คน พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ คือ คุณภาพของมัคคุเทศก์ที่สามารถอธิบายหลักธรรมเป็นภาษาอังกฤษ (β = 0.78, p < .001) และการใช้สื่อดิจิทัลในการนำเสนอ (β = 0.65, p < .001)

2.10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Chen, Huang, and Chen (2024) ศึกษาทักษะการสอนและความรู้ SDGs ในครูวิทยาศาสตร์อนาคต โดยใช้วิธีวิจัยเชิงผสมกับนักศึกษาครู 88 คน จากประเทศจีน พบว่า การบูรณาการ SDGs ในหลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะการสอนเพิ่มขึ้นร้อยละ 72 และสร้างความตระหนักด้านความยั่งยืนในผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยนี้ที่บูรณาการ SDGs เข้ากับหลักสูตร

Nganga and Kambutu (2024) ศึกษามุมมองของชุมชนชาวพื้นเมืองอเมริกันต่อการสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม โดยใช้ Collaborative Autoethnography กับครู 8 คน และผู้นำชุมชน 4 คน พบว่า การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถึง 45% และลดอัตราการออกกลางคันลง 60% ข้อค้นพบนี้สนับสนุนแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่คำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม

Johnson (2024) พัฒนาโปรแกรมปฐมนิเทศครูใหม่เพื่อเพิ่มอัตราการคงอยู่ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณกับครูใหม่และผู้บริหาร 156 คน พบว่า โปรแกรมปฐมนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) การพัฒนาทักษะการสอน 2) การจัดการชั้นเรียน 3) การใช้เทคโนโลยี 4) การประเมินผล และ 5) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

Li et al. (2024) ศึกษาการใช้ Immersive Virtual Reality (IVR) ในการพัฒนาทักษะการจัดการชั้นเรียน โดยทดลองกับครูฝึกสอน 57 คน แบ่งเป็นกลุ่ม IVR และกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่ม IVR มีทักษะการจัดการชั้นเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ (F = 23.45, p < .001) และมีการคงความรู้นานกว่า 85% หลังการฝึก 3 เดือน

Docter et al. (2024) พัฒนาแอปพลิเคชัน VR ผสาน AI เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน โดยใช้ Design-Based Research กับครูฝึกสอนในเนเธอร์แลนด์ พบว่า การใช้ VR ช่วยลดความวิตกกังวลในการสอนลง 68% และเพิ่มความมั่นใจในการจัดการพฤติกรรมนักเรียนขึ้น 73%

Cartagena Beteta et al. (2024) ศึกษาการบูรณาการ ICT ในการสอนศาสนา โดยใช้ Phenomenographic Research กับครูสอนศาสนา 22 คนในเปรู พบว่า การบูรณาการเทคโนโลยีช่วยพัฒนาสมรรถนะด้านสังคมอารมณ์ของครูเพิ่มขึ้น 62% และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Kunz (2024) ศึกษาผลของการฝึกอบรมสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมต่อผู้สนับสนุนการศึกษา โดยใช้ IDI® (Intercultural Development Inventory) กับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน พบว่า หลังการฝึกอบรม ผู้เข้าร่วมมี Intercultural Competency เพิ่มขึ้นจากระดับ Minimization (M = 85.3) เป็นระดับ Acceptance (M = 98.7) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ (t = 5.67, p < .001)

Mutambara (2023) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ Service Learning ในการศึกษาครู พบว่า การเรียนรู้ผ่านการบริการช่วยพัฒนา 4 มิติสำคัญ 1) ทักษะการสอน (78% ของงานวิจัยรายงาน

ผลบวก) 2) ความเข้าใจบริบทสังคม (85%) 3) ทักษะการแก้ปัญหา (72%) และ 4) การพัฒนาอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ (69%)

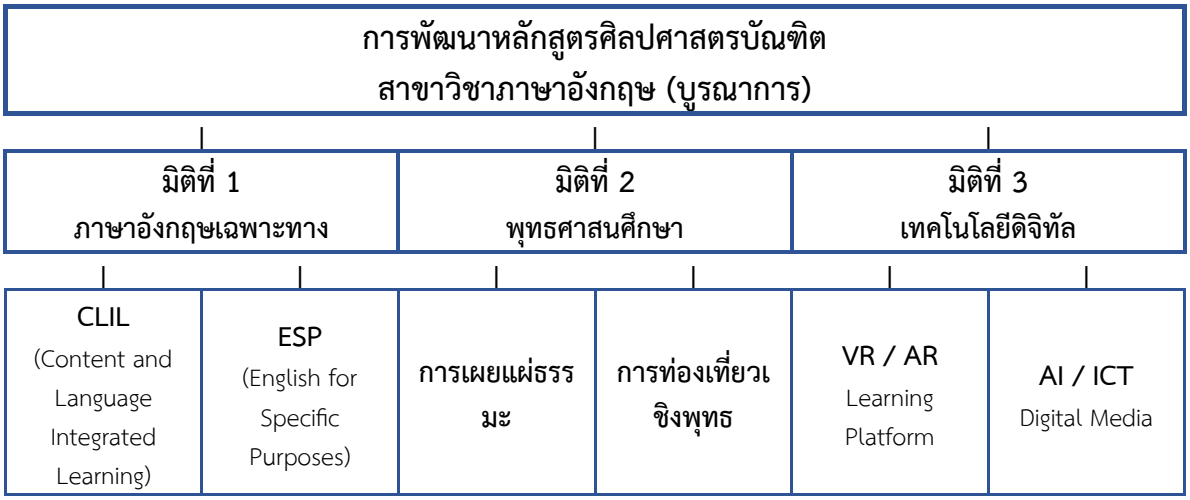
Kizilgol and Kasapoglu (2024) ใช้เทคนิค e-Delphi ศึกษาสมรรถนะครูสังคมศึกษาในปี 2050 กับผู้เชี่ยวชาญ 16 คน พบสมรรถนะที่จำเป็น 44 รายการ แบ่งเป็น 3 ด้าน ความรู้ (15 รายการ) ทักษะ (19 รายการ) และเจตคติ (10 รายการ) โดยทักษะดิจิทัลและการคิดเชิงอนาคตมีความสำคัญสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.89)

Straub and Vilsmaier (2020) วิเคราะห์ระบบการฝึกอบรมครูในเยอรมนี พบว่า การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องใช้แนวทางร่วม (Collaborative Approach) ระหว่าง Top-down และ Bottom-up โดยมีการบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติในอัตราส่วน 40 60 ดังตารางการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

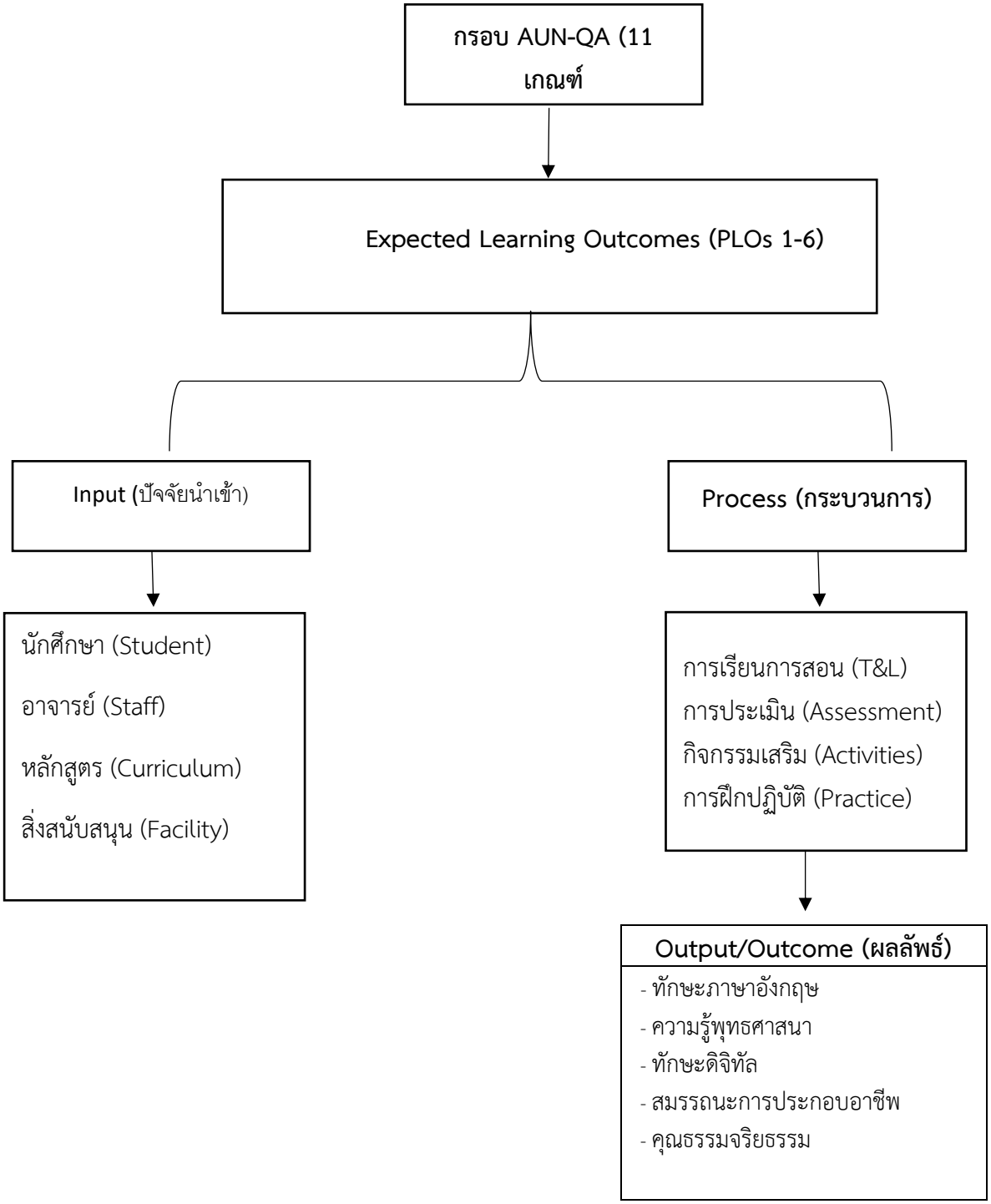
ตารางที่ 2.2 สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย/ปี	วัตถุประสงค์	ระเบียบวิธีวิจัย	ผลการวิจัย	ประโยชน์ต่องานวิจัยนี้
Smith & Johnson (2020)	พัฒนาหลักสูตร ESP สำหรับพระสงฆ์	R&D	หลักสูตรมีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีความพึงพอใจสูง	เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตร ESP
ประภัสสร สุวรรณ (2562)	ศึกษาความต้องการภาษาอังกฤษของพระธรรมทูต	สำรวจเชิงคุณภาพ	พระธรรมทูตต้องการทักษะการพูดและฟังเป็นหลัก	เป็นข้อมูลในการกำหนดเนื้อหาหลักสูตร
Lee (2019)	ประเมินหลักสูตร CLIL ระดับอุดมศึกษา	แบบผสมผสาน	CLIL ส่งเสริมทั้งทักษะภาษาและความรู้เนื้อหา	รองรับการบูรณาการในงานวิจัย

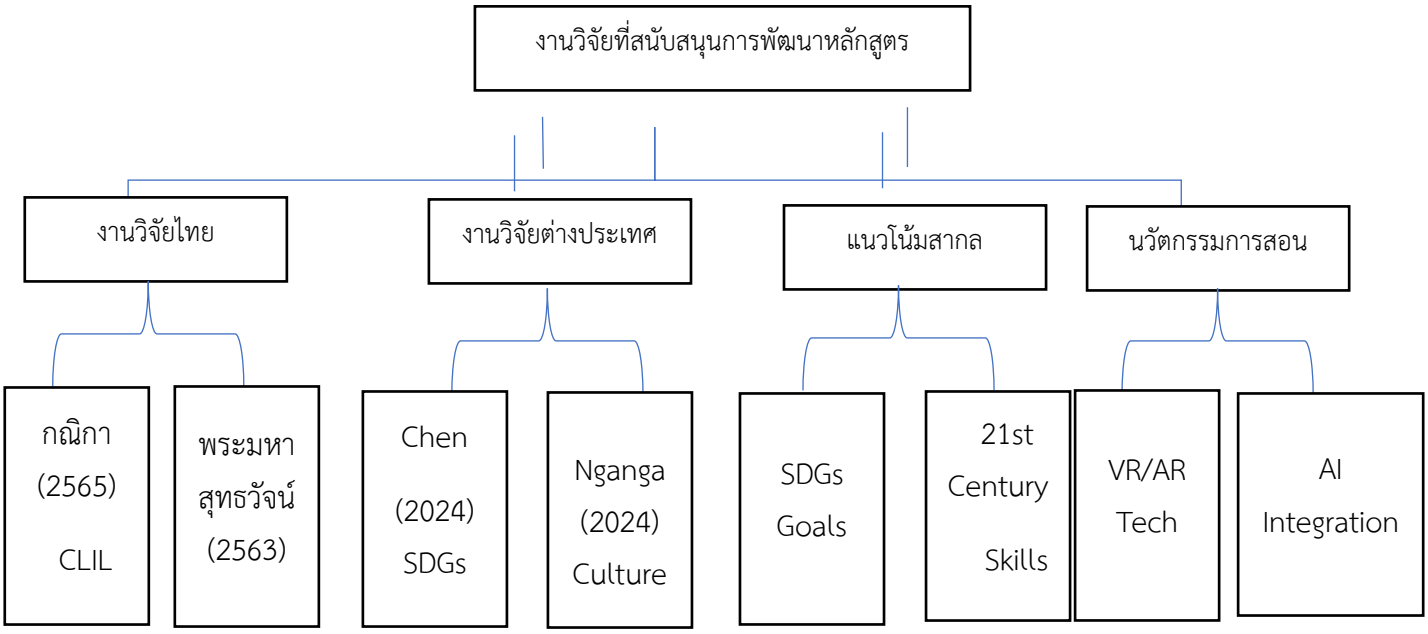
จากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับ งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการทั้งสามมิติอย่างเป็นระบบตามกรอบ AUN-QA ดังรูปภาพความเชื่อมโยงและความเกี่ยวเนื่องของงานวิจัยตามลำดับดังนี้ แสดงความเชื่อมโยงการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตร์สตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (บูรณาการ)

แผนภาพที่ 2.3 ความเชื่อมโยงของแนวคิดหลักในการพัฒนาหลักสูตร

แผนภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA

ภาพที่ 2.5 ความเชื่อมโยงของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรดังตารางความเชื่อมโยงของปัจจัยสำคัญที่ปรากฏ

ตารางที่ 2.2 ตารางสรุปความเชื่อมโยงของปัจจัยสำคัญ

มิติ	งานวิจัยสนับสนุน	ผลที่พบ	การประยุกต์ในหลักสูตร
การบูรณาการเนื้อหา-ภาษา	กณิกา (2565), ปิยะนุช (2562), Chen (2024)	เพิ่มแรงจูงใจ 85%, Effect Size = 1.45	รายวิชาบูรณาการ 58 หน่วยกิต
เทคโนโลยีดิจิทัล	Li et al. (2024), Docter (2024), Cartagena (2024)	พัฒนาทักษะ 60-85%, ลดความวิตกกังวล 68%	รายวิชาสื่อดิจิทัล, ICT 6 หน่วยกิต
บริบทวัฒนธรรม	Nganga (2024), Kunz (2024), พระมหาสุทธวัจน์ (2563)	เพิ่มผลสัมฤทธิ์ 45%, IC เพิ่มจาก 85.3 เป็น 98.7	รายวิชาพุทธศาสนา 18 หน่วยกิต

มิติ	งานวิจัยสนับสนุน	ผลที่พบ	การประยุกต์ในหลักสูตร
ทักษะศตวรรษที่ 21	Kizilgol (2024), Johnson (2024), Mutambara (2023)	สมรรถนะ 44 รายการ, Service Learning 78%	PLOs 6 ด้าน, กิจกรรมเสริมหลักสูตร
การประเมินตามสภาพจริง	Straub (2020), Goh (2013), Denbel (2023)	ทฤษฎี ปฏิบัติ 40 60, ความน่าเชื่อถือ ICC = 0.89	Authentic Assessment, Rubric-based

จากตาราง 2.2 สรุปความเชื่อมโยงหลัก พบว่า งานวิจัยทั้งหมดสนับสนุนการบูรณาการ (Integration) เป็นหัวใจสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรต้องตอบสนอง 3 มิติ ภาษา-เนื้อหา-เทคโนโลยี กรอบ AUN-QA เป็นโครงสร้างที่เชื่อมโยงทุกองค์ประกอบ การใช้ R&D เป็นวิธีวิจัยหลัก (สอดคล้องกับ 70% ของงานวิจัยที่ทบทวน) Mixed Methods เพื่อความครอบคลุม (60% ของงานวิจัย) การมีส่วนร่วมของ Stakeholders (พบในทุกงานวิจัยที่ประสบความสำเร็จ) ทั้งนี้ ทุกงานวิจัยรายงาน Effect Size > 0.8 (Large Effect) มีการบูรณาการเพิ่มประสิทธิผล 45-85% และความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง-สูงมาก (>4.0/5.0) และเป็นงานวิจัยแรกที่บูรณาการภาษาอังกฤษ-พุทธศาสนา-เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบพัฒนาในบริบทมหาวิทยาลัยสงฆ์โดยเฉพาะ และใช้กรอบ AUN-QA อย่างครบถ้วน 11 เกณฑ์ แสดงว่า ความเชื่อมโยงเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรในงานวิจัยนี้มีพื้นฐานทางวิชาการที่แข็งแกร่ง สอดคล้องกับแนวโน้มสากล และมีนวัตกรรมที่โดดเด่นในการบูรณาการสามมิติอย่างเป็นระบบ

ความเชื่อมโยงเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรในงานวิจัยนี้มีพื้นฐานทางวิชาการที่แข็งแกร่ง สอดคล้องกับแนวโน้มสากล และมีนวัตกรรมที่โดดเด่นในการบูรณาการสามมิติอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ผู้วิจัยได้สรุปทฤษฎีของไทเลอร์ จากงานวิจัยไว้ดังนี้

มารตุ พัฒนาผล, (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ มีแนวคิดหลักที่สำคัญ คือ “เป้าหมายและวิธีการ” (ends and mean approach) และจากแนวคิดดังกล่าวทำให้ไทเลอร์ได้นำเสนอหลักการและเหตุผลสำหรับการสร้างสูตร เรียกว่า “Tyler’s rationale” ซึ่งใช้เป็นหลักการสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนควรบรรลุคืออะไร
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรที่สามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
3. ประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพอย่างไร
4. เราจะสามารถทราบได้อย่างไรว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ไทเลอร์ระบุว่านักพัฒนาหลักสูตรควรตอบคำถามทั้ง 4 ข้อนี้ให้ชัดเจนตามลำดับ เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ซึ่งการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ชัดเจนจะทำให้

ง่ายในการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมาย รวมทั้งส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้

การพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ได้แก่ การศึกษาผู้เรียน การศึกษาสังคมการศึกษา แนวคิดของนักวิชาการ ตลอดจนปรัชญาสังคม และปรัชญาการศึกษา เพื่อนำมาสังเคราะห์กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาชั่วคราว เมื่อได้จุดมุ่งหมายชั่วคราวแล้วยังต้องนำทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาสังคม และปรัชญาการศึกษา มากลั่นกรองจุดมุ่งหมายชั่วคราวนั้นให้เป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่แท้จริง ในด้านการเรียนรู้ ไทเลอร์ระบุว่าประสบการณ์การเรียนรู้(learning experiences) นั้นไม่ได้ หมายถึง เนื้อหาสาระ (content) ที่อยู่ในหลักสูตร หรือกิจกรรมที่ผู้สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติ แต่การเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์(interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้น ดังนั้นประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาคัดเลือกอย่างดีที่สุดซึ่งไทเลอร์ได้ระบุหลักการไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
2. กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ
3. กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้
4. กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้หลายอย่างอาจนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อใดข้อหนึ่ง
5. กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเดียวอาจนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หลายข้อ
6. กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ดีจะสนับสนุนผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เจตคติที่ดีต่อสังคม ความสนใจ และแรงจูงใจ เป็นต้น

ไทเลอร์ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ว่าต้องมีความต่อเนื่องทั้งในด้านเวลาต่อเวลาและเนื้อหาต่อเนื้อหาหรือเรียกว่า ความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (vertical) และความสัมพันธ์แบบแนวนอน (horizontal) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ความต่อเนื่อง (continuity) หมายถึง ความสัมพันธ์ในแนวตั้งของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้จากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้น
2. ลำดับ (sequence) มีความเกี่ยวข้องกับเกณฑ์ความต่อเนื่อง หมายถึง ความสัมพันธ์แนวตั้งของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งที่ไม่ซับซ้อนไปสู่สิ่งที่มีความซับซ้อน
3. บูรณาการ (integration) หมายถึง ความสัมพันธ์แนวนอนของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

การประเมินผลในมุมมองของไทเลอร์ เน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนการประเมินผลจึงควรใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการประเมิน โดยที่การประเมินผลมีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดพฤติกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
2. การกำหนดสถานการณ์สิ่งเร้าให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้
3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

4.1 ความเป็นปรนัย (objectivity)

4.2 ความถูกต้อง (validity)

4.3 ความเชื่อมั่น (reliability)

5. การประเมินผลและนำผลการประเมินมาใช้สำหรับการอธิบายผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ตลอดจนการอธิบายจุดดีและจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ จำนวน 3 เรื่อง (อาทิตย์ อินต๊ะแก้ว และปิย สุดิสุสดี, 2563; อธิจิต กล้าปราบศึก, 2548; ธีรเดช ชื่นประภานุสรณ์, 2550) งานวิจัยการพัฒนาการจักเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 1 เรื่อง (กัญญารัตน์ เอื่อมวันทอง, 2566) งานวิจัยการปรับปรุงและพัฒนาหลักภาษาอังกฤษ จำนวน 1 เรื่อง (ปิยะนุช เลาศรีรัตนชัย, 2562) และ งานวิจัยทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ จำนวน 1 เรื่อง (กณิกา แสนศรีสม อนันตชัย เอกะ อังค์วรา เหลืองนภา และสุวรีย์ ยอดฉิม, 2565)

วัตถุประสงค์ของอาทิตย์ อินต๊ะแก้ว และปิยะ สุดิสุสดี, (2563); อธิจิต กล้าปราบศึก, (2548); ธีรเดช ชื่นประภานุสรณ์, (2550); กณิกา แสนศรีสม อนันตชัย เอกะ อังค์วรา เหลืองนภา และสุวรีย์ ยอดฉิม, (2565) ทั้ง 4 งานวิจัยมีความสอดคล้องกัน คือ เพื่อสำรวจความต้องการด้านภาษาอังกฤษ เพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตร เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ส่วนงานวิจัยของกัญญารัตน์ เอื่อมวันทอง, (2566) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคาดหวังด้านภาษาอังกฤษ แลเพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ งานวิจัยของ งานวิจัยของปิยะนุช เลาศรีรัตนชัย, (2562) มีวัตถประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นและเพื่อศึกษาความพึงพอใจ

ในด้านระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย งานวิจัยของอาทิตย์ อินต๊ะแก้ว และปิย สุดิสุสดี, (2563); อธิจิต กล้าปราบศึก, (2548); ธีรเดช ชื่นประภานุสรณ์, (2550) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา ส่วนงานวิจัยของกัญญารัตน์ เอื่อมวันทอง, (2566) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงทดลอง และงานวิจัยของปิยะนุช เลาศรีรัตนชัย, (2562) และกณิกา แสนศรีสม อนันตชัย เอกะ อังค์วรา เหลืองนภา และสุวรีย์ ยอดฉิม, (2565) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 6 งานวิจัย กลุ่มตัวอย่างของอาทิตย์ อินต๊ะแก้ว และปิย สุดิสุสดี, (2563) คือ นักศึกษา จำนวน 96 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างของอธิจิต กล้าปราบศึก, (2548) คือ อาจารย์ นักศึกษา ศิษย์เก้า นายจ้าง ทั้งสิ้น จำนวน 826 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างของธีรเดช ชื่นประภานุสรณ์, (2550) คือ ผู้บริหาร บุคลากร ศิษย์เก่า ผู้สอน ทั้งสิ้น 162 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างของกัญญารัตน์ เอื่ยมวันทอง, (2566) คือ นักศึกษา จำนวน 94 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างของปิยะนุช เลาศรีรัตนชัย, (2562) นิสิต ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 120 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และกลุ่มตัวอยป่างของกณิกา แสนศรีสม อนันตชัย เอกะ อังค์วรา เหลืองนภา และสุวรีย์ ยอดฉิม, (2565) คือ ศิษย์เก่า จำนวน 80 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือวัดที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสำรวจความต้องการ แบบวิเคราะห์และสังเคราะห์การออกแบบและพัฒนา แบบสอบถาม แบบประเมินความเหมาะสม แบบสัมภาษณ์ความ

เหมาะสม เครื่องมือวัดทุกชุดมีคุณภาพ เพราะมีการหาค่าประสิทธิภาพความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นตามกระบวนการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษของ อาทิตย์ อินต๊ะแก้ว และ ปิย สุดิสุสดี (2563); อธิจิต กล้าปราบศึก (2548); ธีรเดช ชื่นประภานุสรณ์ (2550) พบว่ามี ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1.1 นโยบาย ปรัชญา และทิศทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยพยายามเลือกจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ตามความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยเอง

1.2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษในปัจจุบัน แยกออกเป็น 3 ด้าน **ความรู้ความสามารถส่วนบุคคล** ประกอบด้วยความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์และทักษะการแก้ปัญหาในภาพรวมที่อยู่ในเกณฑ์ดี **ความรอบรู้ในสาขาวิชา** สามารถนำภาษาอังกฤษที่เรียนไปใช้ประกอบวิชาชีพของตนได้จริง **การทำงานร่วมกับผู้อื่นและเจตคติต่อการทำงาน** สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับคนอื่น ชอบงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันเพราะสามารถใช้ภาษาอังกฤษที่ได้เรียนมา

1.3 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ทางด้านภาษาอังกฤษ ควรมีทักษะทางการสื่อสารครบทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การพูด ฟัง อ่าน และเขียน และควรมีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษสำหรับการใช้งานในสำนักงานทั่วไป

1.4 แนวโน้มทิศทางของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะทางภาษาให้มากยิ่งขึ้น หลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่น่าจะมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปแบบผสมผสาน

1.5 แนวโน้มเนื้อหาสาระเพิ่มเติมในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ควรมีเนื้อหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรอบรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับสำนักงาน ความรอบรู้เกี่ยวกับการวิจัยและสถิติเพื่อการวิจัย และความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการโน้มน้าวและสมานฉันท์

1.6 การพัฒนาหลักสูตร

1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มุ่งมั่นที่จะผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ โดยเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานควบคู่กับการเรียนในชั้นเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงมีจรรยาบรรณวิชาชีพของตน

2. ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาที่ต้องการ และภาระการเรียนรู้ของผู้เรียน จากปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้นำไปสู่การกำหนดความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาที่ต้องการ และส่งผลต่อการกำหนดภาระการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องการต่อไป

3. โครงสร้างหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ลักษณะโครงสร้างหลักสูตรได้นำผลมาจากการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวางโครงสร้างหลักสูตร ได้แก่

เอกสารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งนำมาจัดเป็นหมวดวิชาต่าง ๆ

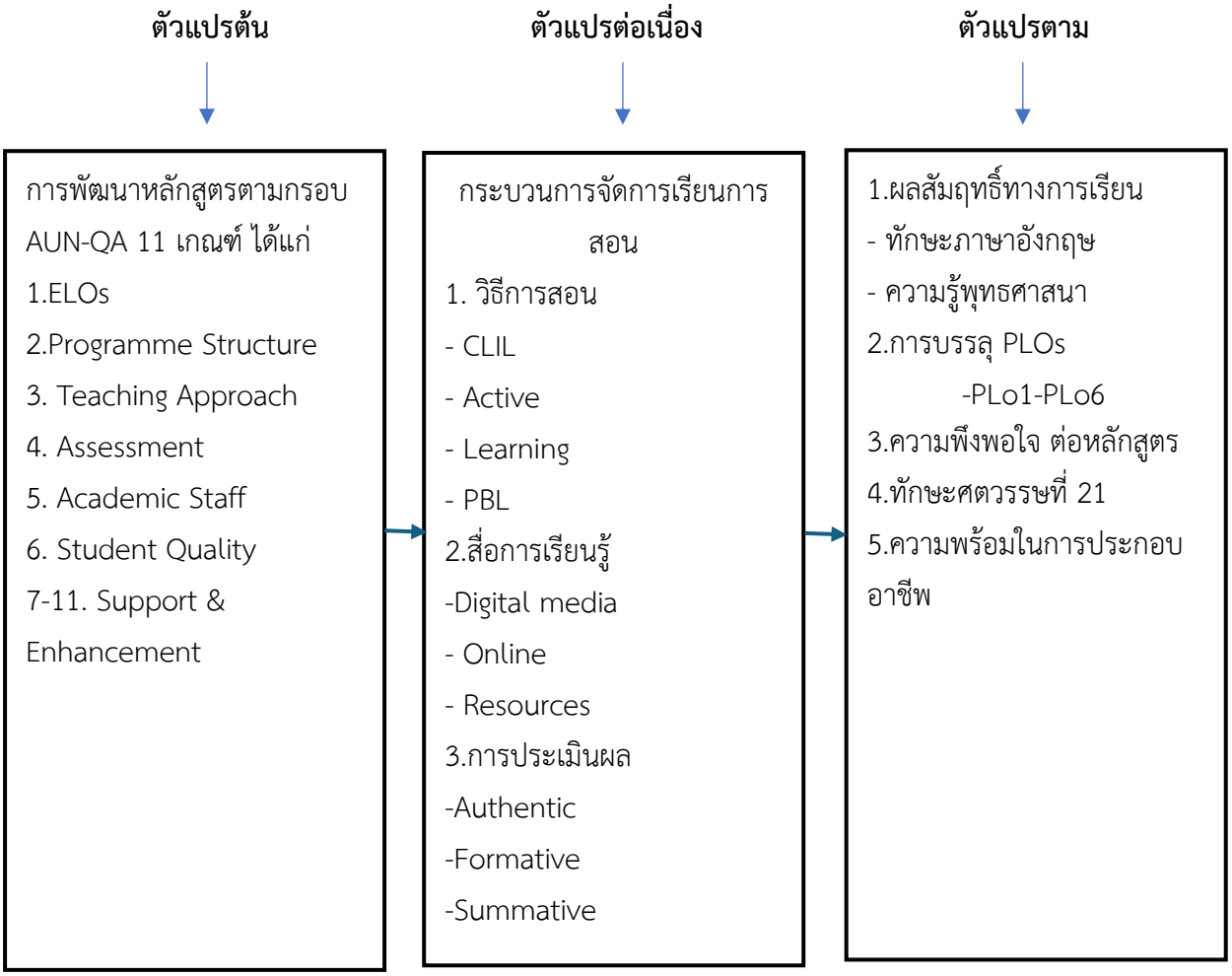
จากผลการวิจัยงานวิจัยการพัฒนาการจักเรียนการสอนภาษาอังกฤษของกัญญารัตน์ เอี่ยมวันทอง, (2566) พบว่า ความคาดหวังด้านการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปะศาสตร์ ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ด้านโครงสร้างรายวิชา โดยภาพรวม มีความความคาดหวังระดับมากที่สุด นักศึกษาคาดหวังให้รายวิชามีเนื้อหาที่เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานของนักศึกษาครอบคลุมทักษะภาษาทุกด้าน และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานในอนาคตคาดหวังให้รายวิชามีเนื้อหาไม่ซ้ำซ้อนกัน สิ่งสำคัญที่นักศึกษาคาดหวังคาดหวังคือการพัฒนาทักษะการสื่อสารมากกว่าความรู้หลักภาษา

จากผลการวิจัยงานวิจัยเรื่องการปรับปรุงและพัฒนาหลักภาษาอังกฤษของปิยะนุช เลาศรีรัตนชัย, (2562) พบว่า ความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการให้คำแนะนำปรึกษา และด้านการฝึกงาน อีกทั้งอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนานิสิตและด้านอาจารย์ ผู้สอน ส่วนความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับ มาก ทั้ง 5 ด้าน ส่วนความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อนิสิตปีสุดท้าย พบว่า ด้านภาพรวมลักษณะนิสิตและทัศนคตินิสิตสายท่องเที่ยวและสายโรงแรม อยู่ที่ระดับ มากที่สุด ส่วนนิสิตสายการบิน อยู่ระดับมาก ด้านความรู้นิสิตสายท่องเที่ยว อยู่ระดับมากที่สุด ในขณะที่นิสิตสายโรงแรมและสายการบิน อยู่ในระดับ มาก

จากผลการวิจัยงานวิจัยเรื่องทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษของกณิกา แสนศรีสม อนันตชัย เอกะ อังค์วรา เหลืองนภา และสุวรีย์ ยอดฉิม, (2565) พบว่า ผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิชา Business English Translation เป็นวิชาที่มีค่าความถี่มากที่สุด (17) เนื่องจากในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับภาษาหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องแปลเอกสารต่าง ๆ เช่นจดหมาย เอกสารทางธุรกิจ รวมทั้งการแปลเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสาร การขนส่งคมนาคมและเทคโนโลยีอุตสาหกรรมต่าง ๆ จากการที่ประเทศไทยมีการติดต่อกับนานาประเทศแต่ละประเทศก็ล้วนมีภาษาที่แตกต่างกันจึงต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเป็นสื่อกลางแต่เพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันจึงต้องมีความละเอียดอย่างมากในการแปล ผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่มีการเปิดสอนนั้นมีความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพที่ตรงตามความต้องการในตลาดแรงงานในอนาคตดังต่อไปนี้กลุ่มงานอาชีพการบริการลูกค้า กลุ่มงานขายและการตลาด และกลุ่มงานฝ่ายทรัพยากรบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทย และผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความคิดเห็นของศิษย์เก่า สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ พบว่า ทักษะการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างมากในการทำงานในหลายๆ อาชีพและในชีวิตประจำวัน เนื่องจากในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวันของศิษย์เก่าต้องพบปะกับผู้คน เพื่อนร่วมงาน ลูกค้า หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารทางธุรกิจ

2.11 สรุปกรอบแนวความคิด

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA ซึ่งประกอบด้วย 11 เกณฑ์ เป็นตัวแปรต้นที่ส่งผลผ่านตัวแปรกลางคือกระบวนการจัดการเรียนการสอน ไปสู่ตัวแปรตาม คือผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย" เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานสากล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ตามแนวคิดของ Borg and Gall (1989) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ "RDIE Model" ซึ่งพัฒนาโดย มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) สำหรับการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

การวิจัย (Research: R) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน บริบท และความต้องการ

การพัฒนา (Development: D) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

การนำไปใช้ (Implementation: I) การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินผล (Evaluation: E) การประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงหลักสูตร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับกรอบ RDIE ให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ตามกรอบ AUN-QA ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (R_1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Base-line Study) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และบริบทของการพัฒนาหลักสูตร

ระยะที่ 2 การพัฒนา (D_1) การพัฒนาโครงร่างหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA และการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การวิจัย (R_2) การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง และการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร

3.2 ระยะที่ 1: การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (R_1)

3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกอบด้วย อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 15 คน คณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น ๆ จำนวนรวม 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนรวม 88 คน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 15 คน และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ (Stakeholders) จำนวน 73 คน ซึ่งแบ่งเป็น คณาจารย์ (20 คน) ผู้เชี่ยวชาญ (5 คน) ผู้บริหาร (8 คน) นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 (20 คน) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไม่เกิน 5 ปี (10 คน) และผู้ใช้บัณฑิต (10 คน) ทั้งนี้ อาจารย์ประจำหลักสูตร 15 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในกิจกรรมเชิงคุณภาพด้วย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

2. ผู้เชี่ยวชาญ ต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร การสอนภาษาอังกฤษ พระพุทธศาสนา หรือการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3. นักศึกษา ต้องกำลังศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 3-4

4. บัณฑิต ต้องสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรฯ ภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี

5. ผู้ใช้บัณฑิต ต้องเป็นผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรฯ

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสังเคราะห์เอกสาร (Document Synthesis Form) ใช้สำหรับศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กรอบ AUN-QA การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยภาษาอังกฤษ และการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ ครอบคลุมเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 19 รายการ

2) แบบสำรวจความต้องการ (Needs Assessment Questionnaire) แบบ 5 ระดับ (Likert Scale) ใช้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ (ตอนที่ 1) ข้อมูลทั่วไป (ตอนที่ 2) สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน (ตอนที่ 3) ความต้องการพัฒนาหลักสูตร และ (ตอนที่ 4) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .89

3) ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guide) ใช้รวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 15 คน เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดยครอบคลุมประเด็น ได้แก่ สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ความต้องการและคาดหวังต่อหลักสูตรที่พัฒนา แนวทางการพัฒนา PLOs โครงสร้างหลักสูตร และแนวทางการบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1: เก็บข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม (มกราคม–มีนาคม 2568) สำรวจความต้องการโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์และส่งตรง และจัดสนทนากลุ่มกับอาจารย์ประจำหลักสูตร (มีนาคม–เมษายน 2568)

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 (ข้อมูลเชิงปริมาณ): ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแจกแจงความถี่ร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ระยะที่ 1 (ข้อมูลเชิงคุณภาพ): ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ประเด็น (Thematic Analysis) ตามแนวทางของ Braun and Clarke (2006, 2021)

3.3 ระยะที่ 2: การพัฒนาหลักสูตร (D_1)

3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง (ผู้เชี่ยวชาญ)

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติครบถ้วนด้านการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา การสอนภาษาอังกฤษ พระพุทธศาสนาศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา และการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้อง
2. มีประสบการณ์การทำงานในด้านที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี
3. มีผลงานวิชาการหรืองานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การสอนภาษาอังกฤษ หรือพระพุทธศาสนาศึกษา

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) โครงร่างหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบ AUN-QA Version 4.0 (2020) ประกอบด้วย 8 หมวด ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไป (2) ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร (3) ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างหลักสูตร (4) ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล (5) หลักเกณฑ์การประเมินผลนักศึกษา (6) การพัฒนาคณาจารย์ (7) การประกันคุณภาพหลักสูตร และ (8) การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานหลักสูตร

2) แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร (Curriculum Appropriateness Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ใช้ประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในแต่ละด้าน และ

3) แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรกับกรอบ AUN-QA (IOC Rating) ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ +1, 0, -1 ตามลำดับ

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 2: พัฒนาโครงร่างหลักสูตร (พฤษภาคม–มิถุนายน 2568) และจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อวิพากษ์และประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร (กรกฎาคม–สิงหาคม 2568)

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2: ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.4 ระยะที่ 3: การทดลองใช้และประเมินผล (R_2)

3.4.1 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 จำนวน 30 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลองและผ่านเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หรือ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
2. มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA) ไม่ต่ำกว่า 2.50
3. มีความสนใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่
4. สมัครใจเข้าร่วมการทดลองใช้หลักสูตรและยินยอมลงนามในแบบฟอร์มความยินยอม (Informed Consent Form)

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำสำหรับการทดลอง ใช้สูตร Power Analysis ของ Cohen (1988) โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญ α = .05, Power = .80, และ Effect Size d = 0.80 (Large Effect) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ n = 26 คน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง 30 คน มีขนาดเพียงพอและเหมาะสมสำหรับการทดลอง

3.4.2 แบบแผนการทดลอง

การทดลองใช้หลักสูตรดำเนินการตามแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest–Posttest Design) โดยทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา (16 สัปดาห์) แล้วทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

3.4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plans) จำนวน 4 รายวิชาต้นแบบ ได้แก่ พระพุทธศาสนาเบื้องต้นในภาษาอังกฤษ การเผยแพร่ธรรมะภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว และสื่อดิจิทัลเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

2) แบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษ วัดทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน พัฒนาตามกรอบ CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) มีค่า IOC ≥ 0.67 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นรวม α = .87

3) แบบทดสอบความรู้ด้านพระพุทธศาสนา วัดความรู้ 4 ด้าน ได้แก่ หลักธรรมพื้นฐาน ประวัติพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่ธรรมะ มีค่าความเชื่อมั่น α = .84

4) แบบประเมินผลการเรียนรู้ตาม PLOs วัดการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 6 ด้าน (PLO1–PLO6) ใช้รูบริก (Rubric) แบบ Analytic Scoring

5) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร (Satisfaction Questionnaire) แบบ 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านผลการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่น α = .91

6) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เรียนต่อหลักสูตร

3.4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 3: ทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง 16 สัปดาห์ (กันยายน–ธันวาคม 2568) เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

3.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3: ใช้การทดสอบ t-test แบบ Paired Sample เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการทดลอง การคำนวณขนาดอิทธิพล (Effect Size: Cohen's d) เพื่อประเมินความมีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ (Practical Significance) และสถิติพรรณนาเพื่ออธิบายผลการประเมินความพึงพอใจ

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังนี้: ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 = ระดับสูงมาก; 3.51–4.50 = ระดับสูง; 2.51–3.50 = ระดับปานกลาง; 1.51–2.50 = ระดับต่ำ; 1.00–1.50 = ระดับต่ำมาก

3.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยทุกชิ้นผ่านกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดนิยามและโครงสร้างเนื้อหา
2. สร้างเครื่องมือเบื้องต้น นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ
3. นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3-5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่า IOC (เกณฑ์ ≥ 0.50)
4. นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร Cronbach's Alpha
5. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จริง

3.6 จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (เลขที่ MBU-IRB 2568/001) ซึ่งดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัย ดังนี้

1) ขอความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร (Informed Consent) จากผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนก่อนการเก็บข้อมูล

2) รักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลตลอดกระบวนการวิจัย

3) ไม่มีการบังคับหรือให้ผลตอบแทนที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย

4) ผู้เข้าร่วมวิจัยมีสิทธิ์ถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ

5)นำเสนอผลการวิจัยในเชิงภาพรวม โดยไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถระบุตัวตนได้

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย" ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development R&D) ตามแนวคิดของ Borg and Gall (1989) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ที่เรียกว่า "RDIE Model"

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับขั้นตอนให้เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (R_1) - การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสำรวจความคิดเห็น และการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 2 การพัฒนา (D_1) - การพัฒนาโครงร่างหลักสูตรตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) และการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การวิจัย (R_2) - การทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง และการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย" ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยเริ่มจากฐานวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูล ตามด้วยการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ และสรุปผลในเชิงการแปลความหมาย ดังนี้

4.1 ระยะที่ 1: การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสำรวจความต้องการ (R1)

สำหรับการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญตามมาตรฐานสากลเพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (R1) - การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และปัจจัยสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในระยะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบผ่าน 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การศึกษาและสังเคราะห์เอกสารแนวคิดทฤษฎี (Literature Synthesis) การสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย (Survey) และการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ประจำหลักสูตร (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาใช้ในการกำหนดโครงร่างหลักสูตร รายละเอียดของผลการวิเคราะห์มีดังนี้

1.1 การสังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศจำนวน 19 แหล่งข้อมูล เพื่อหาองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับหลักสูตรยุคใหม่ รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การสังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตร

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
1	Chen Guo, Ying Huang, Xiangdong Chen	2024	"Teaching Skills and SDG Knowledge in Future Science Teachers"	เพื่อสำรวจความสามารถด้านการสอนและความรู้เรื่อง SDGs ในครูอนาคตที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์	การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ	นักศึกษาครู 88 คน จากประเทศจีน	แบบสอบถามและการวิเคราะห์แผนการสอน	ความสามารถด้านการสอนและ ESD ของนักศึกษาครูมีความแตกต่างระหว่างคะแนนตนเองกับคะแนนของผู้สอนในด้านทักษะการสอน แต่คะแนนด้าน SDGs ใกล้เคียงกัน	ควรพัฒนาหลักสูตรที่ผสาน SDGs กับการศึกษาในอนาคตเพื่อเตรียมครูให้พร้อมในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
2	Lydiah Nganga, John Kambutu	2024	"American Indigenous Community	เพื่อสำรวจมุมมองของชุมชนชาวพื้นเมือง	Collaborative autoethnography และ Community-	ครู 8 คน ผู้นำชุมชน 4 คน และ	การสัมภาษณ์เชิงลึกและการบันทึกการ	ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการฟัง	ควรสร้างสภาพแวดล้อมการพัฒนาครูที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบท

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
			Perspectives on Teaching"	อเมริกัน เกี่ยวกับ วิธีการสอนที่เหมาะสม	Based Professional Development (CPD)	ผู้มีส่วนได้เสีย 8 คน	สะท้อนความคิด	เรื่องราวของนักเรียนและการใช้ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนพื้นเมือง	ทางวัฒนธรรมของชุมชนและผู้เรียน
3	Helen Nicole Johnson	2024	"New Teacher Orientation Program to Improve Teacher Retention"	เพื่อพัฒนาโปรแกรมปฐมนิเทศสำหรับครูใหม่เพื่อเพิ่มอัตราการคงอยู่ของครู	การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)	ครูใหม่, ครูที่มีประสบการณ์ และผู้บริหารสถานศึกษา	แบบสอบถาม, ANOVA หลายแบบ	พบว่าทุกกลุ่มเห็นพ้องว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับครูใหม่ควรรวมอยู่ในหลักสูตรการปฐมนิเทศ	ควรพัฒนาหลักสูตรปฐมนิเทศที่ครอบคลุมทั้งความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติด้านการสอน เพื่อเพิ่มความมั่นใจและความสามารถในการสอนของครูใหม่
4	Lydiah Nganga, John Kambutu	2024	"Culturally Responsive Professional Development Programs for	เพื่อศึกษาการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนโดยใช้การเรียนรู้ร่วมกัน	Collaborative autoethnography (การศึกษาอัตชีวประวัติร่วม)	ครูและผู้อาวุโสชาวพื้นเมืองอเมริกัน 20 คน	การสัมภาษณ์เชิงลึก, การสนทนากลุ่ม, การ	การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนช่วยให้อาจารย์ผู้สอนพัฒนาทักษะ	ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและผู้สอนเพื่อพัฒนาการสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมมากขึ้น

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
			Teacher Educators Using Community-Based Collaborative Learning"	กับชุมชนของชาวอเมริกันพื้นเมือง			บันทึกเสียงและการสะท้อนความคิด	การสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น	
5	Tsitsi Effie Mutambara	2023	"Service Learning in Teacher Education Programmes – A Literature Review on the Rationale, Benefits, and Challenges"	เพื่อศึกษาประโยชน์และความท้าทายของการเรียนรู้ผ่านการบริการในโปรแกรมการศึกษาครู	การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)	งานวิจัยจากหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และยุโรป	การทบทวนวรรณกรรมจากบทความวิจัยในหัวข้อการเรียนรู้ผ่านการบริการ	การเรียนรู้ผ่านการบริการช่วยให้ครูที่อยู่ในขั้นก่อนการปฏิบัติได้รับประสบการณ์ในชีวิตจริงที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการสอน และการเจริญเติบโตทางส่วนบุคคล	แนะนำให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านการบริการเข้ากับหลักสูตรการศึกษาครู เพื่อให้ครูมีความพร้อมต่อความท้าทายทางสังคมในศตวรรษที่ 21
6	Alkhansaa Diab, Edna Green	2024	"Cultivating Resilience and Success – Support	เพื่อสำรวจระบบสนับสนุนที่	การศึกษาเชิงคุณภาพ ผ่าน	ครูใหม่ 51 คน จากบริบททาง	การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง	พบว่าระบบสนับสนุนจากทางการศึกษา	ควรมีการพัฒนาโปรแกรมให้คำปรึกษาและการสนับสนุนที่ครอบคลุมทั้ง

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
			Systems for Novice Teachers in Diverse Contexts"	ส่งเสริมความสามารถในการฟื้นตัวและความสำเร็จของครูใหม่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย	การสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาในอิสราเอล	และการวิเคราะห์เนื้อหา	และเครือข่ายทางครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นใจและความสำเร็จของครูใหม่	ด้านอารมณ์และวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและลดอัตราการลาออกของครูใหม่
7	Mario Armando Cartagena Beteta, María Inmaculada Pedrera Rodríguez, Francisco Ignacio Revuelta Domínguez, Edith Soria Valencia	2024	"Management of Religion Teachers' Socioemotional Competencies in Information and Communication Technologies Integration"	เพื่อศึกษาการจัดการความสามารถด้านสังคมอารมณ์ของครูสอนศาสนาในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)	Phenomenographic research (การวิจัยแบบ phenomenographic	ครูสอนศาสนา 22 คน จากกรุงลิมา ประเทศเปรู	การสัมภาษณ์เชิงลึก	การบูรณาการ ICT ช่วยพัฒนาความสามารถด้านสังคมอารมณ์และการสอนของครู แต่ครูยังคงต้องการการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	แนะนำให้มีการฝึกอบรมครูสอนศาสนาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
8	Tugce Zehra Kizilgol, Koray Kasapoglu	2024	"Social Studies Teacher Competencies in 2050 – An e-Delphi Study"	เพื่อศึกษาความสามารถที่ครูสังคมศึกษาควรมีในปี 2050	การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ใช้เทคนิค Delphi	ผู้เชี่ยวชาญ 16 คน จากสาขาวิชาสังคมศึกษาต่าง ๆ และครูสังคมศึกษา 2 คน	การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม e-Delphi รอบ 2 และ 3	พบว่าความสามารถของครูสังคมศึกษาในปี 2050 มี 3 ด้านหลัก ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยมีความสามารถรวม 44 รายการ	ควรพัฒนาหลักสูตรการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยี การคิดเชิงอนาคต และการใช้สื่อสังคมในการเรียนการสอน
9	Dejene Girma Denbel	2023	"Competency Level of Teachers' Subject Matter Knowledge as a Compulsory for Teaching Secondary School Mathematics – A Case Study on Postgraduate Diploma Trainee"	เพื่อประเมินระดับความสามารถของครูในด้านความรู้ทางวิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้กลุ่ม	การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Descriptive Survey)	นักศึกษาครู 70 คน ในหลักสูตรฝึกอบรมครูระดับประกาศนียบัตร PGDT	แบบทดสอบความสามารถทางคณิตศาสตร์ 13 หมวดหมู่ เช่น พีชคณิต เรขาคณิต การคิดเชิงคณิตศาสตร์	พบว่าครูฝึกหัดมีความสามารถในพีชคณิตสูงสุด (2.27) แต่ต่ำในด้านการสื่อสารและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ (0.56)	แนะนำให้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมครู เพื่อเน้นการพัฒนาความรู้ทางวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารและการให้เหตุผล

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
				ตัวอย่างครูฝึกหัด					
10	Elisabetta Conte, Valeria Cavioni, Veronica Ornaghi	2024	"Exploring Stress Factors and Coping Strategies in Italian Teachers after COVID-19"	เพื่อสำรวจปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดและกลยุทธ์การเผชิญกับความเครียดของครูในอิตาลีหลังการแพร่ระบาดของ COVID-19	การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง, แบบสอบถาม	ครู 86 คนในโรงเรียน 5 แห่งในภาคเหนือของอิตาลี	การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม, แบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ชีวิตที่เครียดและกลยุทธ์การเผชิญปัญหา	พบว่าครูส่วนใหญ่ประสบกับความเครียดจากสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่เหมาะสม การขาดการสนับสนุน ความไม่มั่นคงในการทำงาน และระบบการศึกษาที่มีภาระมากเกินไป	ควรมีการสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรส่วนบุคคลและกลยุทธ์การเผชิญปัญหาในครู เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีและลดความเครียด
11	Lín Jiànlóng , Lín Dēngmǐn, Zhèng Yīpíng, Kāng Zhìkǎi	2023	ความรู้และสมรรถนะของครูในการสืบเสาะเรียนรู้แบบยึดท้องถิ่นเป็น	เพื่อศึกษาการบูรณาการการเรียนการสอนท้องถิ่นในพื้นที่ชนบท	การวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods) ใช้การเก็บข้อมูล	ครูฝึกสอนฟิสิกส์ 15 คน	แบบสอบถามความรู้ความสามารถครู, การสัมภาษณ์เชิง	การพัฒนาศักยภาพครูเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะใน	แนะนำให้พัฒนาและบูรณาการการศึกษาท้องถิ่นเข้ากับการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติและการ

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
			ฐาน: กรณีศึกษาการปฏิบัติพันธกิจสังคมของมหาวิทยาลัยเพื่อการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล"	และการพัฒนาศักยภาพครูฟิสิกส์	เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ		ลึก, การสะท้อนความคิดเห็น	ด้านการบูรณาการการสอนเชิงสำรวจและท้องถิ่น	เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
12	Jian Wang, Raymond Flores	2023	"Understanding Knowledge Base, Training Program, Network Support, and Assessment Use for Teacher Learning and Teaching"	เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม การสนับสนุนเครือข่าย และการใช้การประเมินผลในการเรียนรู้ของครู	การศึกษาเชิงคุณภาพผ่านการตรวจสอบเนื้อหา	ครูปฐมวัยและครูฝึกสอน	การทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์	พบว่าความรู้เกี่ยวกับการสอนของครูได้รับอิทธิพลจากความเข้าใจในเชิงจริยธรรมและสังคม การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงกับการปฏิบัติของครูและการสนับสนุนทางสังคม	แนะนำให้พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมครูที่เน้นการบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติจริง และการสร้างเครือข่ายสนับสนุนสำหรับครู

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
13	Zhao Na, Maria Socorro C. L. Fernando	2024	"Improving New Teacher's Teaching Competency Through Organization Development Intervention (ODI) – A Case Study of School of Telecommunication Engineering in Beijing Polytechnic"	เพื่อศึกษาผลกระทบของการแทรกแซงการพัฒนาองค์กร (ODI) ต่อความสามารถในการสอนของครูใหม่	การวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods) ผ่านการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	ครูใหม่ 19 คนในโรงเรียนวิศวกรรมโทรคมนาคมที่ Beijing Polytechnic	แบบสอบถามและสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างก่อนและหลัง ODI	พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถการออกแบบการสอน ความสามารถการใช้สื่อ ICT และความสามารถในการสอนหลังการใช้ ODI	ควรพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงความสามารถในการออกแบบการสอนและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน
14	Amy Louise Kunz	2024	"A Study of the Impact of Intercultural Competency Training on Education Support Professionals"	เพื่อศึกษาผลกระทบของการฝึกอบรมทักษะด้านวัฒนธรรมต่อความสามารถทางวัฒนธรรมของ	การวิจัยเชิงปริมาณแบบ Pre-test และ Post-test	ผู้สนับสนุนด้านการศึกษา 20 คน	แบบสอบถาม IDI® Intercultural Development Continuum,	พบว่าผู้เข้าร่วมมีการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญในการประเมินตนเองด้านทักษะ	แนะนำให้สถาบันการศึกษาจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้สนับสนุนการศึกษาในช่วงเวลาทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้าใจในการทำงาน

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
				ผู้สนับสนุนด้านการศึกษาผ่านการทดสอบก่อนและหลัง			แบบทดสอบ IDI®	วัฒนธรรมและความสามารถในการพัฒนาทักษะ	ร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม
15	Fabiola Sanda Chiriacescu et al.	2023	"Secondary teachers' competencies and attitude – A mediated multigroup model based on usefulness and enjoyment to examine the differences between key dimensions of STEM teaching practice"	เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถของครูที่มีต่อทัศนคติการสอนวิชาสะเต็ม โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่สื่อกลางโดยการรับรู้ถึงประโยชน์และความสนุกสนาน	การวิจัยเชิงปริมาณ ผ่านแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง	ครูระดับมัธยมศึกษา 305 คนในโรมาเนีย	แบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ PLS-SEM	พบว่าความสามารถของครูส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติในการสอน STEM ทั้งใน IBL (β = 0.49) และ INT (β = 0.46) โดยการรับรู้ประโยชน์และความสนุกสนานเป็นปัจจัยสื่อกลาง	ควรเพิ่มการฝึกอบรมและส่งเสริมความสามารถของครูในการสอนแบบบูรณาการ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและวิธีการเรียนรู้ที่สร้างแรงจูงใจให้นักเรียน

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
16	Li Li, Yongbin Hu, Xianmin Yang, Meiling Wu, Pengrui Tao, Meitan Chen, Chuanwen Yang	2024	"Enhancing Pre-service Teachers' Classroom Management Competency in a Large Class Context – The Role of Fully Immersive Virtual Reality"	เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ระบบเสมือนจริงแบบ Immersive (IVR) ในการพัฒนาทักษะการจัดการห้องเรียนของครูฝึกสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่	การวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design)	ครูฝึกสอน 57 คนที่ได้รับการแบ่งเป็นกลุ่ม IVR และกลุ่มการเรียนรู้ผ่านวิดีโอ	แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม, แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	พบว่ากลุ่ม IVR แสดงผลการจัดการห้องเรียนได้ดีกว่าในระยะยาวเมื่อเทียบกับกลุ่มที่เรียนรู้ผ่านวิดีโอ โดยเฉพาะในเรื่องการคงความรู้	แนะนำให้พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมครูโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการห้องเรียนในบริบทของชั้นเรียนขนาดใหญ่
17	Margreet W. Docter, Tamara N.D. de Vries, Huu Dat Nguyen, Hanno van Keulen	2024	"A Proof-of-Concept of an Integrated VR and AI Application to Develop Classroom Management Competencies in Teachers in Training"	เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชัน VR และ AI ที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการจัดการห้องเรียนของครูฝึกสอน	การวิจัยเชิงออกแบบ (Design-Based Research)	ครูฝึกสอนในมหาวิทยาลัย Delft ประเทศเนเธอร์แลนด์	แอปพลิเคชัน VR พร้อมระบบปฏิสัมพันธ์โดยใช้ AI	พบว่าแอปพลิเคชัน VR สามารถพัฒนาทักษะการจัดการห้องเรียนของครูฝึกสอนได้อย่างมีนัยสำคัญ	ควรขยายการทดสอบเพิ่มเติมกับผู้ฝึกสอน และพัฒนาฟังก์ชันที่ครอบคลุมปฏิสัมพันธ์ทั้งทางวาจาและท่าทาง

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
								และมีความสมจริงสูง	
18	Robin Straub, Ulli Vilsmaier	2020	"Pathways to educational change revisited – Controversies and advances in the German teacher education system"	เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในระบบการฝึกอบรมครูของเยอรมัน โดยเปรียบเทียบแนวทางจากบนลงล่าง (top-down) และจากล่างขึ้นบน (bottom-up)	การวิเคราะห์เชิงแนวคิดและเชิงบรรยาย	ระบบการฝึกอบรมครูในเยอรมนี	การวิเคราะห์วรรณกรรมและการอภิปรายในบริบททางวิชาการและโครงการพัฒนา	พบว่าระบบการฝึกอบรมครูของเยอรมนีที่แบ่งเป็น 3 ระยะมีความท้าทายในการบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติ ควรมีการใช้แนวทางร่วม (collaborative approach)	ควรส่งเสริมการร่วมมือแบบข้ามสาขาวิชาและบูรณาการการวิจัยและการฝึกอบรมครูเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา
19	Pauline Swee Choo Goh	2013	"Conceptions of Competency – A Phenomenographic Investigation of Beginning Teachers in Malaysia"	เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความสามารถของครูเริ่มต้น	Phenomenography (การวิจัยเชิงปรากฏการณ์)	ครูเริ่มต้น 18 คนในมาเลเซีย	การสัมภาษณ์เชิงลึก	พบว่าครูเริ่มต้นมีความเข้าใจเรื่องความสามารถใน 5 มิติหลัก ได้แก่ การ	แนะนำให้พัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูโดยเน้นการพัฒนาความสามารถทั้งในด้านการจัดการห้องเรียนและการ

ลำดับ	ชื่อผู้วิจัย	ปีที่เผยแพร่	ชื่องานวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้	ผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
				ในมาเลเซีย โดยใช้วิธีการ phenomenography เพื่อค้นหาความแตกต่างในประสบการณ์และความเข้าใจ				จัดการห้องเรียนความรู้เรื่องเนื้อหา ความเข้าใจนักเรียน การขอความช่วยเหลือ และการมีคุณค่าทางวิชาชีพ	พัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

4.1.1 ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนและสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยสงฆ์ และการบูรณาการพระพุทธศาสนากับการศึกษาด้านภาษา จำนวน 19 รายการ ผลการสังเคราะห์สรุปได้เป็น 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียและสังคม

หลักสูตรที่มีคุณภาพต้องตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1949) ที่เน้นความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการทางสังคม และแนวคิดของ Saylor, Alexander and Lewis (1981) ที่เน้นการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร งานวิจัยของ อาทิตย์ อินต๊ะแก้ว และ ปิย สุดิสุสดี (2563) ซึ่งพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจการบิน และงานวิจัยของ ธีรเดช ชื่นประภานุสรณ์ (2550) ซึ่งพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม ต่างยืนยันว่าหลักสูตรที่เกิดจากการสำรวจความต้องการอย่างเป็นระบบจะมีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานและผู้มีส่วนได้เสียมากกว่า

2. การเน้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes: ELOs/PLOs)

แนวทางการจัดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based Education: OBE) ตามแนวคิดของ Spady (1994) และ Harden (2007) รวมทั้งงานทบทวนอย่างเป็นระบบร่วมสมัยของ Amirtharaj และคณะ (2022) เป็นรากฐานของการพัฒนาหลักสูตรยุคใหม่ การกำหนด PLOs ที่ชัดเจน วัดได้ และสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (TQF) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตคุณภาพ สอดคล้องกับกรอบ AUN-QA (2020) ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนด ELOs เป็นองค์ประกอบแรกและสำคัญที่สุดของการออกแบบหลักสูตร

3. การบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL)

แนวคิด CLIL ของ Coyle, Hood and Marsh (2010) และงานทบทวนอย่างเป็นระบบร่วมสมัยของ Hidalgo และ Ortega-Sánchez (2023) ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาผ่านเนื้อหาที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทจริงให้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการเรียนภาษาแบบแยกส่วน การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจึงเป็นแนวทางที่มีฐานทางทฤษฎีรองรับอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Harvey (2019) ที่พบว่าการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในบริบทโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องอาศัยทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูงควบคู่กับความเข้าใจทางวัฒนธรรม

4. การประเมินและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement: CQI)

หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องมีระบบการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA ของ Deming (1986) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบ Quality Enhancement ของกรอบ AUN-QA ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมยืนยันว่าหลักสูตรที่พัฒนาตามกรอบ AUN-QA ได้รับการยอมรับทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ (Johnson, 2022)

ผู้วิจัยได้สำรวจระดับความสำคัญขององค์ประกอบตามเกณฑ์สากล เพื่อนำมาเป็นเสาหลักของหลักสูตร ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักตามกรอบ AUN-QA

องค์ประกอบ	รายละเอียด	ความสำคัญ
1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)	กำหนดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ผู้เรียนจะได้รับหลังสำเร็จการศึกษา	สูงมาก (4.85)
2. โครงสร้างโปรแกรมและเนื้อหา (Program Structure and Content)	การจัดองค์ความรู้และรายวิชาให้สอดคล้องกับ PLOs	สูงมาก (4.78)
3. แนวทางการจัดเรียนการสอน (Teaching and Learning Approach)	วิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	สูงมาก (4.72)
4.การประเมินผู้เรียน (Student Assessment)	วิธีการประเมินที่สอดคล้องกับ PLOs	สูงมาก (4.68)
5. คุณภาพของบุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff)	คุณสมบัติและความเชี่ยวชาญของคณาจารย์	สูง (4.52)
6. การบริการและการช่วยเหลือผู้เรียน (Student Support Services)	ระบบให้คำปรึกษาและสนับสนุนการเรียนรู้	สูง (4.45)
7. สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure)	ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้	สูง (4.38)
8. ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes)	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสังคม	สูงมาก (4.75)

จากตารางที่ 4.2 พบว่า จากการสังเคราะห์เอกสารและเกณฑ์มาตรฐานสากล พบว่า ทุกองค์ประกอบของกรอบ AUN-QA มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรในระดับสูงถึงสูงมาก โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Mean = 4.85) โครงสร้างโปรแกรมและเนื้อหา (Mean = 4.78) และผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Mean = 4.75) ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่าหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรในยุคใหม่คือการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Outcome-based Education) เป็นตัวตั้งต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Johnson (2022) ที่พบว่าการกำหนดผลการเรียนรู้ที่ชัดเจนและการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพ

4.1.2 ผลการสำรวจความต้องการและสภาพปัญหาจากผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้วิจัยสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 88 คน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตร ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.8) มีอายุ

ระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 31.8) มีการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 43.2) และมีสถานภาพเป็นคณาจารย์และนักศึกษาในสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 22.7 ต่อกลุ่ม)

1.2 ผลการสำรวจความต้องการและสภาพปัญหาจากผู้มีส่วนได้เสีย ผู้วิจัยสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 88 คน เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างของการพัฒนา

4.1.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผู้ตอบแบบสำรวจความต้องการ จำนวน 88 คน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 15 คน คณาจารย์ จำนวน 20 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้บริหาร จำนวน 8 คน นักศึกษา จำนวน 20 คน บัณฑิต จำนวน 10 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 10 คน มีข้อมูลทั่วไปดังนี้

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจความต้องการ

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	38	43.2
หญิง	50	56.8
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	22	25.0
30-39 ปี	28	31.8
40-49 ปี	23	26.1
50 ปีขึ้นไป	15	17.1
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	30	34.1
ปริญญาโท	38	43.2
ปริญญาเอก	20	22.7
สถานภาพ		
อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร	15	17.0

คณาจารย์	20	22.7
ผู้เชี่ยวชาญ	5	5.7
ผู้บริหาร	8	9.1
นักศึกษา	20	22.7
บัณฑิต	10	11.4
ผู้ใช้บัณฑิต	10	11.4

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.8) มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 31.8) มีการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 43.2) และมีสถานภาพเป็นคณาจารย์และนักศึกษาในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 22.7)

ตารางที่ 4.4 สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน (n = 88)

สภาพปัญหา	**ค่าเฉลี่ย**	**S.D.**	**ระดับ**
ด้านหลักสูตร			
1.1 หลักสูตรไม่บูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา	4.25	0.76	สูง
1.2 หลักสูตรขาดความทันสมัยและการบูรณาการเทคโนโลยี	4.12	0.83	สูง
1.3 หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน	3.95	0.88	สูง
1.4 หลักสูตรไม่ตอบสนองความต้องการผู้มีส่วนได้เสีย	3.85	0.89	สูง
1.5 หลักสูตรขาดการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	3.78	0.92	สูง
เฉลี่ยด้านหลักสูตร	3.99	0.86	สูง
ด้านทักษะและความรู้ผู้เรียน			
2.1 ผู้เรียนมีทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ	4.35	0.72	สูง
2.2 ผู้เรียนมีทักษะการอ่านและเขียนไม่เพียงพอ	4.18	0.80	สูง

2.3 ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	3.92	0.89	สูง
2.4 ผู้เรียนมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาไม่เพียงพอ	3.75	0.92	สูง
เฉลี่ยด้านทักษะและความรู้ผู้เรียน	3.94	0.86	สูง
ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้			
3.1 ขาดห้องปฏิบัติการภาษาที่ทันสมัย	4.28	0.75	สูง
3.2 ขาดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-พระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพ	4.15	0.82	สูง
3.3 ขาดแหล่งเรียนรู้ออนไลน์และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	3.98	0.87	สูง
เฉลี่ยด้านสิ่งสนับสนุน	4.01	0.85	สูง
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.95	0.87	สูง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Mean = 3.95, S.D. = 0.87) ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้เรียนมีทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ (Mean = 4.35) ขาดห้องปฏิบัติการภาษาที่ทันสมัย (Mean = 4.28) และหลักสูตรไม่บูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา (Mean = 4.25) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวชี้ว่าหลักสูตรใหม่จำเป็นต้องเน้นการพัฒนาทักษะปฏิบัติ การบูรณาการเนื้อหาพระพุทธศาสนา และการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 4.5 ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร (n = 88)

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
1.1 มีคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา	4.93	0.26	สูงมาก
1.2 สื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.87	0.34	สูงมาก
1.3 มีจิตสำนึกในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา	4.87	0.34	สูงมาก
1.4 ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	4.82	0.39	สูงมาก
1.5 ใช้เทคโนโลยีในการทำงานและเผยแพร่พระพุทธศาสนา	4.78	0.42	สูงมาก

เฉลี่ยด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.85	0.35	สูงมาก
ด้านรายวิชาการเผยแพร่พระพุทธศาสนา			
2.1 พระพุทธศาสนาเบื้องต้นในภาษาอังกฤษ	4.93	0.26	สูงมาก
2.2 การเผยแพร่ธรรมะภาษาอังกฤษ	4.87	0.34	สูงมาก
2.3 การแปลคัมภีร์พระพุทธศาสนา	4.80	0.40	สูงมาก
2.4 สื่อดิจิทัลเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา	4.78	0.42	สูงมาก
เฉลี่ยด้านรายวิชาการเผยแพร่	4.83	0.37	สูงมาก
ด้านรายวิชาการประกอบอาชีพ			
3.1 การสอนภาษาอังกฤษ	4.80	0.40	สูงมาก
3.2 การแปลและล่าม	4.73	0.44	สูงมาก
3.3 ภาษาอังกฤษธุรกิจ	4.67	0.47	สูงมาก
เฉลี่ยด้านรายวิชาอาชีพ	4.68	0.46	สูงมาก
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.72	0.42	สูงมาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.72) โดยความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา (Mean = 4.93) พระพุทธศาสนาเบื้องต้นในภาษาอังกฤษ (Mean = 4.93) และสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mean = 4.87) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้เสียต้องการบัณฑิตที่มีทั้งคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาและทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูง ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการกำหนด PLOs ของหลักสูตร

4.1.3 ผลการสนทนากลุ่มกับอาจารย์ประจำหลักสูตร

การสนทนากลุ่มกับอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 15 คน สรุปประเด็นสำคัญได้ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านหลักสูตร พบว่า ปัญหาสำคัญ ได้แก่ การขาดการบูรณาการระหว่างภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนาในรายวิชา การกำหนด PLOs ที่ยังไม่ชัดเจนและวัดได้ยาก และ Curriculum Mapping ที่ไม่สะท้อนการกระจายความรับผิดชอบตาม PLOs อย่างสมดุล ซึ่งส่งผลให้บัณฑิตขาดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยภาษาอังกฤษ

ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า การสอนยังเน้นการบรรยายเป็นหลัก ขาดการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ยังมีน้อย และขาดการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้สื่อสารภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง

ด้านทักษะผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนมีทักษะการรับสาร (การฟังและการอ่าน) ดีกว่าทักษะการส่งสาร (การพูดและการเขียน) โดยเฉพาะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่อยู่ในระดับต่ำ

ด้านแนวทางการพัฒนา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะให้เพิ่มรายวิชาที่บูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนาโดยตรง เพิ่มชั่วโมงปฏิบัติการ จัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในองค์กรพระพุทธศาสนา และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-พระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพ

4.2 ผลการดำเนินงานระยะที่ 2: การพัฒนาหลักสูตร (D_1)

จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้พัฒนาโครงร่างหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบ AUN-QA โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

4.2.1 ปรัชญา วัตถุประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs)

ปรัชญาของหลักสูตร: "สร้างบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน"

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Programme Learning Outcomes: PLOs) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. PLO1: มีความรู้และสามารถอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. PLO2: ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทที่หลากหลาย

3. PLO3: ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์และเหมาะสมกับบริบททางสังคม

4. PLO4: ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบความสามัคคี และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

5. PLO5: ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

6. PLO6: ประเมินคุณค่าวรรณกรรมภาษาอังกฤษเพื่อสุนทรียภาพของชีวิตและสังคม

4.2.2 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรมีจำนวนหน่วยกิตรวม 130 หน่วยกิต ระยะเวลา 4 ปี (8 ภาคการศึกษา) ประกอบด้วย

ตารางที่ 4.6 โครงสร้างหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิต
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30
2. หมวดวิชาเฉพาะ	94
2.1 กลุ่มวิชาแกน	18
2.2 กลุ่มวิชาเอกบังคับ	58
- กลุ่มทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูง	21
- กลุ่มพระพุทธศาสนาศึกษา	18
- กลุ่มการประยุกต์ใช้และอาชีพ	19
2.3 กลุ่มวิชาเอกเลือก	6
2.4 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกงาน	12
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	6
รวม	130

4.2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในแต่ละหมวด ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.62, S.D. = 0.31) โดยทุกองค์ประกอบผ่านเกณฑ์การยอมรับ (Mean ≥ 3.50) ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ (n = 5)

องค์ประกอบหลักสูตร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ชื่อหลักสูตรและชื่อปริญญา	4.80	0.27	สูงมาก
ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.80	0.27	สูงมาก
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs)	4.75	0.30	สูงมาก
โครงสร้างและรายวิชาในหลักสูตร	4.65	0.35	สูงมาก
แผนที่หลักสูตร (Curriculum Mapping)	4.60	0.37	สูงมาก
กลยุทธ์การสอนและการประเมิน	4.55	0.40	สูงมาก
การพัฒนาคณาจารย์	4.50	0.42	สูงมาก
ระบบประกันคุณภาพหลักสูตร	4.48	0.44	สูง
ความสอดคล้องกับกรอบ AUN-QA	4.75	0.30	สูงมาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.62) โดยองค์ประกอบที่ได้รับการประเมินสูงสุด ได้แก่ ชื่อหลักสูตร ปรัชญา PLOs และความสอดคล้องกับ AUN-QA (Mean = 4.75–4.80) ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มรายวิชาด้านการวิจัยประยุกต์ บูรณาการ AI และ Digital Tools ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับสถาบันในเครือข่าย AUN อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

4.3 ผลการดำเนินงานระยะที่ 3: การทดลองใช้หลักสูตร (R_2)

ผู้วิจัยทดลองใช้หลักสูตรกับนักศึกษา 30 คน ผ่านรายวิชาต้นแบบ 4 รายวิชา เป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ (1 ภาคการศึกษา)

4.3.1 คุณลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 50.0) และปีที่ 3 (ร้อยละ 50.0) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.3) มีระดับภาษาอังกฤษ CEFR ระดับ B1 (ร้อยละ 50.0) มี GPA ระหว่าง 3.00-3.49 (ร้อยละ 50.0) และมีความสนใจด้านพระพุทธศาสนาในระดับสูงมาก (ร้อยละ 60.0)

4.3.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษและความรู้ด้านพระพุทธศาสนาก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองด้วย Paired Sample t-test

(n = 30)

ตัวแปร	ก่อน (M±SD)	หลัง (M/SD)	t	p	Cohen's d (Effect Size)
ทักษะภาษาอังกฤษรวม	64.19/8.62	77.56/7.42	-8.95	.000**	1.68
- การฟัง	65.23/8.45	78.45/7.23	-7.82	.000**	1.67
- การพูด	62.17/9.21	76.83/8.12	-8.34	.000**	1.69
- การอ่าน	68.90/7.83	80.67/6.45	-7.45	.000**	1.63
- การเขียน	60.45/8.97	74.28/7.89	-8.67	.000**	1.64
ความรู้พระพุทธศาสนารวม	53.73/9.92	75.70/7.15	-12.45	.000**	2.51
หลักธรรมพื้นฐาน	58.67/9.12	76.89/6.78	-10.23	.000**	2.20
ประวัติพระพุทธศาสนา	55.23/8.89	74.56/7.23	-11.34	.000**	2.36
- การปฏิบัติธรรม	52.10/10.45	72.45/8.12	-11.89	.000**	2.16
- การเผยแพร่ธรรมะ	48.90/11.23	78.90/6.45	-13.67	.000**	3.26

หมายเหตุ: ** p < .01; M = ค่าเฉลี่ย; SD = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน; Large Effect = d > 0.80; Very Large Effect = d > 2.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า นักศึกษามีทักษะภาษาอังกฤษและความรู้ด้านพระพุทธศาสนาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ด้านที่มีพัฒนาการมากที่สุดคือ การเผยแพร่ธรรมะ (d = 3.26) ซึ่งเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองต่ำที่สุด (+30.00 คะแนน) แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรประสบความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะที่ขาดแคลนที่สุดของผู้เรียน

4.3.3 ผลการประเมินการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs)

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินการบรรลุ PLOs หลังการทดลองใช้หลักสูตร (n = 30)

PLO	รายละเอียด	คะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์	ผล
PLO1	การอธิบายหลักธรรมพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ	76.53	≥ 70	ผ่านเกณฑ์
PLO2	การสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยภาษาอังกฤษ	4.38	≥ 4.00	ผ่านเกณฑ์
PLO3	การใช้ภาษาอังกฤษถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์	4.12	≥ 4.00	ผ่านเกณฑ์
PLO4	การประยุกต์หลักธรรมในชีวิตและสังคม	4.51	≥ 4.00	ผ่านเกณฑ์
PLO5	การใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและเผยแผ่	4.35	≥ 4.00	ผ่านเกณฑ์
PLO6	การประเมินคุณค่าวรรณกรรมภาษาอังกฤษ	4.22	≥ 4.00	ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ: PLO1 ประเมินด้วยแบบทดสอบความรู้ด้านการอธิบายหลักธรรมเป็นภาษาอังกฤษ จึงรายงานผลเป็นคะแนนร้อยละ (เกณฑ์ผ่าน ≥ ร้อยละ 70) ส่วน PLO2–PLO6 ประเมินด้วยรูบริกเชิงวิเคราะห์ (Analytic Rubric) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (เกณฑ์ผ่าน ≥ 4.00) การเลือกใช้มาตรวัดที่ต่างกันเป็นไปตามธรรมชาติของผลการเรียนรู้แต่ละด้าน กล่าวคือ PLO1 เน้นความถูกต้องของความรู้เชิงเนื้อหาซึ่งเหมาะกับการวัดเป็นคะแนนร้อยละ ขณะที่ PLO2–PLO6 เป็นสมรรถนะเชิงปฏิบัติที่เหมาะกับการประเมินด้วยรูบริก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้เรียนบรรลุ PLOs ทั้ง 6 ด้าน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกด้าน นอกจากนี้ ร้อยละ 93.33 ของผู้เรียน (28 จาก 30 คน) ผ่านเกณฑ์ PLOs ในภาพรวม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 80)

4.3.4 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร

(n = 30)

ด้านที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. การสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้	4.87	0.34	สูงมาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ	4.80	0.40	สูงมาก
3. การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ	4.80	0.40	สูงมาก
4. การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา	4.77	0.43	สูงมาก
5. ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ	4.77	0.43	สูงมาก
6. การใช้เทคโนโลยีในการสอน	4.57	0.50	สูงมาก
7. การประเมินผลที่หลากหลายและยุติธรรม	4.53	0.51	สูงมาก
8. ความพอเพียงของทรัพยากรและสื่อ	4.30	0.62	สูง
เฉลี่ยรวม	4.62	0.37	สูงมาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความพึงพอใจต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.62) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ (4.87) กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (4.80) และการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ (4.80) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการและการปฏิบัติจริงตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ด้านที่ได้รับคะแนนต่ำสุดคือความพอเพียงของทรัพยากรและสื่อ (Mean = 4.30) ซึ่งยังอยู่ในระดับสูง แต่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาสื่อและห้องปฏิบัติการให้เพียงพอต่อไป

4.3.5 สรุปประสิทธิภาพของหลักสูตร

โดยรวมแล้ว หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพทุกด้าน ดังนี้

ตารางที่ 4.11 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

ตัวชี้วัด	ผลที่ได้	เกณฑ์	ผล
ร้อยละผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ PLOs	93.33%	>80%	ผ่าน
ความพึงพอใจต่อหลักสูตร (Mean)	4.62	>4.00	ผ่าน
พัฒนาการทักษะภาษาอังกฤษ (Effect Size d)	1.68	>0.80	ผ่าน
พัฒนาการความรู้พระพุทธศาสนา (Effect Size d)	2.51	>0.80	ผ่าน
ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Mean)	4.62	>4.00	ผ่าน

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตร (2) พัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบ AUN-QA และ (3) ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) ตามรูปแบบ RDIE Model (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) เป็น 3 ระยะ กับกลุ่มตัวอย่างรวม 30 รูป/คน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1)

ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 88 คน และการสนทนากลุ่มกับอาจารย์ประจำหลักสูตร 15 คน พบว่า สภาพปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Mean = 3.95) ปัญหาสำคัญที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้เรียนขาดทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษ (Mean = 4.35) ขาดห้องปฏิบัติการภาษาที่ทันสมัย (Mean = 4.28) และหลักสูตรไม่บูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา (Mean = 4.25)

ความต้องการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.72) โดยต้องการบัณฑิตที่มีคุณธรรมตามหลักพุทธศาสนาและสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mean = 4.93 และ 4.87) รายวิชาที่ต้องการสูงสุด ได้แก่ พระพุทธศาสนาเบื้องต้นในภาษาอังกฤษ การเผยแพร่ธรรมะภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษ และการแปลและล่าม การสังเคราะห์วรรณกรรมยืนยันว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและโครงสร้างโปรแกรมเป็นองค์ประกอบ AUN-QA ที่สำคัญที่สุด

5.1.2 ผลการพัฒนาหลักสูตร (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่พัฒนาขึ้น มีโครงสร้าง 130 หน่วยกิต ระยะเวลา 4 ปี แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา โดยหมวดวิชาเฉพาะ (94 หน่วยกิต) ประกอบด้วยกลุ่มทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูง กลุ่มพระพุทธศาสนาศึกษา และกลุ่มการประยุกต์ใช้และอาชีพ มี PLOs 6 ด้าน ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สอดคล้องกับ TQF และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในระดับสูงมาก (Mean = 4.62) และสอดคล้องกับกรอบ AUN-QA ทุกองค์ประกอบ

5.1.3 ผลการทดลองใช้และประเมินประสิทธิผล (วัตถุประสงค์ข้อที่ 3)

เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อทักษะภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา การบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) และความพึงพอใจของผู้เรียนอย่างไรนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการทดลองใช้หลักสูตรและสรุปคำตอบตามลำดับดังนี้

ผลการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา (16 สัปดาห์) พบว่า ทักษะภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ขนาดอิทธิพล $d = 1.68$ (Large Effect) ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ขนาดอิทธิพล $d = 2.51$ (Very Large Effect) โดยด้านการเผยแพร่ธรรมะมีพัฒนาการสูงสุด ($d = 3.26$) ผู้เรียนบรรลุ PLOs ทั้ง 6 ด้าน และร้อยละ 93.33 ผ่านเกณฑ์ PLOs ในภาพรวม และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (Mean = 4.62)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ดำเนินการตามแนวทางของ Borg and Gall (1989) และประยุกต์ใช้รูปแบบ RDIE Model ของมาเรียม นิลพันธุ์ (2555) เพื่อพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบ AUN-QA สำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผลที่ได้จากการวิจัยทั้ง 3 ระยะ นำมาซึ่งการอภิปรายผลที่ครอบคลุมทั้งมิติทางทฤษฎีและมิติเชิงปฏิบัติ ดังจะได้อภิปรายตามประเด็นสำคัญต่อไปนี้

5.2.1 การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA

ผลการวิจัยระยะที่ 1 สะท้อนว่าสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ชี้ให้เห็นช่องว่างที่มีนัยสำคัญระหว่างมาตรฐานที่หลักสูตรมุ่งหวังกับสมรรถนะที่ผู้เรียนแสดงออกได้ในชีวิตจริง โดยปัญหาที่รุนแรงที่สุดกระจุกตัวอยู่ที่ทักษะการฟังและการพูด การขาดห้องปฏิบัติการภาษาที่ทันสมัย และการที่หลักสูตรยังไม่บูรณาการภาษาอังกฤษเข้ากับพระพุทธศาสนา

จุดที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ปัญหาด้านทักษะการฟัง-พูดซึ่งเด่นชัดที่สุด สอดคล้องกับรายงาน EF English Proficiency Index (EF Education First, 2023) ที่ชี้ว่าประเทศไทยยังคงอยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารด้วยวาจาที่ยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ดังที่ Kirkpatrick (2016) กล่าวไว้ว่า ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง (English as a Lingua Franca) ในอาเซียนต้องการแนวทางการสอนที่เน้นความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากกว่าความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์อย่างเคร่งครัด

ผลการสนทนากลุ่มกับอาจารย์ประจำหลักสูตรยืนยันปัญหาสี่ด้านหลัก ทั้งด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านทักษะผู้เรียน และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ กระบวนการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยตามหลักของ Lincoln and Guba (1985) ที่ว่าความตรงของข้อสรุปจะสูงขึ้นเมื่อมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งยืนยันซึ่งกันและกัน

ความต้องการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะความต้องการให้บัณฑิตมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา สื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจิตสำนึกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ข้อค้นพบนี้สะท้อนบริบทเฉพาะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ผู้มีส่วนได้เสียคาดหวังให้หลักสูตรผลิตบัณฑิตที่มีทั้งความเชี่ยวชาญทางภาษาและความลึกซึ้งทาง

ศาสนาควบคู่กัน ซึ่งเป็นความต้องการที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากหลักสูตรภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยทั่วไป และสอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1949) ที่เน้นว่าการพัฒนาหลักสูตรที่ดีต้องเกิดจากการศึกษาความต้องการของสังคม ผู้เรียน และเนื้อหาความรู้ในสาขาวิชาควบคู่กันอย่างสมดุล กระบวนการศึกษาความต้องการอย่างเป็นระบบจึงมิใช่เพียงขั้นตอนตามระเบียบวิธี แต่เป็นกลไกที่ทำให้หลักสูตรมีความชอบธรรมและได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network, 2020) ในครั้งนี้ ยืนยันความสำคัญของการกำหนด PLOs ที่ชัดเจน วัดได้ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harden (2007) และงานทบทวนอย่างเป็นระบบของ Amirtharaj และคณะ (2022) ที่ระบุว่าการศึกษาแบบ OBE เป็นรากฐานของหลักสูตรที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ผสานการสำรวจความต้องการ การสังเคราะห์วรรณกรรม และการวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับแนวทางของ Tyler (1949) ที่เน้นให้หลักสูตรตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้เรียน และเนื้อหาความรู้ควบคู่กัน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson (2022) ที่พบว่าหลักสูตรที่พัฒนาตามกรอบ AUN-QA ได้รับการยอมรับทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ

5.2.2 การออกแบบหลักสูตรแบบมุ่งผลลัพธ์ตามกรอบ AUN-QA: ความสำคัญของการประกันคุณภาพในระดับภูมิภาค

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นยึดหลักการออกแบบแบบ Outcome-Based Education (OBE) ตามแนวทางของ Spady (1994) และ Harden (2007) ซึ่งกำหนดให้เริ่มต้นจากการระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ แล้วจึงออกแบบเนื้อหา วิธีการสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องกัน (Backward Design) แนวทางนี้ได้รับการยืนยันในงานวิจัยระยะหลังว่ามีประสิทธิผลต่อการประกันคุณภาพหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ดังที่ Khan และคณะ (2023) พบว่าความพร้อมของผู้เรียนและการจัดวางระบบสนับสนุนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนำ OBE ไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับกรอบ AUN-QA ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนด Programme Learning Outcomes (PLOs) ที่ชัดเจน วัดได้ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย (ASEAN University Network, 2020)

การพัฒนาหลักสูตรที่มีโครงสร้างแบ่งหมวดวิชาอย่างเป็นระบบ โดยจัดกลุ่มพระพุทธศาสนาศึกษาให้ทำหน้าที่เป็นอัตลักษณ์หลักของหลักสูตร ควบคู่กับกลุ่มทักษะภาษาอังกฤษขั้นสูงที่เน้นสมรรถนะการสื่อสารในบริบทวิชาชีพ สะท้อนการออกแบบที่ตอบสนองทั้งความต้องการเฉพาะของสถาบันและมาตรฐานสากล ถือเป็นการผสานความเป็นเลิศทางวิชาชีพเข้ากับรากฐานทางจิตวิญญาณในลักษณะที่สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบัน

ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในระดับสูงมาก และการที่ทุกองค์ประกอบผ่านเกณฑ์การยอมรับ สะท้อนว่ากระบวนการพัฒนาที่ผสานการสำรวจความต้องการ การสังเคราะห์วรรณกรรม และการวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบนั้นมีประสิทธิผลในการสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson (2022) ที่พบว่าหลักสูตรที่พัฒนาตามกรอบ AUN-QA ได้รับการยอมรับทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ นอกจากนี้ ปรัชญาหลักสูตรที่มุ่งสร้างบัณฑิตซึ่งเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยังสอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายด้าน

การศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) บรรจุไว้เป็นกรอบหลักในการพัฒนาการศึกษาของไทย

5.2.3 ประสิทธิผลของกลยุทธ์ CLIL ในการบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา

ผลการทดลองใช้หลักสูตรในระยะที่ 3 สร้างหลักฐานที่หนักแน่นต่อประสิทธิผลของแนวทาง Content and Language Integrated Learning (CLIL) ในบริบทของการบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนาศึกษา โดยนักศึกษามีพัฒนาการที่ชัดเจนในทักษะภาษาอังกฤษอย่างรอบด้าน แนวทาง CLIL ที่ริเริ่มโดย Coyle, Hood and Marsh (2010) ตั้งอยู่บนหลักการสำคัญที่เรียกว่า 4Cs ได้แก่ เนื้อหาวิชาการ การสื่อสาร กระบวนการคิด และบริบทวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการยืนยันในงานวิจัยระยะหลังอย่างต่อเนื่อง ดังที่ Lee (2024) พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ CLIL ในระดับอุดมศึกษาของภูมิภาคเอเชียส่งผลให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ในเนื้อหาและเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนสูงกว่าการสอนแบบดั้งเดิม และสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยของ Lee และคณะ (2023) ที่ยืนยันว่า CLIL เอื้อต่อพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

กรอบแนวคิด CLIL มีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการออกแบบหลักสูตรที่ต้องการบูรณาการพระพุทธศาสนา เพราะเนื้อหาพระพุทธศาสนาให้ทั้งบริบทที่มีความหมาย แรงจูงใจเชิงอัตลักษณ์ และโอกาสในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ที่ฝังอยู่ในกระบวนการเรียนภาษา ต่างจากการเรียนภาษาอังกฤษในลักษณะเนื้อหาวิชาการทั่วไปที่ผู้เรียนอาจขาดแรงจูงใจภายใน ประเด็นที่โดดเด่นคือด้านการเผยแพร่ธรรมะซึ่งเป็นด้านที่ผู้เรียนมีพื้นฐานต่ำที่สุดในช่วงเริ่มต้นกลับมีพัฒนาการสูงที่สุด ปรากฏการณ์นี้อธิบายได้ด้วยแนวคิดเรื่องแรงจูงใจที่ผูกโยงกับอัตลักษณ์ ดังที่ Hennebry-Leung (2023) พบว่าผู้เรียนภาษาที่ได้ใช้ภาษาในบริบทที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์และเป้าหมายชีวิตของตนจะแสดงภาวะการกำกับตนเองและพัฒนาการทางภาษาที่เข้มแข็งกว่าผู้เรียนที่มีเพียงแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ ในกรณีนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์มีแรงผลักดันภายในที่แข็งแกร่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้การเรียนรู้ทักษะนี้มีความหมายเชื่อมโยงกับเป้าหมายชีวิตและอัตลักษณ์ทางศาสนาของพวกเขาโดยตรง ซึ่ง ผลการทดลองชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการภาษาอังกฤษกับเนื้อหาพระพุทธศาสนาตามแนวทาง CLIL (Coyle, Hood & Marsh, 2010; Hidalgo & Ortega-Sánchez, 2023) มีประสิทธิผลสูงในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในด้านที่ผู้เรียนมีแรงจูงใจสูง ด้านการเผยแพร่ธรรมะมีพัฒนาการสูงที่สุด แม้จะเป็นด้านที่ผู้เรียนมีคะแนนเริ่มต้นต่ำที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Byram (2021) ที่พบว่าการเรียนภาษาที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและบริบทที่มีความหมายต่อผู้เรียนจะให้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการเรียนภาษาแบบแยกส่วน นอกจากนี้ ความพึงพอใจต่อการบูรณาการดังกล่าวอยู่ในระดับสูงมาก ยืนยันแนวคิดของ Gardner (2011) ที่เน้นว่าแรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษา

5.2.4 การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับกรอบ CEFR

ผลการเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลองแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นพัฒนาการที่สม่ำเสมอในทุกทักษะ มิได้เน้นพัฒนาทักษะใดทักษะหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่สามารถยกระดับสมรรถนะทางภาษาอย่างรอบด้านพร้อมกัน ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของหลักสูตรที่มีคุณภาพตามกรอบ CEFR (Common European Framework of

Reference for Languages) ที่ยึดถือสมรรถนะการสื่อสารแบบบูรณาการเป็นเป้าหมายหลัก มิใช่การแยกฝึกทักษะอย่างโดดเดี่ยว ความสมดุลของพัฒนาการนี้ยังสอดคล้องกับผลของ Lee (2024) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้แบบ CLIL เอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาควบคู่ไปกับความเข้าใจเนื้อหา

การที่ทักษะการพูดซึ่งเป็นจุดอ่อนหลักที่ผู้มีส่วนได้เสียระบุว่ารุนแรงที่สุดในระยะที่ 1 กลับมีพัฒนาการเด่นชัด แสดงให้เห็นว่ากระบวนการออกแบบหลักสูตรที่ยึดผลการวิเคราะห์ความต้องการ (Needs Analysis) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทำให้หลักสูตรตอบสนองต่อปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักการออกแบบหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ Richards and Rodgers (2021) ย้ำว่าการสอนภาษาที่มีประสิทธิผลต้องออกแบบให้ตอบสนองบริบทและความต้องการเฉพาะของผู้เรียนในสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตาม ระดับสมรรถนะที่บรรลุภายในการทดลองเพียงหนึ่งภาคการศึกษายังอยู่ในระดับที่ต้องการการพัฒนาต่อเนื่อง ซึ่งบ่งชี้ว่าหากนำหลักสูตรไปใช้ตลอดหลักสูตร 4 ปีตามที่ออกแบบไว้ ผลลัพธ์ที่สะสมน่าจะนำไปสู่สมรรถนะทางภาษาที่ถึงระดับมาตรฐานวิชาชีพตามที่มุ่งหวัง ทั้งนี้ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning by Doing) การเรียนรู้ตามสถานการณ์จริง (Authentic Learning) และการเรียนรู้ด้วยโครงงาน (Project-based Learning) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1938) และ Vygotsky (1978) เกี่ยวกับการสร้างความรู้ทางสังคม ผลการประเมินพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติได้รับความพึงพอใจสูงสุดรองจากการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญารัตน์ เอี่ยมวันทอง (2566) ที่พบว่านักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมและการปฏิบัติจริง

5.2.5 การพัฒนาทักษะสำหรับตลาดแรงงานและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยที่โดดเด่นที่สุดในการทดลองครั้งนี้คือพัฒนาการความรู้ด้านพระพุทธศาสนาที่อยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะด้านการเผยแพร่ธรรมะที่มีพัฒนาการสูงเป็นพิเศษ ปรากฏการณ์นี้อาจอธิบายได้ว่า สำหรับนักศึกษาในบริบทมหาวิทยาลัยสงฆ์ พระพุทธศาสนาศึกษาเป็นสาขาที่ผู้เรียนมีพื้นฐานและแรงจูงใจภายในสูงกว่าทักษะภาษาอังกฤษ เมื่อได้รับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย การเรียนรู้เนื้อหาทางพระพุทธศาสนาจึงเกิดขึ้นได้รวดเร็วและลึกซึ้ง ทั้งในด้านหลักธรรมพื้นฐาน ประวัติพระพุทธศาสนา และการปฏิบัติธรรม อันแสดงถึงความเข้าใจแบบองค์รวมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และถ่ายทอดด้วยภาษาอังกฤษได้จริง ซึ่งผลลัพธ์นี้มีนัยสำคัญต่อภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เนื่องจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สากลผ่านภาษาอังกฤษเป็นภารกิจที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ดังที่พระราชวรมุนี (2564) ชี้ให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลต้องการบุคลากรที่สามารถสื่อสารหลักธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพในภาษาสากล สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Ukhote, Phaenthong และ Sukhawattano (2023) ที่ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษของพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศ และพบว่าการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษผ่านการฝึกในบริบทของการเผยแผ่ อาศัยคลังศัพท์และสื่อทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ เป็นแนวทางที่เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ข้อค้นพบเหล่านี้ยืนยันว่าการพัฒนาสมรรถนะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษสามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วเมื่อมีหลักสูตรที่ออกแบบมาตรงประเด็น และเป็นการปลดปล่อยศักยภาพที่ซ่อนอยู่ของผู้เรียนในด้านนี้

แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรมุ่งพัฒนาทักษะที่จำเป็นทั้งสำหรับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Trilling and Fadel (2009) เกี่ยวกับทักษะศตวรรษที่ 21 และแนวคิดของ Bridgstock (2009) เกี่ยวกับ Graduate Employability ผลการประเมินพบว่า ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของหลักสูตรต่อการประกอบอาชีพในระดับสูงมาก ยืนยันแนวทางของ Tomlinson (2017) ที่เน้นว่าหลักสูตรที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานช่วยเพิ่มทั้งแรงจูงใจและโอกาสในการได้งานของบัณฑิต นอกจากนี้ ผลการประเมินด้านการใช้เทคโนโลยีในการสอน สะท้อนว่าการบูรณาการ Technology-Enhanced Language Learning (TELL) (Chapelle & Sauro, 2017) มีประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะภาษาและการสร้างสื่อดิจิทัล

5.2.6การบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs): หลักฐานความสำเร็จของการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์

ผลการประเมินการบรรลุ PLOs พบว่านักศึกษาผ่านเกณฑ์ทุกด้านในสัดส่วนที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญ ผลนี้เป็นหลักฐานโดยตรงว่าหลักสูตรที่ออกแบบตามหลัก OBE สามารถนำผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ได้จริง ซึ่งเป็นหลักการที่ Harden (2007) ยืนยันว่าการกำหนดผลลัพธ์ที่ชัดเจนตั้งแต่ต้นและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันจะนำไปสู่ประสิทธิผลของหลักสูตรที่สูงกว่าการออกแบบแบบเน้นเนื้อหา สอดรับกับข้อค้นพบของ Khan และคณะ (2023) ที่พบว่าการจัดวางระบบสนับสนุนและความพร้อมของผู้เรียนเป็นเงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในการนำ OBE ไปปฏิบัติ

เมื่อพิจารณา PLO แต่ละด้าน พบว่าด้านการประยุกต์หลักธรรมในชีวิตและสังคมได้รับคะแนนสูงสุด ซึ่งมีนัยที่น่าพิจารณา เนื่องจาก PLO ด้านนี้ต้องการทั้งความเข้าใจเชิงลึกในหลักธรรม ทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และความสามารถในการเชื่อมโยงหลักธรรมกับบริบทสังคมร่วมสมัย อันเป็นความสามารถในระดับสูงตาม Bloom’s Taxonomy ผลนี้แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรสามารถพัฒนาการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) มิใช่เพียงการท่องจำ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนด้านที่วัดความถูกต้องทางภาษาศาสตร์ซึ่งต้องการความแม่นยำสูงมีพัฒนาการช้ากว่าเล็กน้อย สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาที่สองที่มักใช้เวลานานกว่าในการพัฒนาความแม่นยำเมื่อเทียบกับความคล่องแคล่ว

5.2.7 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยมีรากฐาน Constructivism ในปฏิบัติการจริง

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใช้วิธีการสอนที่หลากหลายตามแนวทาง Student-Centred Learning ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้ตามสถานการณ์จริง และการเรียนรู้ด้วยโครงงาน แนวทางเหล่านี้มีรากฐานจากทฤษฎี Constructivism ของ Dewey (1938) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับประสบการณ์จริง และ Vygotsky (1978) ที่เน้นบทบาทของบริบทสังคมและการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาสติปัญญา งานวิจัยระยะหลังยังยืนยันความเชื่อมโยงนี้ ดังที่ Doolittle, Wojdak และ Walters (2023) สังเคราะห์ว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีรากฐานอยู่บนทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมการคิดขั้นสูงและการเรียนรู้เชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิผล

ผลการประเมินความพึงพอใจที่ให้คะแนนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในระดับสูง สะท้อนว่านักศึกษารุ่นใหม่ต้องการการเรียนการสอนที่มีความหมาย มีการปฏิบัติจริง และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงมากกว่าการบรรยายแบบเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญารัตน์ เอี่ยมวันทอง (2566) ที่พบว่านักศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความต้องการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมและการปฏิบัติจริง และหากได้รับการตอบสนองจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ การบูรณาการเทคโนโลยีในการสร้างสื่อเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนายังได้รับการประเมินในระดับสูง สอดคล้องกับงานของ Kittipongpisut, Princhankol และ Thamwipat (2023) ที่พบว่าการพัฒนาสื่อและกิจกรรมดิจิทัลบนฐานหลักพระพุทธศาสนาช่วยส่งเสริมการรับรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนไทยได้อย่างมีประสิทธิผล ทั้งนี้ การผสานเทคโนโลยีอย่างมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงย่อมพัฒนาทั้งทักษะภาษาและทักษะดิจิทัลไปพร้อมกัน

5.2.8 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรและมิติแรงจูงใจ

ความพึงพอใจต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก โดยทุกด้านผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ด้านที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือการสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ ควบคู่กับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ความพึงพอใจที่สูงสอดคล้องกับพัฒนาการที่เด่นชัดของผู้เรียน แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความพึงพอใจและประสิทธิผลของการเรียนรู้ ดังที่ Tomlinson (2017) ระบุว่าหลักสูตรที่ตอบสนองทั้งความต้องการทางอาชีพและความต้องการส่วนบุคคลของผู้เรียนจะสร้างทั้งความพึงพอใจและแรงจูงใจที่ยั่งยืน

ประเด็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือการสร้างแรงบันดาลใจซึ่งได้รับคะแนนสูงสุด อันเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาที่มักถูกมองข้ามในการออกแบบหลักสูตร แต่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ระยะยาว แรงบันดาลใจสูงที่ผู้เรียนรายงานน่าจะมาจากการที่หลักสูตรเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเข้ากับภารกิจชีวิตและอัตลักษณ์ทางศาสนา ซึ่งเป็นแรงจูงใจระดับลึกที่มั่นคงและยั่งยืนกว่าแรงจูงใจภายนอก สอดคล้องกับ Hennebry-Leung (2023) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้ภาษาซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงอัตลักษณ์และใช้ภาวะการกำกับตนเองจะหล่อเลี้ยงแรงจูงใจที่ขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ด้านความพอเพียงของทรัพยากรและสื่อได้รับคะแนนต่ำที่สุด ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานควบคู่กับการพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรที่ดีแต่ขาดทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพออาจไม่สามารถบรรลุประสิทธิผลสูงสุดที่ออกแบบไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ที่เน้นว่ากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ต้องการสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

5.2.9 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และ Graduate Employabilityสอดคล้องกับหลักสูตรกับตลาดแรงงานและสังคม

ผลการประเมินด้านประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพและการใช้เทคโนโลยีที่อยู่ในระดับสูง สะท้อนว่าหลักสูตรสามารถพัฒนาทุนของบัณฑิต (Graduate Capital) ตามกรอบของ Tomlinson (2017) ทั้งทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนด้านอัตลักษณ์ ผ่านการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ เครือข่ายพระพุทธศาสนาสากล ความเข้าใจวัฒนธรรมพุทธ และอัตลักษณ์ความเป็นนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา แนวโน้มของตลาดแรงงานร่วมสมัยยังตอกย้ำความสำคัญของทักษะเหล่านี้ ดังที่ Tushar และ Sooraksa (2023) สังเคราะห์งานวิจัยด้านการจ้างงานและพบว่าทักษะที่

นายจ้างต้องการมากที่สุดอย่างสม่ำเสมอในที่ทำงานยุคศตวรรษที่ 21 คือทักษะข้ามสาขา เช่น การสื่อสาร การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม และการปรับตัว ซึ่งเป็นทักษะที่หลักสูตรนี้บรรจุไว้ใน PLOs และในกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์จริงตามหลักการ Work-Integrated Learning

ในบริบทของอาเซียน หลักสูตรนี้มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในฐานะศูนย์กลางพระพุทธศาสนาเถรวาทในภูมิภาค โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่า Kirkpatrick (2016) ชี้ให้เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของอาเซียนที่ใช้เพื่อการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การศึกษา และการค้า บัณฑิตที่สามารถสื่อสารหลักธรรมพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิผลเป็นภาษาอังกฤษจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าสูงทั้งสำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์ องค์กรพระพุทธศาสนาสากล และภาคการท่องเที่ยวเชิงธรรมะที่กำลังเติบโต การที่หลักสูตรบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลยังสอดรับกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในเวทีสากล

5.2ผลรวมของการวิจัยทั้งสามระยะนำมาซึ่งข้อสรุปสำคัญเชิงนโยบายการศึกษา กล่าวคือ การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการอัตลักษณ์สถาบันเข้ากับมาตรฐานสากลและทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ ไม่เพียงเป็นไปได้ แต่ยังให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการพัฒนาทักษะเดียวโดดเดี่ยว ข้อค้นพบนี้มีนัยสำคัญต่อมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั่วประเทศและภูมิภาคอาเซียน ซึ่งต่างเผชิญความท้าทายในการดำรงอัตลักษณ์ทางศาสนาควบคู่กับการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของโลก

ในมิติทางทฤษฎี การวิจัยนี้สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษาในบริบทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายประการ ประการแรกคือการยืนยันว่ากรอบ CLIL ของ Coyle, Hood and Marsh (2010) สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิผลนอกบริบทยุโรป โดยเฉพาะในบริบทที่มีอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมเฉพาะ ซึ่งสอดรับกับหลักฐานร่วมสมัยของ Lee (2024) ในบริบทอุดมศึกษาเอเชีย ประการที่สองคือการสนับสนุนบทบาทของแรงจูงใจที่ผูกกับอัตลักษณ์ในการเรียนภาษา ดังที่ Hennebry-Leung (2023) เสนอ และประการที่สามคือการเสนอแบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการ OBE-CLIL-AUN-QA ซึ่งสามารถเป็นกรอบอ้างอิงสำหรับสถาบันการศึกษาที่มีอัตลักษณ์เฉพาะในภูมิภาค

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบ RDIE Model (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) ที่ประยุกต์จาก Borg and Gall (1989) แสดงให้เห็นความสำคัญของการดำเนินงานแบบวนซ้ำที่ผสานการวิจัยพื้นฐาน การพัฒนา และการทดลองประเมินเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ กระบวนการนี้สร้างความเชื่อมั่นว่าหลักสูตรได้รับการทดสอบและพิสูจน์ประสิทธิผลก่อนนำไปใช้จริงในวงกว้าง อันเป็นขั้นตอนสำคัญที่ Deming (1986) เน้นย้ำในวงจรการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แม้ผลการวิจัยนี้จะได้รับในบริบทเฉพาะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ แต่หลักการที่ค้นพบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น สถาบันที่มีอัตลักษณ์ทางศาสนาหรือวัฒนธรรมเฉพาะ นอกจากนี้ การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ AUN-QA ยังทำให้หลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานของสถาบันในเครือข่าย AUN อันเปิดโอกาสสำหรับความร่วมมือในระดับภูมิภาค ทั้งการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ การ

พัฒนาหลักสูตรร่วม และการรับรองมาตรฐานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ ASEAN University Network (2020)

โดยสรุป ผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่อาศัยฐานข้อมูลจากการวิจัย (Evidence-Based Curriculum Development) ที่ผสาน OBE กับ CLIL ในกรอบ AUN-QA เป็นแนวทางที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับการผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะครบถ้วนทั้งด้านภาษาอังกฤษ ความรู้พระพุทธศาสนา ทักษะดิจิทัล และคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นบัณฑิตที่สังคมไทยและชุมชนพระพุทธศาสนาสากลต้องการอย่างเร่งด่วน.10 ความสำคัญเชิงนโยบายและนัยทางทฤษฎีของหลักสูตรในฐานะต้นแบบ

5.2.11 ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้มีข้อจำกัดที่ควรพิจารณาในการนำผลไปใช้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองมีขนาดเล็กและได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากสถาบันเดียว ซึ่งจำกัดการนำผลไปใช้ทั่วไปกับสถาบันอื่น

ทดลองเพียงหนึ่งภาคการศึกษา ยังไม่มีการติดตามผลระยะยาว (Longitudinal Study) และไม่สามารถประเมินผลกระทบต่อการประกอบอาชีพจริงของบัณฑิต

แบบทดสอบพัฒนาขึ้นเอง ยังไม่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงข้ามกลุ่ม (Cross-validation) และไม่มีกลุ่มควบคุม (Control Group) ในการเปรียบเทียบ

หลักสูตรพัฒนาเฉพาะสำหรับบริบทมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสถาบันที่มีบริบทแตกต่างออกไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ควรดำเนินการเสนอหลักสูตรผ่านกระบวนการอนุมัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัยและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 โดยควรเริ่มนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ในปีการศึกษา 2569 เป็นต้นไป

2. การเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ ควรจัดอบรมพัฒนาคณาจารย์อย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการเรียนการสอนแบบ CLIL ที่บูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา (2) การออกแบบและประเมินตาม PLOs และ (3) การใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

3. การพัฒนาทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ ควรลงทุนพัฒนาห้องปฏิบัติการภาษาที่ทันสมัย จัดซื้อฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาสื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ รวมถึงการจัดทำแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบ Blended Learning

4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ควรพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันในเครือข่าย AUN และองค์กรพระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในองค์กรพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศ และการร่วมพัฒนาสื่อการสอน

5. ระบบการติดตามและประเมินผล ควรจัดให้มีระบบติดตามผลการดำเนินงานหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนทุกภาคการศึกษา การประเมิน PLOs ตามรอบ (Program Review) และการติดตามบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อประเมินอัตราการมีงานทำและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาผลกระทบระยะยาว ควรดำเนินการศึกษาแบบ Longitudinal Study โดยติดตามบัณฑิตอย่างน้อย 3 ปีหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อประเมินผลของหลักสูตรต่อสมรรถนะการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ Blended Learning และ Online Learning ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยบูรณาการ AI และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

3. การศึกษาเปรียบเทียบ ควรดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศสมาชิก AUN เพื่อระบุแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และพัฒนามาตรฐานหลักสูตรร่วมในระดับภูมิภาค

4. การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล ควรพัฒนาแบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานตามหลักการ Item Response Theory (IRT) และการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่มีความตรงและความเชื่อมั่นสูง

5. การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ควรขยายขอบเขตการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ (International Programme) ที่มุ่งรับนักศึกษาต่างชาติผู้สนใจศึกษาพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งจะเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่สากลในระดับสถาบัน

บรรณานุกรม

ก. ภาษาไทย

กณิกา แสนศรีสม, อนันตชัย เอกะ, อังค์วรา เหลืองนภา, และสุวรีย์ ยอดฉิม. (2565). ทิศทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 15 (หน้า 282–291). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565ก). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. https://www.mhesi.go.th/images/2565/T_1390003.PDF

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565ข). มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. https://www.mhesi.go.th/images/2565/T_1390003.PDF

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565ค). มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. https://www.mhesi.go.th/images/2565/T_1390028.PDF

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565ง). มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. https://www.mhesi.go.th/images/2565/T_1390012.PDF

กัญญารัตน์ เอี่ยมวันทอง. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 6(1), 214–225.

ไกรศร วันละ, และเสาวลักษณ์ โกศลกิติอัมพร. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 7(3), 56–66.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พีบาลานซ์ ดีไซด์แอนด์ปริ้นติ้ง.

ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร. ธนรัช.

ธีรเดช ชื่นประภานุสรณ์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิตยา เปลื้องนุช. (2554). การบริหารหลักสูตร. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิยะนุช เลาศรีรัตนชัย. (2562). การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมบริการ. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 16 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน (หน้า 1717–1725). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระมหาสุทธวัจน์ ธมฺมวจฺจโน. (2563). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 16(3), 45–62.

พระราชวรมุนี. (2564). พระพุทธศาสนากับการเผยแผ่ในโลกยุคใหม่. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มารุต พัฒนาผล. (2567). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

รุจิร์ ภู่สาระ. (2545). การเขียนแผนการสอน. บุ๊ค พอยท์.

วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย. (2563). การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา: แนวคิดและการพัฒนา. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 16(2), 78–96.

วรชัย วิภูอุปรโคตร. (2559). การนำเสนอรูปแบบและกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาค [รายงานการวิจัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2543). การเรียนรู้ตลอดชีวิต: ความจำเป็นและแนวทางการส่งเสริม. วารสารรามคำแหง, 23(3), 89–97.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2545). ASEAN University Network: Cooperation in higher education in ASEAN. ใน ป. ทิพย์รัตน์ (บก.), อาเซียนในสหัสวรรษใหม่ (หน้า 119–140). สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ.

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2565). ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สงัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์มิตรสหาย.

สมคิด พรมจุ้ย, และสุพักตร์ พิบูลย์. (2543). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. จตุพรดีไซน์.

สลิตา สีดอกไม้. (2553).

บทบาทและผลของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนในการพัฒนาเยาวชนเพื่อการบูรณาการอาเซียน [รายงานการวิจัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

https://www.nesdc.go.th/nesdb_en/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=4345

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์. (2548). การประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ณ กรุงฮานอย:

ข้อสังเกตบางประการด้านนโยบายการศึกษา. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 1(1), 33–44.

องค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2564). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ในประเทศไทย. https://thailand.un.org/th/sdgs

อธิจิต กล้าปราบศึก. (2548).

การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจโดยใช้แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร:

กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ [รายงานการวิจัย].

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

อรรชนิดา หวานคง. (2559ก). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21.

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 7(2), 304–314.

อรรชนิดา หวานคง. (2559ข). ภาษาอังกฤษกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล.

วารสารศึกษาศาสตร์, 27(3), 132–145.

อัธิยาพร แก้วงาม. (2561).

ระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานงานประกันคุณภาพแบบดิจิทัลตามเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) [รายงานการวิจัย].

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อาทิตย์ อินต๊ะแก้ว, และปิย สุดิสุสดี. (2563).

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจการบิน. วารสารรัชต์ภาคย์, 14(35), 61–76.

ข. ภาษาอังกฤษ

Amirtharaj, S., Chandrasekaran, G., Thirumoorthy, K., & Muneeswaran, K. (2022). A systematic approach for assessment of attainment in outcome-based education. Higher Education for the Future, 9(1), 8–29. https://doi.org/10.1177/23476311211017744

ASEAN University Network. (2006). ASEAN University Network: Partnership and progress 1995–2005. ASEAN University Network.

ASEAN University Network. (2019). ASEAN University Network annual report 2018–2019. ASEAN University Network.

ASEAN University Network. (2020). ASEAN University Network annual report 2019–2020. ASEAN University Network.

ASEAN University Network. (2020). Guide to AUN-QA assessment at programme level (Version 4.0). ASEAN University Network. https://www.aunsec.org

Borg, W. R., & Gall, M. D. (1989). Educational research: An introduction (5th ed.). Longman.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77–101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Braun, V., & Clarke, V. (2021). Thematic analysis: A practical guide. SAGE Publications.

Bridgstock, R. (2009). The graduate attributes we've overlooked: Enhancing graduate employability through career management skills. Higher Education Research & Development, 28(1), 31–44. https://doi.org/10.1080/07294360802444347

Brown, H. D., & Abeywickrama, P. (2018). Language assessment: Principles and classroom practices (3rd ed.). Pearson Education.

Byram, M. (2021). Teaching and assessing intercultural communicative competence: Revisited (2nd ed.). Multilingual Matters. https://doi.org/10.21832/9781800410251

Chapelle, C. A., & Sauro, S. (Eds.). (2017). The handbook of technology and second language teaching and learning. Wiley-Blackwell. https://doi.org/10.1002/9781118914069

Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates. https://doi.org/10.4324/9780203771587

Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). CLIL: Content and language integrated learning. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9780521130219

Deming, W. E. (1986). Out of the crisis. MIT Press.

Dewey, J. (1938). Experience and education. Macmillan.

Doolittle, P. E., Wojdak, K., & Walters, A. (2023). Defining active learning: A restricted systematic review. Teaching & Learning Inquiry, 11.

EF Education First. (2023). EF English proficiency index 2023: A ranking of 113 countries and regions by English skills (13th ed.). EF Education First. https://www.ef.com/wwen/epi/

Gardner, R. C. (2011). Language learning motivation: The student, the teacher, and the researcher. Texas Papers in Foreign Language Education, 6(1), 1–18.

Harden, R. M. (2007). Outcome-based education — the future is today. Medical Teacher, 29(7), 625–629. https://doi.org/10.1080/01421590701729930

Harvey, P. (2019). Buddhism and its others: Comparative reflections on Buddhism and Abrahamic religions. Journal of Buddhist Studies, 17(2), 45–67.

Hennebry-Leung, M. (2023). Language learning motivation, learner agency, and the medium of instruction. Psychology in the Schools. https://doi.org/10.1002/pits.22935

Hidalgo, D. R., & Ortega-Sánchez, D. (2023). CLIL (content and language integrated learning) methodological approach in the bilingual classroom: A systematic review. International Journal of Instruction, 16(3), 915–934. https://doi.org/10.29333/iji.2023.16349a

Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). English for specific purposes: A learning-centered approach. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511733031

Johnson, M. K. (2022). Quality assurance in Southeast Asian higher education: The impact of AUN-QA framework. Asian Journal of University Education, 18(2), 234–251.

Kerr, J. F., & Keneth, R. A. (1976). Changing the curriculum. University of London Press.

Khan, M. S. H., Salele, N., Hasan, M., & Abdou, B. O. (2023). Factors affecting student readiness towards OBE implementation in engineering education: Evidence from a developing country. Heliyon, 9(10), Article e20905. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e20905

Kirkpatrick, A. (2016). English as a lingua franca in ASEAN: A multilingual model. Hong Kong University Press.

Kittipongpisut, A., Princhankol, P., & Thamwipat, K. (2023). Synthesis of digital content and activities to promote Thai students' perceptions through the four principles of Buddhism. Hong Kong Journal of Social Sciences, (62).

Lee, J. H., Lee, H., & Lo, Y. Y. (2023). Effects of EMI-CLIL on secondary-level students' English learning: A multilevel meta-analysis. Studies in Second Language Learning and Teaching, 13(2), 317–345. https://doi.org/10.14746/ssllt.38277

Lee, J.-Y. (2024). Pedagogical effects of CLIL in Asia's higher education: An empirical reassessment. SAGE Open, 14(3). https://doi.org/10.1177/21582440241271140

Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). Naturalistic inquiry. SAGE Publications.

Oliva, P. F. (1992). Developing the curriculum (3rd ed.). HarperCollins.

Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2004). Curriculum: Foundations, principles, and issues (4th ed.). Pearson Education.

Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2021). Approaches and methods in language teaching (3rd ed.). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009024372

Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). Curriculum planning for better teaching and learning (4th ed.). Holt, Rinehart and Winston.

Spady, W. G. (1994). Outcome-based education: Critical issues and answers. American Association of School Administrators.

Stockwell, G. (Ed.). (2012). Computer-assisted language learning: Diversity in research and practice. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9781139060981

Taba, H. (1962). Curriculum development: Theory and practice. Harcourt, Brace & World.

Thompson, J. (2020). Digital tools for Buddhist education: Innovations and challenges. Digital Buddhism, 8(3), 112–135.

Tomlinson, M. (2017). Forms of graduate capital and their relationship to graduate employability. Education + Training, 59(4), 338–352. https://doi.org/10.1108/ET-05-2016-0090

Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st century skills: Learning for life in our times. Jossey-Bass.

Tushar, H., & Sooraksa, N. (2023). Global employability skills in the 21st century workplace: A semi-systematic literature review. Heliyon, 9(11), Article e21023. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e21023

Tyler, R. W. (1949). Basic principles of curriculum and instruction. University of Chicago Press.

Ukhote, A., Phaenthong, P., & Sukhawattano (Ketkatuk), P. S. (2023). English utilization of Thai overseas Dhammaduta monks in Buddhism propagation. International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews, 3(1), 75–82. https://doi.org/10.14456/jsasr.2023.8

Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds. & Trans.). Harvard University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กลุ่มที่ 9 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

1. ปรัชญาของหลักสูตร

“สร้างบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”

ตารางแสดงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร

PLOs	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก			ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน			
	ผู้ใช้บัณฑิต	ศิษย์เก่า	ผู้ปกครอง	มหาวิทยาลัย	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	นักศึกษาปัจจุบัน	อว
PLO1	/			/	/		
PLO2	/		/	/	/	/	
PLO3	/	/	/	/	/	/	/
PLO4	/			/	/		
PLO5	/	/	/	/	/	/	/
PLO6					/		

ตารางแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร; PLOs

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (PEOs)	**ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร; PLOs**
1.มีความรู้และทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและประกอบอาชีพได้	PLO1 **อธิบาย**หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นภาคภาษาอังกฤษได้ PLO2 **ใช้**ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้
2. มีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ คำศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ ภาษาอังกฤษ และภาษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ และเป็นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	PLO3 **ใช้**ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์และเหมาะสมกับบริบททางสังคม
3. มีความประพฤติที่ดีงาม เป็นพลเมืองโลกที่ดีตามหลักพระพุทธศาสนาและเป็นประโยชน์ต่อสังคม	PLO4 **ประยุกต์**หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง กับความมีระเบียบความสามัคคี และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
4. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการทำงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	PLO5 **ใช้**เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
5. มีความรู้ด้านวรรณกรรมภาษาอังกฤษเพื่อประเมินคุณค่าในแง่สุนทรียภาพและประโยชน์ต่อสังคม	PLO6 **ประเมิน**คุณค่าวรรณกรรมภาษาอังกฤษเพื่อสุนทรียภาพของชีวิตและสังคม

ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อการทำ Backward Curriculum Design

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)
PLO1 **อธิบาย** หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นภาคภาษาอังกฤษได้	✓	✓		
PLO2 **ใช้** ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้		✓		
PLO3 **ใช้** ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์และเหมาะสมกับบริบททางสังคม	✓	✓		
PLO4 **ประยุกต์** หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง กับความมีระเบียบ ความสามัคคี และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม				✓
PLO5 **ใช้** เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อเพิ่ม		✓	✓	

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)
PLO1 **อธิบาย** หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นภาคภาษาอังกฤษได้	✓	✓		
PLO2 **ใช้** ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้		✓		
ประสิทธิภาพในการทำงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา				
PLO6 **ประเมิน** คุณค่าวรรณกรรมภาษาอังกฤษเพื่อสุนทรียภาพของชีวิตและสังคม		✓		✓

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะ (Skills)	จริยธรรม (Ethics)	ลักษณะบุคคล (Character)
PLO1 อธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นภาคภาษาอังกฤษได้	✓	✓		
PLO2 ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้		✓		
PLO3 ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์และเหมาะสมกับบริบททางสังคม	✓	✓		
PLO4 ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง กับความมีระเบียบ ความสามัคคี และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม				✓
PLO5 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา		✓	✓	
PLO6 ประเมินคุณค่าวรรณกรรมภาษาอังกฤษ เพื่อสุนทรียภาพของชีวิตและสังคม		✓		✓

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)
PLO1 **อธิบาย**หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษได้	K1ความรู้ด้านคำศัพท์ วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา K2ความรู้ด้านหลักการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ K3... ความรู้ด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	SS1...ทักษะด้านการใช้คำศัพท์ วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา SS2...ทักษะด้านด้านการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ SS3...ทักษะด้านด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ		
PLO2 **ใช้**ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้		SS1 ทักษะการเล่าเรื่อง SS2 ทักษะการอธิบายหลักธรรม SS3 ทักษะการสรุปความ SS4 ทักษะการเปรียบเทียบ		
PLO3 **ใช้**ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์และเหมาะสมกับบริบททางสังคม	K1 ความรู้ด้านสัทศาสตร์และสัทวิทยา K2 ความรู้ด้านวิทยาหน่วยคำ K3 ความรู้ด้านวากยสัมพันธ์ K4 ความรู้ด้านอรรถศาสตร์ K5 ความรู้ด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ K6 ความรู้ด้านภาษาศาสตร์กับการเรียนการสอนภาษา	SS1 ทักษะด้านการออกเสียง คำศัพท์ กฎการใช้ทางไวยากรณ์ เข้าใจวัฒนธรรมทางภาษา SS2 ทักษะการนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ SS3 ทักษะการใช้กลวิธีการพูดเพื่อการสื่อสาร SS4 ทักษะการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบท SS5 ทักษะการเชื่อมโยงโครงสร้างทางภาษากับความคิด		
PLO4 **ประยุกต์**หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง กับความมีระเบียบ ความสามัคคี และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม				A1 มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง A2 ปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่น A3 ช่วยเหลืองานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)
PLO1 **อธิบาย**หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษได้	K1ความรู้ด้านคำศัพท์วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา K2ความรู้ด้านหลักการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ K3... ความรู้ด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	SS1...ทักษะด้านการใช้คำศัพท์ วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา SS2...ทักษะด้านด้านการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ SS3...ทักษะด้านด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ		
PLO5 **ใช้**เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา		SS1 ทักษะด้านการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ SS2 ทักษะด้านการใช้ AI SS3 ทักษะด้านการพัฒนาเว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย SS4 ทักษะด้านการผลิตอีบุ๊ค SS5 ทักษะด้านการผลิตวีดีโอ SS6 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมทางสถิติ SS7 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมเฉพาะด้าน	GS1 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมเอกสาร GS2 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมคำนวณ GS3 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมนำเสนอ GS4 ทักษะด้านการสืบค้นข้อมูล GS5 ทักษะด้านสมรรถนะดิจิทัล	
PLO6 **วิเคราะห์**วรรณคดีภาษาอังกฤษ เพื่อสุนทรียภาพของชีวิตและสังคม ตามหลักการ การประเมินคุณค่าทางวรรณคดี		SS1 ทักษะการวิเคราะห์**เนื้อหา**และภาษา SS2 ทักษะการวิเคราะห์**ภาพพจน์** SS3 ทักษะการวิเคราะห์**อุปมาอุปไมย** SS4 ทักษะการวิเคราะห์ทาง		A1 ความเป็นกลางไม่เอนเอียง A2 คุณค่าด้านวรรณศิลป์ A3 คุณค่าด้านแนวคิด A4 คุณค่าด้านเนื้อหา A5 คุณค่าด้านสังคม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)
PLO1 **อธิบาย**หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษได้	K1ความรู้ด้านคำศัพท์วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา K2ความรู้ด้านหลักการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ K3... ความรู้ด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	SS1...ทักษะด้านการใช้คำศัพท์ วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา SS2...ทักษะด้านด้านการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ SS3...ทักษะด้านด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ		
		ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม. SS4 ทักษะการวิจารณ์		

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)	รายวิชา (course)
PLO1 **อธิบาย** หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษได้	K1 ความรู้ด้านคำศัพท์ วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา K2ความรู้ด้านหลักการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ K3ความรู้ด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	SS1 ทักษะด้านการใช้คำศัพท์ วลีสำนวนและประโยคภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา SS2 ทักษะด้านด้านการ**เขียนเรียงความธรรมะภาค**ภาษาอังกฤษ SS3 ทักษะด้านด้านการ**อภิปราย**และ**นำเสนอ**ในธรรมะภาคภาษาอังกฤษ			-โครงสร้างและวากสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ(K1)(SS1) -การอ่าน – เขียนภาษาอังกฤษ (K2)(SS2) -ภาษาอังกฤษเพื่อการพูดในที่สาธารณะและการนำเสนอ(K3)(SS3) -ภาษาอังกฤษเพื่อการค้นคว้าและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (K1+K2+K3+SS1+SS2+SS3)
PLO2 **ใช้**ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้		SS4 ทักษะการเล่าเรื่อง SS5 ทักษะการสรุปความ SS6 ทักษะการเปรียบเทียบ			การฟัง – พูดภาษาอังกฤษ (SS4-5-6) การผลิตคอนเทนต์และสื่อดิจิทัลภาษาอังกฤษ (SS4-5-6)
PLO3 **ใช้**ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์ให้เหมาะสมกับอาชีพและบริบททางสังคม	K4 ความรู้ด้านสัทศาสตร์และสัทวิทยา K5 ความรู้ด้านวิทยาหน่วยคำ K6 ความรู้ด้านวากยสัมพันธ์ K7 ความรู้ด้านอรรถศาสตร์ K8 ความรู้ด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ K9 ความรู้ด้านภาษาศาสตร์กับการเรียนการสอนภาษาและอาชีพ	SS7 ทักษะด้านการออกเสียง คำศัพท์ กฎการใช้ทางไวยากรณ์ เข้าใจวัฒนธรรมทางภาษา SS8 ทักษะการใช้กลวิธีการพูดเพื่อการสื่อสาร SS9 ทักษะการเชื่อมโยงโครงสร้างทางภาษากับความคิด			การแปล (K9+SS7+SS5) -อรรถศาสตร์ภาษาอังกฤษ (K7) -สัทศาสตร์และสัทวิทยาภาษาอังกฤษ (K4+SS7) -ภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเบื้องต้น (K4+K5+K6+K7+K8+K9) โครงสร้างและวากยสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ(k6+K5) -ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม(SS7) -สัมมนาภาษาอังกฤษ (SS8+SS9+SS5) การออกเสียงภาษาอังกฤษ (K4+K9+SS7+SS8)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)	รายวิชา (course)
		SS10 ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ			-การเป็นผู้ประกอบการในตลาดการค้าสมัยใหม่ (A1+A2+A3) - การฝึกประสบการณ์อาชีพทางภาษาอังกฤษ 1 (A1+A2+A3) -การฝึกประสบการณ์อาชีพทางภาษาอังกฤษ 2 (A1+A2+A3) -ภาษาอังกฤษธุรกิจ (K9+A1+A2+SS7+SS8) -ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม (K9+A1+A2+SS7+SS8) -ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ (K9+A1+A2+SS7+SS8) ภาษาอังกฤษเพื่อการวัดมาตรฐานสากล 1 (K4+K5+K6+K7+K8+K9) ภาษาอังกฤษเพื่อการวัดมาตรฐานสากล 2 (K4+K5+K6+K7+K8+K9) ภาษาอังกฤษจากภาพยนต์และสื่ออินเทอร์เน็ต (SS4+SS5+SS10)
PLO4 **ประยุกต์**หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา				A1 มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	-วิถีมมร(A1+A2+A3)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)	รายวิชา (course)
ที่เกี่ยวข้อง กับความมีระเบียบความสามัคคีและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม				A2 ปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่น A3 ช่วยเหลืองานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม	
PLO5 **ใช้** เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา		SS10 ทักษะด้านการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ SS11 ทักษะด้านการใช้ AI SS12 ทักษะด้านการพัฒนาเว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย SS13 ทักษะด้านการผลิตอีบุ๊ค SS14 ทักษะด้านการผลิตวีดีโอ SS15 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมทางสถิติ SS16 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมเฉพาะด้าน	GS1 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมเอกสาร GS2 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมคำนวณ GS3 ทักษะด้านการใช้โปรแกรมนำเสนอ GS4 ทักษะด้านการสืบค้นข้อมูล GS5 ทักษะด้านสมรรถนะดิจิทัล		-ระเบียบวิธีวิจัยทางภาษา (K4+K5+K6+K7+K8+K9+GS1+GS2+GS3+GS4+SS15) -คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออาชีพ (GS1+ GS2+ GS3+ GS4+ GS5+SS10+ SS11+ SS12+ SS13+ SS14+ SS15+ SS16)
PLO6 **วิเคราะห์**วรรณคดีภาษาอังกฤษเพื่อสุนทรียภาพของชีวิตและสังคม ตามหลักการ การ		SS17 ทักษะการวิเคราะห์**เนื้อหา**และภาษา SS18 ทักษะการวิเคราะห์**ภาพพจน์** SS19 ทักษะการวิเคราะห์**อุปมาอุปไมย**		A4 ความเป็นกลางไม่เอนเอียง A5 คุณค่าด้านวรรณศิลป์ A6 คุณค่าด้านแนวคิด A7 คุณค่าด้านเนื้อหา A8 คุณค่าด้านสังคม	วรรณคดีอังกฤษและอเมริกันเบื้องต้น (SS17+ SS18+ SS19+ SS20+ SS21)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)	รายวิชา (course)
ประเมินคุณค่าทางวรรณคดี		SS20 ทักษะการวิเคราะห์ทาง **ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม**. SS21 ทักษะการวิจารณ์			

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะเฉพาะ (Specific Skills)	ทักษะทั่วไป (Generic Skills)	ทัศนคติและจรรยา (Attitude/Affection)	รายวิชา (course)
PLO1	K1 K2 K3	SS1 SS2 SS3			
PLO2		SS4 SS5 SS6			
PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9	SS7 SS8 SS9			
PLO4				A1 A2 A3	
PLO5		SS10 SS11 SS12 SS13 SS14 SS15 SS16	GS1 GS2 GS3 GS4 GS5		
PLO6		SS17 SS18 SS19 SS20 SS21		A4 A5 A6 A7 A8	

ชื่อวิชา	PLO1	PLO2	PLO3	PLO4	PLO5	PLO6
-โครงสร้างและวากสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ (K1) (SS1)	●					
-การอ่าน – เขียนภาษาอังกฤษ (K2) (SS2)	●					
-ภาษาอังกฤษเพื่อการพูดในที่สาธารณะและการนำเสนอ (K3) (SS3)	●					
-ภาษาอังกฤษเพื่อการค้นคว้าและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (K1+K2+K3+SS1+SS2+SS3)	●					
การฟัง – พูดภาษาอังกฤษ (SS4-ss5-ss6)		●				
การผลิตคอนเทนต์และสื่อดิจิทัลภาษาอังกฤษ (SS4-5-6)		●				
การแปล (K9+SS7+SS5)		●	●			
-อรรถศาสตร์ภาษาอังกฤษ (K7)			●			
-สัทศาสตร์และสัทวิทยาภาษาอังกฤษ (K4+SS7)			●			
-ภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเบื้องต้น(K4+K5+K6+K7+K8+K9)			●			
โครงสร้างและวากยสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ(k5+K6)			●			
-ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (SS7)			●			
-สัมมนาภาษาอังกฤษ (SS8+SS9+SS5)		●	●			
การออกเสียงภาษาอังกฤษ(K4+K9+SS7+SS8)			●			
-การเป็นผู้ประกอบการในตลาดการค้าสมัยใหม่ (A1+A2+A3)				●		
- การฝึกประสบการณ์อาชีพทางภาษาอังกฤษ 1(A1+A2+A3+ GS1+ GS2+ GS3+ GS4+ GS5+SS10+ SS11+ SS12+ SS13+ SS14+ SS15+ SS16				●	●	

ชื่อวิชา	PLO1	PLO2	PLO3	PLO4	PLO5	PLO6
-การฝึกประสบการณ์อาชีพทางภาษาอังกฤษ 2(A1+A2+A3+ GS1+ GS2+ GS3+ GS4+ GS5+SS10+ SS11+ SS12+ SS13+ SS14+ SS15+ SS16				●	●	
-ภาษาอังกฤษธุรกิจ(K9+A1+A2+SS7+SS8)			●	●		
-ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม(K9+A1+A2+SS7+SS8)			●	●		
-ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์(K9+A1+A2+SS7+SS8)			●	●		
ภาษาอังกฤษเพื่อการวัดมาตรฐานสากล 1 (K4+K5+K6+K7+K8+K9)			●			
ภาษาอังกฤษเพื่อการวัดมาตรฐานสากล 2(K4+K5+K6+K7+K8+K9)			●			
ภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์และสื่อออินเทอร์เน็ต (SS4+SS5+SS10)		●		●		
-วิถีมมร(A1+A2+A3)				●		
-ระเบียบวิธีวิจัยทางภาษา (K4+K5+K6+K7+K8+K9+GS1+GS2+ GS3+GS4+SS15)			●	●	●	
-คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออาชีพ (GS1+ GS2+ GS3+ GS4+ GS5+SS10+ SS11+ SS12+ SS13+ SS14+ SS15+ SS16)					●	
วรรณคดีอังกฤษและอเมริกันเบื้องต้น (SS17+ SS18+ SS19+ SS20+ SS21)						●

แบบประเมินการใช้โครงร่าง

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นการส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ

ระดับคุณภาพการประเมิน ให้เขียนเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องระดับการประเมิน ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือสอดล้องในระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือสอดล้องในระดับ **มาก**

3 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือสอดล้องในระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือสอดล้องในระดับ **น้อย**

1 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือสอดล้องในระดับ **น้อยที่สุด**

ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการจัดการเรียน

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประเมิน

กรุณากรอกข้อมูลต่อไปนี้:

ชื่อ-สกุล: _____

ตำแหน่ง: _____

หน่วยงานที่สังกัด: _____

บทบาทในหลักสูตร (เช่น อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้ประเมินหลักสูตร): _____

ระยะเวลาในการมีส่วนร่วมในหลักสูตร: _____

2. แบบประเมินการใช้โครงร่างหลักสูตร

ตอนที่ 1: การประเมินโครงร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสมรรถนะ

รายการประเมิน	**พฤติกรรมบงชี้**	**ระดับการประเมิน**					**ข้อเสนอแนะ**
		5	**4**	**3**	**2**	**1**	
1. ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตร	หลักสูตรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและเหมาะสมในการเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา						
2. การส่งเสริมทักษะการสื่อสาร	หลักสูตรมีการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการสื่อสาร						

รายการประเมิน	พฤติกรรมบงชี้	ระดับการประเมิน					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
	ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการเผยแพร่ศาสนา						
3. ความสอดคล้องกับทักษะการประกอบอาชีพ	เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ						
4. การบูรณาการความรู้	การจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาด้านพระพุทธศาสนากับทักษะภาษาอังกฤษอย่างเหมาะสม						
5. การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง	นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ เช่น การพูดสุนทรพจน์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา						

ตอนที่ 2: การส่งเสริมการเรียนรู้และพฤติกรรม

รายการประเมิน	พฤติกรรมบงชี้	ระดับการประเมิน					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
6. การใช้สื่อและเทคโนโลยี	มีการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ						
7. การพัฒนาทักษะการฟัง-พูด	กิจกรรมที่ออกแบบเพื่อฝึกทักษะการฟังและการพูดเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา						
8. การสนับสนุนจากอาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ให้คำแนะนำและสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแพร่ศาสนา						
9. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	การเรียนรู้ที่เน้นความมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา						
10. การปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	นักศึกษาสามารถประยุกต์และพัฒนาทักษะใหม่ๆ ตามการเรียนรู้ได้						

ตอนที่ 3: การประเมินโครงร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสมรรถนะ (แบบ Likert Scale)

รายการประเมิน	พฤติกรรมบงชี้	ระดับการประเมิน					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
1. ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตร	หลักสูตรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและเหมาะสมในการเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา						
2. การส่งเสริมทักษะการสื่อสาร	หลักสูตรมีการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ใช้ในการเผยแพร่ศาสนา						
3. ความสอดคล้องกับทักษะการประกอบอาชีพ	เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ						
4. การบูรณาการความรู้ด้านพระพุทธศาสนา	การจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาด้านพระพุทธศาสนากับทักษะภาษาอังกฤษอย่างเหมาะสม						

รายการประเมิน	พฤติกรรมบงชี้	ระดับการประเมิน					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
5. การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง	นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ เช่น การพูดสุนทรพจน์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา						

ตอนที่ 4: ความสอดคล้องของเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	พฤติกรรมบงชี้	ระดับการประเมิน					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
1. ความสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศาสนาพุทธ	เนื้อหาหลักสูตรมีการเชื่อมโยงแนวคิดการศึกษาและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ						
2. การสนับสนุนให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม	หลักสูตรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่เหมาะสมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา						
3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ	กิจกรรมที่จัดขึ้นเน้นการฝึกปฏิบัติจริง เช่น การเขียนสุนทรพจน์เกี่ยวกับศาสนาหรือการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษ						
4. การประยุกต์ใช้หลักสูตรในชุมชน	หลักสูตรมีการนำความรู้ไปเผยแพร่และให้บริการแก่ชุมชน เช่น การให้คำแนะนำทางศาสนาภาษาอังกฤษในกิจกรรมต่าง ๆ						
5. การพัฒนาสมรรถนะการวิเคราะห์	นักศึกษามีโอกาสฝึกการวิเคราะห์และสะท้อนเกี่ยวกับเนื้อหาทางศาสนาภาษาอังกฤษ						

ตอนที่ 5: ความพึงพอใจและประสิทธิผลของการเรียนรู้

รายการประเมิน	พฤติกรรมบงชี้	ระดับการประเมิน					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
1. ความพึงพอใจของนักศึกษา	นักศึกษารู้สึกพึงพอใจกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร						
2. การเสริมสร้างความมั่นใจในการสื่อสาร	หลักสูตรช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแพร่ศาสนา						
3. การส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์	หลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษา						
4. การส่งเสริมการเป็นผู้นำทางการเผยแพร่ศาสนา	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำในการเผยแพร่ศาสนาและทักษะการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ						
5. การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	ผลลัพธ์จากการเรียนรู้สามารถวัดและประเมินได้อย่างชัดเจน เช่น ความสำเร็จในการเผยแพร่ความรู้ทางศาสนาภาษาอังกฤษ						

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร

กรุณาระบุข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น:

ข้อเสนอแนะ:

_____

_____

_____

ความเห็นเพิ่มเติม

_____

_____

_____

_____

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสำรวจ ความต้องการ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษในการการประกอบอาชีพและเผยแพร่พระพุทธศาสนา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. เพื่อหาแนวทางในพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษ ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ

โดยแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)นี้เป็นเก็บข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษ ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ

การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยข้อมูลทั้งหมดจะสรุป วิเคราะห์ ในภาพรวม ตามข้อคำถามผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บเป็นความลับ และจะไม่นำไปใช้ในวัตถุประสงค์อย่างอื่น

เรียน/เจริญพรขอบคุณ
พระมหาเกรียงไกร เพ็ชสังคาด
หัวหน้าคณะผู้วิจัย

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำชี้แจงการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) แนะนำตนเองและทีมงาน
2. ผู้ดำเนินการสนทนาชี้แจงจุดมุ่งหมายในการสนทนากลุ่ม และวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ผู้เข้าร่วมสนทนาแนะนำตนเอง
4. เริ่มคำถามในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมไว้ตามประเด็นต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามประเด็นในกลุ่มทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน
5. สรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คาดหวังผลลัพธ์ Learning outcomes ไปในทิศทางอย่างไร

2. สมรรถนะ (Competency) ที่หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่บัณฑิตต้องมีเป็นอย่างไร

3. หลักสตูรมีการกำหนดผู้มีส่วนได้เสียและวิธีการได้มาซึ่งความต้องการและความคาดหวังอย่างไรที่นำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียน (Program Learning Outcomes: PLOs)อย่างไร

4. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ควรมีรูปแบบอย่างไร

5.แนวทางการส่งเสริม การบริหาร หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นอย่างไร

1. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คาดหวังผลลัพธ์ Learning outcomes อย่างไร

.....

.....

.....

....

.....

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ผลลัพธ์ของหลักสูตรที่จะเป็นคาดหวังได้อย่างไรแสดงจุดเน้นการสอน การจัดการเรียน การจัดกิจกรรมที่ใช้ภาษาอังกฤษที่ต้องสอดคล้องกับหลักคุณธรรม จริยธรรม ให้กับบัณฑิต ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยโดยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (Program Learning Outcomes) PLOs อย่างไร

1. Program Learning Outcomes (PLOs) สิ่งที่หลักสูตร ต้องการ/คาดหวัง ให้บัณฑิตเป็นเมื่อเรียนครบตามโปรแกรมของหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

.....

2. Course Learning Outcomes (CLOs) สิ่งที่รายวิชา ต้องการ/คาดหวัง ให้บัณฑิตได้รับเมื่อเรียนครบตามเนื้อหาของรายวิชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. การกำหนด Year Learning Outcomes (YLOs) จะมีแนวทางการออกแบบ Outcomes based Educationซึ่ง Outcomes based Education ทิศทางอย่างไร

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

PLO1

.....

.....

PLOs1 .....

PLOs2 .....

PLOs3 .....

ข้อเสอนแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

2. สมรรถนะ (Competency) ที่หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่บัณฑิตต้องมีเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. หลักสตูรมีการกำหนดผู้มีส่วนได้เสียและวิธีการได้มาซึ่งความต้องการและความคาดหวังอย่างไรที่นำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อตอบโจทย์ข้อกำหนดพื้นฐานสำคัญและความต้องการที่จำเป็นของผู้มีส่วนได้เสียของหลักสูตร (stakeholder) อย่างไร

.....

.....

.....

4. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. แนวทางการส่งเสริม การบริหาร หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปะศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริม ความสามารถ ในการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำผลจากการสำรวจไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

☐ 3. เพศทางเลือกอื่น ๆ

2. อายุ

☐ 1. 20 – 29 ปี

☐ 2. 30 – 39 ปี

☐ 3. 40 – 49 ปี

☐ 4. 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1. ปริญญาตรี

☐ 2. ปริญญาโท

☐ 3. ปริญญาเอก

4. สาขาสูงสุดที่จบ..... ...

5. ตำแหน่งปัจจุบัน..... ....

ตอนที่ 2 รายละเอียดของความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร

1.ท่านเคย เข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงานเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการประกอบอาชีพหรือไม่

☐ 1. เคย

☐ 2. ไม่เคย

ถ้าเคย มีรายละเอียดดังนี้

- ครั้งที่
- เรื่องที่เข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน
- ระยะเวลา (วัน)
- หน่วยงานที่จัด

2. ท่านมีความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประกอบอาชีพหรือไม่

☐ 1. ต้องการ

☐ 2. ไม่ต้องการ

รายการความต้องการและความจำเป็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	☐	☐	☐	☐	☐
การฝึกการใช้ภาษาอังกฤษในการแปลบทสวดมนต์และคำสอนทางพระพุทธศาสนา	☐	☐	☐	☐	☐
การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเล่าเรื่องและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา	☐	☐	☐	☐	☐
การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษในบริบททาง	☐	☐	☐	☐	☐
ศาสนาและการประกอบอาชีพ	☐	☐	☐	☐	☐
การเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานเผยแผ่	☐	☐	☐	☐	☐
พระพุทธศาสนา	☐	☐	☐	☐	☐
การใช้ภาษาอังกฤษในงานการท่องเที่ยวและ	☐	☐	☐	☐	☐
การประชาสัมพันธ์	☐	☐	☐	☐	☐

ขอขอบคุณอย่างสูงในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย

แผนพัฒนาหลักสูตร “การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร

หัวข้อ	ปี 2567-2568																	
	มกราคม		กุมภาพันธ์				เมษายน - มิถุนายน					สิงหาคม-กันยายน				ตุลาคม		
	20-26	27-2	3-9	10-16	17-23	24-1	2-8	9-15	16-22	23-29	30-5	6-12	13-19	20-26	27-3	4-10	11-17	18-19
1. ศึกษาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	◄	►																
2. นำเสนอแผนการทำหลักสูตร				◄	►													
3. ศึกษา Stakeholder’s Need							◄	►										
4. จัดทำร่างสังเขปหลักสูตร												◄	►					
5. นำเสนอข้อมูลที่จะทำหลักสูตร															◄	►		
6. ปรับปรุง/แก้ไขหลักสูตรตามข้อเสนอแนะ																◄	►	
7. นำเสนอข้อมูล/วิพากษ์หลักสูตร													◄	►	►	►	►	
8. พัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไขหลักสูตรตามข้อเสนอแนะ																	◄	►
9. นำเสนอข้อมูล/วิพากษ์หลักสูตร																	◄	►
10.พัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไขหลักสูตรตามข้อเสนอแนะ																	◄	►
11.จัดกิจกรรม																	◄	►
12.สรุปและประเมินผลกิจกรรม																	◄	►
13.นำเสนอผลการใช้หลักสูตร																	◄	►

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตร

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

.....

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ ธงชัย	ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงจันทร์ เหมเชื้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. ดร.พิเชษฐ์ มุสิกะโปดก	ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นางสาวนุชนภา รื่นอบเชย	ผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อคณะกรรมการร่างหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง 2569)

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

.....

1. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์	ประธานกรรมการ
2. หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก	รองประธานกรรมการ
3. พระกิตติสารสุธี, ดร.	กรรมการ
4. พระมหาวิโรจน์ ญาณวีโร, ดร.	กรรมการ
5. นางสาวอรรชนิดา หวานคง	กรรมการ
6. ดร. สมโภชน์ โว้วงษ์	กรรมการและเลขานุการ

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อโครงการ การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ชื่อผู้วิจัย -----

ชื่อผู้เข้าร่วม การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า.....ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย)
(.....)

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการในการวัดและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์พิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่า หลักสูตรนั้น ๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้ว บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่เพียงใด มีอะไรต้องแก้ไข เพื่อนำผลมาใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่า

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร (สุนีย์ ภู่พันธ์ . 2546. หน้า 250-251)

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่า หลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไร

2. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่าลักษณะของส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรในแง่ต่าง ๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลว่าสอดคล้องต้องกันหรือไม่ หรือสนองความต้องการหรือไม่

3. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ มีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง การประเมินผลในลักษณะนี้ มักจะดำเนินไปในช่วงที่ขณะใช้หลักสูตร

4. เพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตร เป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหาทางแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ

5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

6. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆ ในหลักสูตร

7. เพื่อช่วยในการตัดสินว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือควรปรับปรุงพัฒนาหรือเพื่อยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้นหมด การประเมินผลในลักษณะนี้ จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใด เหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เราทราบถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตร การประเมินผลมีประโยชน์ในการจัดการศึกษา การจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยผลจากการประเมินผลเป็นสำคัญ ประโยชน์ของการประเมินผลหลักสูตรมีดังนี้

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้น มีจุดดีหรือจุดเสียตรงไหน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงให้ถูกจุด ส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2. สร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และค่านิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดในหมู่ประชาชน

3. ช่วยในการบริหารทางด้านวิชาการ ผู้บริหารจะได้รู้ว่าควรจะตัดสินใจและสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริการทางใดบ้าง

4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา

5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนนักเรียนได้ผลดี ด้วยความร่วมมือกันทั้งทางโรงเรียนและทางบ้าน

6. ให้ผู้ปกครองทราบความเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกันระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับทางโรงเรียน

7. ช่วยให้การประเมินผลเป็นระบบระเบียบ เพราะมีเครื่องมือและหลักเกณฑ์ทำให้เป็นเหตุผลในทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น

8. ช่วยชี้ให้เห็นคุณค่าของหลักสูตร

9. ช่วยให้สามารถวางแผนการเรียนในอนาคตได้ ข้อมูลของการประเมินผลหลักสูตร ทำให้ทราบเป้าหมายแนวทางและขอบเขตในการดำเนินการศึกษาของโรงเรียน

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร

สุนีย์ ภู่พันธ์. (2546) ได้สรุปขั้นตอนการประเมินหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการประเมิน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการประเมินเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการในการดำเนินการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนว่าจะประเมินอะไรในส่วนใด ด้วยวัตถุประสงค์อย่างไร เช่น ต้องการประเมินเอกสารหลักสูตรเพื่อดูว่าเอกสารหลักสูตรถูกต้อง สมบูรณ์สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแค่ไหน หรือจะประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ในเรื่องอะไรแค่ไหน การกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินที่ชัดเจนทำให้เราสามารถกำหนดวิธีการ เครื่องมือและขั้นตอนในการประเมินได้อย่างถูกต้องและทำให้การประเมินหลักสูตรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลถูกต้องเป็นที่เชื่อถือได้

2. ขั้นกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะใช้ในการประเมินผล เกณฑ์การประเมินจะเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพในส่วนของหลักสูตรที่ถูกประเมิน

3. ขั้นการสร้างเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหรือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะมีผลทำให้การประเมินนั้นน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน เครื่องมือที่ใช้มีหลายอย่างซึ่งผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้และสร้างอย่างมีคุณภาพ เชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรงสูง

4. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นนี้ผู้ประเมินต้องเก็บรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตและระยะเวลาที่กำหนดไว้

5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นนี้ผู้ประเมินจะต้องกำหนดวิธีการจัดระบบข้อมูล พิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม แล้วจึงวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6. ขั้นสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการประเมิน

7. ขั้นนำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาหลักสูตร

ตัวอย่างเครื่องมือแนวทางการประเมินหลักสูตร

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิสัยทัศน์	1. วิสัยทัศน์ที่กำหนดได้จากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนด้าน สภาพปัญหา ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ศักยภาพของบุคลากร นักเรียน ครุภัณฑ์ 2. วิสัยทัศน์สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน 3. วิสัยทัศน์ที่กำหนดได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง 4. วิสัยทัศน์มีเป้าหมายที่ชัดเจนรองรับ 5. วิสัยทัศน์มีจุดเน้นของโรงเรียน 6. วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมีระยะเวลาที่แน่นอน					
ภารกิจ	1. แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน 2. สะท้อนถึงวิธีดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ 3. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4. ตรงกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา					
เป้าหมาย	1. เป้าหมายมีความชัดเจน 2. สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 3. สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 4. มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน 5. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินไว้ชัดเจน 6. มีการกำหนดวิธีการประเมินที่ชัดเจน					

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	1. สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 2. สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา 3. มีหน่วยการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ตลอดปีการศึกษา					
การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้	1. สถานศึกษาได้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในการพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน 2. สถานศึกษาได้ส่งเสริมการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 3. สถานศึกษาได้ส่งเสริมผู้สอนให้จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน 4. สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ 5. การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความยืดหยุ่นสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน 6. สถานศึกษาได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน					
สาระการเรียนรู้ 4 สาระ	1. สาระการเรียนรู้แต่ละสาระประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้และเรื่องราวที่เด็กสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก 2. สาระการเรียนรู้แต่ละเรื่องครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 3. มีสาระการเรียนรู้ ครบทั้ง ตามหน่วยกิตและมีหน่วยการเรียนรู้ 4. การจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์มี					

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การสอดแทรกสภาพความเป็นท้องถิ่น/เรื่องใกล้ตัวให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ 5. การจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์มี ความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน 6. การจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 7. สาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ ส่งเสริมผู้เรียนด้านการมีจิตสาธารณะ					
การวัดผลและประเมินผล	1. รูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลใน ระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาสอดคล้องกับแนว การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2. รูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลใน ระบบโรงเรียนเป็นแนวทางเดียวกัน 3. วิธีการประเมินผลของสถานศึกษาได้เน้นการประเมินผล ตามสภาพจริง 4. สถานศึกษามีวิธีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการ ที่หลากหลายวิธี 5. รูปแบบ วิธีการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนมี ความชัดเจน ง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้					
รวม						
คะแนนเฉลี่ย						
		( ) มากที่สุด				

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สรุปผล		( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด				

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตัวอย่างเครื่องมือแนวทางการประเมินเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิสัยทัศน์	1. วิสัยทัศน์ที่กำหนดได้จากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนด้าน สภาพปัญหา ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ศักยภาพของบุคลากร นักเรียน ครุภัณฑ์ 2. วิสัยทัศน์สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน 3. วิสัยทัศน์ที่กำหนดได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง 4. วิสัยทัศน์มีเป้าหมายที่ชัดเจนรองรับ 5. วิสัยทัศน์มีจุดเน้นของโรงเรียน 6. วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมีระยะเวลาที่แน่นอน					
ภารกิจ	1. แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน 2. สะท้อนถึงวิธีดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ 3. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4. ตรงกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา					
เป้าหมาย	1. เป้าหมายมีความชัดเจน 2. สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 3. สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4. มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน 5. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินไว้ชัดเจน 6. มีการกำหนดวิธีการประเมินที่ชัดเจน					
โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	1. สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 2. สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา 3. มีการกำหนดสัดส่วนเวลาระหว่างสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม					

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	4. มีการกำหนดสัดส่วนเวลาระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเหมาะสม 5. มีหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 6. มีหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการกับวิถีชีวิตของผู้เรียน					
การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้	1. สถานศึกษาได้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการระหว่าง 8 กลุ่มสาระ 2. สถานศึกษาได้วางแผนกำหนดให้ผู้เรียนได้ทำโครงงาน 3. สถานศึกษาได้มีการจัดโครงงานที่มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ 4. สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางการให้การบ้านในแต่ละชั้นปี 5. สถานศึกษาได้ส่งเสริมการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 6. สถานศึกษาได้ส่งเสริมผู้สอนให้จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน 7. สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ 8. การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความยืดหยุ่นสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน 9. สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีการใช้ห้องคอมพิวเตอร์/โรงฝึกงาน/ห้องปฏิบัติการ 10. สถานศึกษาได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน					
สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	1. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระตอบสนองต่อสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 2. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค					

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	3. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระสอดคล้องและครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน 4. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ มีความชัดเจน สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ 5. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระมีการสอดแทรกสภาพความเป็นท้องถิ่น/เรื่องใกล้ตัวให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ 6. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน 7. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระมีการบูรณาการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน 8. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระมีการบูรณาการสอนระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 9. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน 10. สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระส่งเสริมผู้เรียนด้านการมีจิตสาธารณะ					
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม 2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นเรียนเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน 3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ 4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ของผู้เรียน 5. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละครั้งมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอน 6. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์					

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

ประเด็น	รายการ	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	7. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนแต่ละคน 8. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข 9. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน 10. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละครั้ง มีการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน					
การวัดผลและประเมินผล	1. รูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. รูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลในระบบโรงเรียนเป็นแนวทางเดียวกัน 3. รายละเอียดเกณฑ์การจบการผ่านช่วงชั้นและเกณฑ์การจบการศึกษาเหมาะสมกับผู้เรียน สภาพชุมชน/ท้องถิ่น 4. วิธีการประเมินผลของสถานศึกษาได้เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง 5. สถานศึกษามีวิธีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายวิธี 6. รูปแบบ วิธีการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนมีความชัดเจน ง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้					
	รวม					
	คะแนนเฉลี่ย					
สรุปผล		( ) มากที่สุด ( ) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย ( ) น้อยที่สุด				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย

ข.1 โครงสร้างแบบสำรวจความต้องการ (Needs Assessment Questionnaire)

แบบสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตารางที่ ข.1 โครงสร้างแบบสำรวจความต้องการและจำนวนข้อ

	เนื้อหา	ลักษณะข้อคำถาม	
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ (เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ)	ตรวจสอบรายการ (Checklist)	5
2	สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน (4 ด้าน)	มาตราส่วน 5 ระดับ (Likert Scale)	20
3	ความต้องการพัฒนาหลักสูตร (7 ด้าน: PLOs โครงสร้าง รายวิชา การสอน การประเมิน ฯลฯ)	มาตราส่วน 5 ระดับ (Likert Scale)	35
4	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	คำถามปลายเปิด	1
รวม			**61**

ข.2 โครงสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

ตารางที่ ข.2 โครงสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

หมวด	องค์ประกอบที่ประเมิน	จำนวนข้อ	เกณฑ์การยอมรับ
1	ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตร (ชื่อ ปริญญา ปรัชญา วัตถุประสงค์)	5	Mean ≥ 3.50
2	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs 6 ด้าน และ Curriculum Mapping)	8	Mean ≥ 3.50
3	โครงสร้างและรายวิชาในหลักสูตร	6	Mean ≥ 3.50
4	กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล	5	Mean ≥ 3.50
5	การพัฒนาคณาจารย์และระบบประกันคุณภาพ	4	Mean ≥ 3.50
6	ความสอดคล้องกับกรอบ AUN-QA (IOC Scoring: +1, 0, -1)	8	IOC ≥ 0.50
รวม		**36**	

ข.3 โครงสร้างแบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษ

แบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษพัฒนาตามกรอบ CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) มุ่งวัดระดับ A2-B2 ประกอบด้วย 4 ทักษะ

ตารางที่ ข.3 โครงสร้างแบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษ

ทักษะ	ประเภทข้อสอบ	จำนวนข้อ	คะแนน	เวลา (นาที)	เกณฑ์ผ่าน
การฟัง (Listening)	ปรนัย/เติมคำ — เนื้อหาพระพุทธศาสนา	20	25	30	60%
การพูด (Speaking)	Task-based — นำเสนอธรรมะ/สถานการณ์อาชีพ	1 task	25	15	≥ 3/5 rubric
การอ่าน (Reading)	ปรนัย/ถาม-ตอบ — บทความพระพุทธศาสนา	20	25	30	60%
การเขียน (Writing)	เขียนเรียงความ — เผยแพร่ธรรมะ/สมัครงาน	1 essay	25	30	≥ 3/5 rubric
รวม			**100**	**105 นาที**	**60%**

หมายเหตุ: IOC (Index of Item-Objective Congruence) ของแบบทดสอบ = 0.67–1.00 ทุกข้อ; ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = .87

ภาคผนวก ค
แผนที่หลักสูตร (Curriculum Mapping)

ค.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชาและ PLOs

แผนที่หลักสูตรแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชาสำคัญในหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs) 6 ด้าน โดยใช้สัญลักษณ์ ● = ความรับผิดชอบหลัก (Primary) และ ○ = ความรับผิดชอบรอง (Secondary)

ตารางที่ ค.1 Curriculum Mapping: ความสัมพันธ์รายวิชาและ PLOs

รายวิชา	PLO1	PLO2	PLO3	PLO4	PLO5	PLO6
กลุ่มวิชาแกน						
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	○	●	●			
การอ่านภาษาอังกฤษขั้นสูง		○	●			●
การเขียนเชิงวิชาการ		○	●			●
กลุ่มพระพุทธศาสนาศึกษา						
พระพุทธศาสนาเบื้องต้นในภาษาอังกฤษ	●	○	○	●		
การเผยแพร่ธรรมะภาษาอังกฤษ	●	●	○	●	○	
การแปลคัมภีร์พระพุทธศาสนา	●	●	●	○		
กลุ่มทักษะขั้นสูงและอาชีพ						
ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว		●	●	○	○	
การสอนภาษาอังกฤษ	○	●	●	○	○	
สื่อดิจิทัลเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา	○	●	○	●	●	
วรรณกรรมภาษาอังกฤษ	○		●	○		●
ฝึกงานในสถานประกอบการ	○	●	●	●	●	
โครงงานสำเร็จการศึกษา	●	●	●	●	●	●

PLO1: อธิบายหลักธรรมเป็นภาษาอังกฤษ
PLO2: สื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนา
PLO3: ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์
PLO4: ประยุกต์หลักธรรม
PLO5: ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
PLO6: ประเมินคุณค่าวรรณกรรม

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ค่าคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ง.1 ค่า IOC ของแบบสำรวจความต้องการ

ตารางที่ ง.1 สรุปค่า IOC ของแบบสำรวจความต้องการ (n = 3 ผู้เชี่ยวชาญ)

ตอน/ด้านที่วัด	จำนวนข้อ	ค่า IOC (ช่วง)	ผลการประเมิน
ตอน 2: สภาพปัญหา	20	0.67–1.00	ผ่านทุกข้อ (IOC ≥ 0.50)
ตอน 3: ความต้องการ	35	0.67–1.00	ผ่านทุกข้อ (IOC ≥ 0.50)
ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's α)	55	α = .89	ยอมรับได้ (α ≥ 0.70)

ง.2 สรุปคุณภาพเครื่องมือวิจัยทุกชิ้น

ตารางที่ ง.2 สรุปคุณภาพเครื่องมือวิจัยทุกชิ้น

เครื่องมือ	ระยะ	ค่า IOC	Cronbach α	สถานะ
แบบสำรวจความต้องการ	R_1	0.67–1.00	.89	ผ่าน
แบบสังเคราะห์เอกสาร	R_1	0.67–1.00	–	ผ่าน
ประเด็นสนทนากลุ่ม	R_1	0.67–1.00	–	ผ่าน
แบบประเมินความเหมาะสมหลักสูตร	D_1	0.67–1.00	.91	ผ่าน
แบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษ	R_2	0.67–1.00	.87	ผ่าน
แบบทดสอบความรู้พระพุทธศาสนา	R_2	0.67–1.00	.84	ผ่าน
แบบประเมิน PLOs (Rubric)	R_2	0.67–1.00	.88	ผ่าน
แบบประเมินความพึงพอใจ	R_2	0.67–1.00	.91	ผ่าน

ภาคผนวก จ
แผนการจัดการเรียนรู้ตัวอย่าง (Sample Lesson Plan)

จ.1 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้: รายวิชาการเผยแพร่ธรรมะภาษาอังกฤษ (BUD3103)

ตารางที่ จ.1 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา BUD3103

รายการ	รายละเอียด
รายวิชา	BUD3103 การเผยแพร่ธรรมะภาษาอังกฤษ (Dharma Propagation in English) 3(2-2-5)
หน่วยการเรียนรู้ที่	2: การนำเสนอหลักธรรมอริยสัจ 4 เป็นภาษาอังกฤษ
PLOs ที่เชื่อมโยง	PLO1, PLO2, PLO4
CLOs (Course Learning Outcomes)	นักศึกษาสามารถ (1) อธิบายอริยสัจ 4 เป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง (2) นำเสนอหลักธรรมแก่ผู้ฟังชาวต่างชาติได้อย่างเป็นระบบ (3) ตอบคำถามเกี่ยวกับอริยสัจ 4 ด้วยภาษาอังกฤษได้
วิธีการสอน	Role-playing + Learning by Doing: จำลองสถานการณ์มัคคุเทศก์พระพุทธศาสนานำชมวัด (Authentic Learning)
กิจกรรม (100 นาที)	(1) 15 นาที: ทบทวนคำศัพท์พระพุทธศาสนา (Pre-teaching Vocabulary) (2) 20 นาที: อาจารย์สาธิตการนำเสนออริยสัจ 4 เป็น EL (3) 40 นาที: นักศึกษาแบ่งกลุ่ม 5 คน ฝึกนำเสนอและรับ feedback (4) 25 นาที: นำเสนอหน้าชั้นเรียน (พร้อมผู้สังเกตจำลอง)
สื่อและอุปกรณ์	Slide template, Video clips จากพระธรรมทูตในต่างประเทศ, Peer evaluation form
การประเมินผล	(1) Peer Assessment 30% (2) อาจารย์ประเมิน Speaking Rubric 5 criteria 40% (3) Self-reflection log 30%
เกณฑ์ผ่าน	ผ่านทุก criteria ในระดับ $\geq$ 3/5
การบ้าน	เขียน reflection 1 หน้า และโพสต์วิดีโอสั้น ($\leq$ 3 นาที) นำเสนออริยสัจ 4 ใน LMS

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด)
Phramaha Kriangkrai Sirivaddhano (Phetsangkhad)

สถานที่ปฏิบัติงาน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 248 ม.1 ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
อีเมล kriangkrai.ph@mbu.ac.th

ที่อยู่ปัจจุบัน 102 ซอย 11 ถนนวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800

การศึกษา
2550 เปรียญธรรม 5 ประโยค การศึกษาคณะสงฆ์ไทย
2554 ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2561 ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2568 ด.ด. (การสอนภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ผลงานวิชาการ

Phetsangkhad, P. K. . ., Phisaiphun, K. ., Sunanta, P., Wongpakdee, C. . ., Munta, C., & Prakai, C. . (2022). Scoring Rubric Development of Writing Assessment for EFL Students. **ASEAN Journal of Religious and Cultural Research**, 5(3), 8–12.

Phetsangkhad, P. K. (2023). Exploring the Thai EFL Landscape: Implications for English Language Teaching. **Law and Humanities Quarterly Reviews**, 2(1), 44-50.

Phetsangkhad, P. K. ., & Porntiwa Chulasukhont. (2022). The Improvement of a Supervision Process on the School Practicum of the Fifth-Year Education Students at the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University. **Lawarath Social E-Journal**, 4(1), 79–96.